

მეცნიერებათა აკადემიის წევრები !

თეიმურაზ მაღლაფერიძე

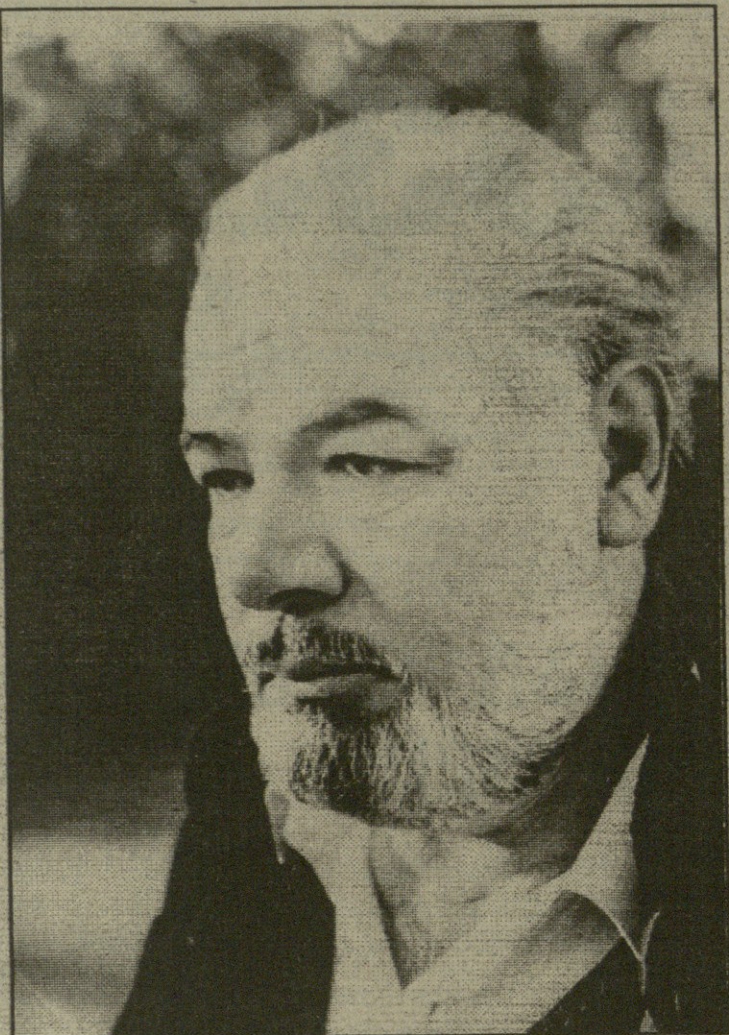
„გაულ გავხეო!“ — იმ დიდ საქართველოს, იმ თავისუფალს, ღირსეულს, იმ აუხდენელ ოცნებას — გავიდა და აღარ შემოებრუნებულა თემო ბიძია, თეიმურაზ მაღლაფერიძე, თემო...

ვერ შეეგუა, ვერაფრით აუღო ალღო დღევანდელ ყოფას, ერის მეობის შეურაცხყოფას, ძმათა-კვლას, საყოველთაო გულგატეხილობას. ვერ შეიცვალა ცხოვრების ნირი.

შვებას და იმედს საწერ მაგიდასთან ეძებდა, ქართულ კლასიკურ მწერლობაში, ლიტერატურულ პერსონაჟებში — საღი აზრიც, ზნეობაც, ქვეყნის გადამრჩენელი შრომის მაღლიც იქ ეპოვებოდა.

ბოლო დროს ხშირად იგონებდა წასულ მეგობრებსა და ახლობლებს, თითქოს იქით ეჭირა თვალი. მეღა შემოვრჩიო, — იტყოდა ხოლმე...

სიყვარულით, სიკეთითა და მაღლით იცხოვრა. ღვთიური ნათელი უძღოდეს სულეთის გზაზე.

„გაგაქსიონის“ რედაქცია ღრმა მწუხარებით იუწყება, რომ გარდაიცვალა გაზეთის წამყვანი რედაქტორი, მწერალი

თეიმურაზ მაღლაფერიძე

რეაქცია

1994 წლის 14 აპრილს გაზეთ „გაგაქსიონში“ გამოქვეყნდა წერილი, რომელშიც უშუალო თვითმხილველი ჰყვება იმ ჯოჯოხეთის შესახებ, რომელიც აფხაზეთიდან დევნილ ქართველთა ერთმა ჯგუფმა გამოაჩინა, ვიდრე სამშვიდობოს გამოაღწევდა. იქვე, რედაქციამ მადლობა გადაუხადა აფხაზეთის განათლების მინისტრს ბატონო ჯანო ჯანელიძეს მასალის მოწოდებისთვის. ორი-ოდე დღის შემდეგ რედაქციაში მივიღეთ სხენებული სტატიის ავტორის, ქალბატონ თბ.-ს წერილი, საიდანაც შევიტყვეთ, რომ პედაგოგ ქალბატონს, აფხაზეთის განათლების მინისტრის თხოვნით, გაეროს კომისიისათვის გენოციდის მასალების მიწოდების მიზნით, აღუწერია ყოველივე და თანაც კატეგორიულად გაუფრთხილებია მინისტრს, რომ წერილი პრესაში არ მოხვედრილიყო. „მე მინტერესებს, ბატონო ჯანო ჯანელიძე რისთვის დასკირდა საიდუმლო წერილის პუბლიკაცია პრესაში. ჩვენ ტყვეობიდან როგორც კი გამოვედით და აქ აღმოცენდა აგვიანება, მაშინათვე, ცხელ კვალზე, ჯერ კიდევ შოკში ვიყავით... და ისე მოგვთხოვეს მასალის მიწოდება. მაშინვე მისი დაწერის თავი არ გვქონდა, მაგრამ რადგან უსაშველო შეიქნა და მინისტრი გაერთიანებული ერების ორგანიზაციისთვის ითხოვდა, მივაწოდეთ მასალა და თან ბოლოს მინაწერიც გაუკეთეთ, რომ საიდუმლოდ დარჩენილიყო და არავითარ შემთხვევაში საინფორმაციო საშუალებებით არ გადაცემულიყო“. — გვწერს ქალბატონი თბ.

საშუალოდ, გაზეთის რედაქციამ არაფერი იცოდა წერილის საიდუმლო სახითის შესახებ. ჩვენ შეცდომაში შეგვეყვანეს

წინასიტყვაობაში, რომელიც ჯანელიძეს დაურთავს მასალისათვის. სიტყვა-სიტყვით შემდეგია აღნიშნული: „ამ პუბლიკაციაში ნამდვილი გეოგრაფიული თუ მოქმედ პირთა სახელები შეცვლილია, რამეთუ კიდევ ახალი ტყვეები არ მივაყენეთ ადამიანებს, რომლებმაც ამდენი უბედურება და შეურაცხყოფა გადაიტანეს ჯანო ჯანელიძე“.

გვინდა მივმართო ბატონ ჯანელიძეს: ადამიანის მიერ მოღობილი საიდუმლოს საჩიროდ გამოტანა, მეტი რომ არ ვთქვათ, არაეთიკურია. თანაც საიდუმლოცა და საიდუმლოც. მითუმეტეს, რომ, როგორც შემდგომში გაგარკვევთ, ბატონ მინისტრს ერთგვარად შეუღამაზებია ქალბატონ თბ.-ს ნაშრომი და რომანტიკულ საბურველში გაუხვევია (მაგალითად, რედაქციაში წერილის მოგზავნით დასკვნითი ნაწილი, სადაც საუბარი იყო იმაზე, თუ როგორ იხსენებს უკვე სამშვიდობოს გამოსული ავტორი გალაკტიონის ერთ-ერთ ლექსს. მსგავსი რამ ქნ თბ.-ს ახარდაც არ მოხვლია, ან კი სად ექნებოდა ამის თავი).

აფხაზეთი ყველა ჩვენთვისაა ღია პრილობა, მითუმეტეს, დევნილობისა აუტანელი მოუზომელი სიტყვა და დამწარვრ ნავთის გადასხმა. საშუალოდ, ჩვენც ამგვარი ფაქტის თანავტორები შევიქმენით — მართალია ჩვენდა უნებურად, ბატონი განათლების მინისტრის გამოისიებით. გაზეთის რედაქცია გულწრფელი სინანულითა და უაღრესი მოწიწებით უხდის ბოდიშს ქალბატონ თბ.-ს, რომელსაც ასე დაუნდობლად ვატყობთ გული. ვფიქრობთ, ბატონი ჯანო ჯანელიძე მთი უფრო ვალდებულია ამგვარადვე მოიქცეს.

კონკურსი

1994 წლის 16 მარტს ფირმა „კო-კა-კოლა“ და გაზეთი „გაგაქსიონი“ გამოაცხადეს კონკურსს სადაც წარმოდგენილი უნდა ყოფილიყო აფხაზეთის მკვიდრი მოსახლეობის გენოციდისა და ეთნიკური წმენდის ამსახველი ვიდეო და ფოტოგრაფიული მასალები. საკონკურსო მასალების წარმოდგენის ბოლო ვადა იყო 16 აპრილი. გააცნობთ შედეგებს:

პირველი და მეორე პრიზები — 200 დოლარი და 150 დოლარი მიეკუთვნა დოკუმენტურ ფილმებს — „ომი წესების გარეშე. მხოლოდ ფაქტები“ და „რუსები ქართულ-აფხაზურ კონფლიქტში. მხოლოდ ფაქტები“, რომელთა ავტორიცაა ქალბატონი ლუილა ჩხენძე-ძე, ხოლო ოპერატორი ზაზა ხუროშაძე. მესამე პრიზი — 100 დოლარი მიეკუთვნა ბურამ ბორჩღაშვილის გადღებულ ვიდეოგრაფიულ ფილმს.

გაგაქსიონი

სარედაქციო
კომპლექსი
გორის რაიონში
ალიშაბაშვილი,
პასილ
მაღლაფერიძე,
გაგაქსიონი
ფანჯარაში.

მასხუბისმგებელი რედაქტორი
პაატა პაპიაშვილი
გაზეთის დირექტორი
პასტახან სალია
მასხუბისმგებელი მდივანი
ბონდო მინდრაშვილი
ნამყვანი რედაქტორები:
არსილი:

თეიმურაზ მაღლაფერიძე

პასტახან როდონია
რედაქტორი
თვალსაწიერი:
მარი ბორიაძე
დავით პასაბაძე
შადიმან შაჰნაძე

4 X 4
თამაზ ტყეშელაშვილი
ფოტოგრაფიული მასალების
გაგაქსიონი
შეგარ-დიპინერი

დირექტორი მონტაჟი
კომპიუტერული უზრუნველყოფა
თეიმურაზ მაღლაფერიძე

გამოდის ოთხშაბათობით

მასალების გამოცემა რედაქციის მისამართზე, გარეშე განსვლიან, რედაქციის საფრთხი უფლებების შესახებ. ავტორთა თვალსაზრისით მასალის მიწოდების უფლება თუ კონკრეტული სიტუაციაზე წყვეტილი რედაქციის გადაწყვეტილებით უბრუნდება.

მისამართი:
თბილისი,
პეტრიაშვილის ქ. №7.

ტელ.: 29-48-05
ფაქსი 34-73-06

იბეჭდება ოფსეტური
წესით საგაზეთო
კორპუსში,
ხოშარაულის 29.

რეგისტრირებულია
საქართველოს რეს-
პუბლიკის იუსტიცი-
ის სამინისტროში,
რეგისტრაციის
№ 1122.

დამფუძნებლები:
შეზღუდული
პასუხისმგებლობის
საზოგადოება
„კოკა-კოლა“
გაგაქსიონი“
პერკო პირები:
ბიორბი ალიშაბაშვილი,
პასილ მაღლაფერიძე,
გაგაქსიონი.
და
თბილისის მ-6
ქართული ბიზნესი

პირა-პრონია, ინფორმაცია

პარლამენტი

საქართველოს რესპუბლიკის პარლამენტმა თავდაცვის მინისტრის თანამდებობაზე დაამტკიცა გენერალ ნადიბაიძის კანდიდატურა.

გენერალი ნადიბაიძე 38 წლის განმავლობაში მსახურობდა საბჭოთა არმიაში. ბოლოს კი მუშაობდა ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქში (3AKBO) გენერალ რეუტის თანაშემწედ. სახელმწიფოს მეთაურმა პარლამენტარებს დახურულ სხდომაზე წარუდგინა ნადიბაიძე, ხოლო ღია სხდომაზე გენერალი დაამტკიცეს. სხდომაზე საჭირო არმის ოფიცრის ფორმით მოსულმა ნადიბაიძემ თავდაცვის მინისტრად დამტკიცების შემდეგ ჟურნალისტებს განუცხადა, რომ მინიჭებულ აუცილებლად ატარებს ქართულ სამხედრო ფორმას.

თბილისში ახლახანს დაბრუნებულმა ყოფილმა თავდაცვის მინისტრმა თენგიზ კიტოვანმა ნადიბაიძესთან დაკავშირებით თქვა:

„ნადიბაიძე იარაღის შემომტანი არ არის და საფიქრებელია, რომ რუსეთის არმიაში ნამსახურები კაცი ვერ შეეგებება ჩვენი ჯარის სტრუქტურებს და ატმოსფეროს. საერთოდ კი უნდა მოგახსენოთ, რომ თავდაცვის მინისტრი უნდა იყოს პოლიტიკოსი და არა სამხედრო პირი“.

სახელმწიფოს მეთაურთან დაკავშირებით კიტოვანმა თქვა:

„შეგარდნაზე თუ დროზე გადადგება თანამდებობიდან, საქართველოსთვის უკეთესი იქნება. სანამ შეგარდნაზე იქნება ამ თანამდებობაზე, რუსი არ შემოგვირეცდება“.

ჩვენის მხრივ დადებითი, რომ თენგიზ კიტოვანის ეს განცხადება ახლოსაა სოციალ-დემოკრატთა აზრთან, რომლებიც პრორუსული ორიენტაციის არქონაში სდებენ ბრალს სახელმწიფოს მეთაურს.

პარლამენტარებმა ნადიბაიძის დამტკიცების შემდეგ შეისვენეს და გაა გულს დაკრძალვაზე წავიდნენ. პარლამენტის შენობა დატოვეს რუსეთის არმიის წარმომადგენლებმა. რომლებმაც არ ისურვეს ვინაობის გამხელა და მხოლოდ ის გვითხრეს, რომ ნადიბაიძეს ქონაგზები.

ინციდენტი

ეროვნობის ჩაუღა ხელისუფალი დაბრალდა

შაბათს, 23 აპრილს თბილისში, გრიბოედოვის სახელობის რუსული თეატრის შენობაში აფხაზეთის განთავისუფლების კომიტეტს დაგეგმილი ჰქონდა აფხაზეთის რეგიონიდან ლტოლვილი მოსახლეობის ყრილობის ჩატარება.

დილას, თეატრის წინ, განსაკუთრებული ხალხმრავლობა არ შეიმჩნეოდა. შეკრებილთ დღის მეორე ნახევარამდე მოუხდათ ღოდინი.

სხდომა გახსნა კომიტეტის სამანდატო კომისიის თავმჯდომარე ბატონმა ლევან ფიფია. მან დამსწრეთ მოახსენა, რომ არჩეული 540 დელეგატიდან ყრილობაზე მოსვლა მოახერხა 145-მა, კვორუმისთვის კი 360 დელეგატის დასწრება იყო საჭირო. აღნიშნა, რომ ქალაქში იმ დღეს არ მუშაობდა მეტროპოლიტენი, შეფერხებული იყო მთლიანად საქალაქო ტრანსპორტის მოძრაობა, საქალაქთაშორისო ავტობუსების მოძრაობას კი ავტოინსპექციის მუშაკები უშლიდნენ ხელს ხელისუფლების წარმომადგენელთა დავალებით. ბატონი ლევანი ფიფია ინფორმაციას სამეგრელოს რეგიონიდან მომავალი დელეგატების გზაში ყოფნის თაობაზე და აუდიტორიის სთხოვა დალოდებოდა მათ.

დაახლოებით ნახევარი საათის შემდეგ, ბატონმა ბორის კაკუბავამ ბოდიში მოუხადა

თბ. მ-3 გვერდი

რეფორმები დღესვე უნდა დაიწყოს

პირველი გვერდი

გმარებული ქვეყნის, მოსახლეობისა და სახელმწიფოს ინტერესების ხარჯზე. ამას ბოლო უნდა მოეღოს, როცა დღეს საუბარია ახალი კრედიტების გამოყოფაზე, მე პრინციპული წინააღმდეგი ვარ. ამაში კი საზოგადოების მხარდაჭერა გვჭირდება. ხალხმა უნდა იცოდეს, რომ თუ ჩვენ გავინდოთ სახელმწიფო ჩამოვყალიბდეთ, არაპოპულარული ღონისძიებები უნდა გატარდეს, რადგან სწორედ ეს არაპოპულარული გზა, 2-3 წლის შემდეგ, აღმოსავლეთი ევროპის ქვეყნების დონემდე მოგვყავს.

— ბატონო თემურ, კვლავ ლაპარაკია რუსული „რუბლის“ სივრცეში საქართველოს დაბრუნებაზე, ჩვენ ვიცით, რომ თქვენ, ამისი კატეგორიული წინააღმდეგი ბრძანდებით და მაინც რამდენად რეალურია ამ ნაბიჯის გადადგმის პერსპექტივა?

— მოდით განვიხილოთ რამდენიმე ვარიანტი. პირველი — დაუშვათ საქართველოს მთავრობამ გადაწყვიტა სამხრეთი ზონაში შესვლა და ორივემ — რუსეთისა და საქართველოს მთავრობებმა ხელი მოაწერეს ხელშეკრულება. ეს ხელშეკრულება რომ ძალაში შევიდეს და რეალურად ამოქმედდეს, ამას სულ ცოტა 6 თვე სჭირდება. ისმის კითხვა, ამ ექვსი თვის განმავლობაში რა უნდა აკეთოს საქართველოს მთავრობამ? როგორ ვაძირკებთ ამ ექვსი თვის გამოყენებას? რა უნდა მოხდეს ამ ექვს თვეში? როგორ უნდა დაგეგმილიყო ხალხის მინიმალური სოციალური მოთხოვნილებები? ასე რომ, პრობლემა არ მოიხსნება. მეორე, დაუშვათ შევადგოთ სამხრეთი სივრცეში, ჩვენ უნდა გავითვალისწინოთ თავად რუსეთში მიმდინარე პროცესები, განა ის საფუძვლად დასაყრდენი არ არის, რომ რუსეთის ხელისუფლება ხელფასებით ვერ უზრუნველყოფს მოსახლეობას მინიმალურ ნაწილს? სამხრეთი ზონაში შესვლით ჩვენც იგივე მდგომარეობაში აღმოვჩნდებით.

მესამე ვიქნებით თუ არ ვიქნებით სამხრეთი ზონაში, რეფორმების გატარება მაინც მოგვიწევს. დაუშვათ, რომ პროცესები მიმდინარეობს რუსეთში —

პრივატიზაცია, თავისუფალი ეკონომიკის პრინციპებზე გადასვლა. მოსახლეობის 40 პროცენტი მესაუბრება. საქართველოში კი ეს პროცენტები არც დაწვრილდა და მომავალში გასაკეთებელი ფულად-საქრედიტო სისტემაზე კი რუსეთში მეტადაა გამაყრდენი. ვიდრე ჩვენთან. უნდა დავფიქრდეთ, ვიქნებით თუ არ ვიქნებით სამხრეთი ზონაში, მაინც იმ ღონისძიებების გატარება მოგვიწევს, რომლებიც რეფორმებისთვის აუცილებელია.

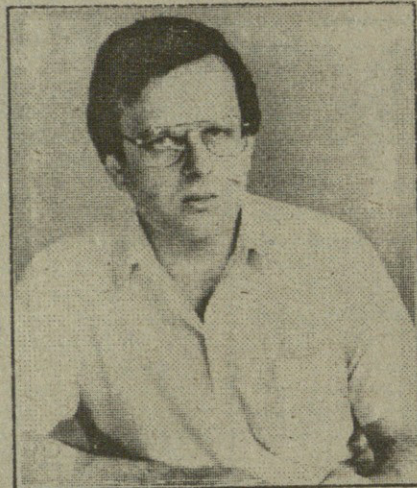
დავფიქრდეთ, რა გზით, რეფორმების წარმოება ჩვენზე ძალიან თუ სხვისი კარნახით და ბრძანებით? მე მგერა, რომ ქართველ ხალხს შეუძლია დამოუკიდებელი სახელმწიფოებრიობის სისტემაში არსებობა, ქვეყნის მოვლა და მართვა. კვლავ ვიმეორებ, მე მომხრე ვარ რუსეთთან კეთილშობილური ურთიერთობისა, მაგრამ ეს როდის ნიშნავს სამხრეთი ზონაში შესვლას.

— ითვალისწინებს თუ არა საქართველოს მთავრობა მსოფლიო ბანკისა და საერთაშორისო საკრედიტო ფონდის რეკომენდაციებს?

— ჩვენ ძალიან აქტიურად ვიმუშავებთ მსოფლიო ბანკისა და საკრედიტო ფონდის მისიებთან. მათ დაგვიტოვეს საკმაოდ სერიოზული რეკომენდაციები, თუმცა, მე ვიტყვი, რომ ჩემთვის ახალი ამ რეკომენდაციებში არაფერია. ეს ისაა, რასაც წელიწადნახევრის განმავლობაში ვლაპარაკობდი. სახელმწიფოს მეთაურის დავალებით მზადდება განკარგულების პროექტი, რომელშიც კონკრეტულად იქნება მინიშნულები, რა უნდა გაკეთდეს ამ რეკომენდაციებიდან გამომდინარე. ეს განკარგულება დაუბრუნდება აბსოლუტურად ყველა სამინისტროს. დიდი კმაყოფილებით უნდა აღვნიშნო, რომ იგივე არაა შევარდნაძე გაგებით შეგნა ყოველივე ამას. კვლავ მინდა გავიმეორო, რომ წინააღმდეგობები ბევრია, მაგრამ მათ გადალახვა უნდა.

— ტარდება თუ არა მკაცრი ფულად-საქრედიტო პოლიტიკა?

— არა, არ ტარდება. მკაცრი ფულად-საქრედიტო პოლიტიკა როდის გულისხმობს მხოლოდ კომერციულ სტრუქტურებზე სესხის გაცემის შეწყვეტას. ის ასევე

გულისხმობს ბიუჯეტის დეფიციტის მინიმალურ დონეზე დაყვანას. ბანკში არ ხორციელდება სარეზერვო მოთხოვნები, რომლებიც ეროვნულმა ბანკმა უნდა დაუწესოს თითოეულ კომერციულ ბანკს. ამ მეტად მნიშვნელოვანი მოთხოვნის შესრულება, ფულადი ბანკის შემცირების გამო, ინფლაციის შემცირებას შეუწყობს ხელს, რადგან სარეზერვო სისტემა ეს არის ლიკვიდობის საშუალება ცენტრალური ბანკისათვის.

მეორე, მთავარი მიზანია — დღეს კომერციული ბანკები არარსებული ბანკებია. მათ არ გააჩნიათ აუცილებელი და საკმარისი საწვინდო ფონდი. წარმოვიდგინოთ, რომ ეს ბანკი გაკოტრდეს ან მეტიც, ბანკის ხელშეწყობა გაიქცა. ვინ აგებს პასუხს შენაშენების წინაშე? პასუხს უნდა აგებდეს ამ ბანკის ხელშეწყობა და საბანკო სისტემის ცენტრალური რგოლი. ამას გავიგებთ ჩამოყალიბდეს ეფექტური საბანკო უზღავნებელი სისტემა და სარეზერვო მოთხოვნები იქცეს იმის საშუალებად, რომ გარკვეული დონით მაინც შევინარჩუნოთ ბანკების სტაბილურობა.

— არსებობს მოსაზრება, რომ გარკვეული პროგრამების განხორციელების შემდგომ, საქართველოს შეუძლია ელექტროენერგიის ექსპორტი. ამ პროგრამების განხორციელებას ხელს შეუშალა ენერგეტიკის სამინისტროს დაშლა...

— მე მომხრე ვიყავი, რომ ენერგეტიკის სამინისტრო არ დაშლილიყო. ჩემთვის დღესაც გაუგებარია,

რატომ დაგვალეთ... დღეს არ ხერხდება ცალკეულ კომპეტების კოორდინირება. რა უნდა გავაკეთოთ? ბელა ელექტროენერგიის გარეგანი რესურსების ექსპორტი, თუ გამოვიყენებთ ჩვენს მიდრორესურსებს, ამ პროგრამების განხორციელებას უცხოური ინვესტიციები სჭირდება, მეორე მხრივ, ჩემი აზრით, ჩვენი ენერგოსისტემა მთლიანად შესაცვლელი და გადასაწყობია. ჩვენ მინიმუმამდე უნდა შევამციროთ თურქ-მენტიდან მიღებული გაზის მოხმარება. ჩვენ ჩვენს სისტემაზე უნდა მოვეყვით. უნდა გამოვიყენოთ ჩვენი ქვანახშირი, მურა ნახშირი. კეთილი უნდა ვინებოდეთ და ჩვენი ენერგეტიკა ჩვენზე რესურსების ეფექტური გამოყენებაზე გადავაწყუთ.

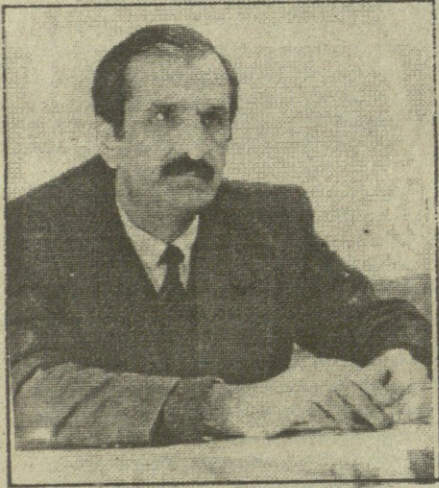
— კვლავ კუბონს მინდა მივუბრუნო... არის თუ არა გამოსავალი?

— ომის დროს არ არის სასურველი იმის თქმა, რამდენი ჯარისკაცი გყავს... ასევე ფულად-საქრედიტო სისტემაში... არ შეიძლება ყველაფრის დაკონტროლება. ზოგადად კი მოგახსენებთ, რომ კუბონი არის ერთადერთი საგადახდელო საშუალება და სახელმწიფო თუ სახელმწიფო, უნდა უზრუნველყოს მისი ქმედითულობა. აქვე უნდა აღვნიშნო, რომ კუბონის შემოღება ბასთან ერთად მის დასაცავად, როდესაც განხორციელდა სახელმწიფო პოლიტიკა, კუბონის შემოღება პარალელურად მოუშვადა მონდა, რა თქმა უნდა, ამას ჰქონდა თავისი ობიექტური მიზეზები, რაზეც დღეს ლაპარაკი არ ღირს. ახლა, მდგომარეობის გამოხრებაზე უნდა ვიფიქროთ. ღონისძიებები საიმისოდ, რომ კუბონი მართლაც ერთადერთ საგადახდელო საშუალებად იქცეს, პრაქტიკულად მზად არის. დაახლოებით 10 დღეში ელექტროენერგიის გაფორმდება და დაიწყებთ მრეწველ მოქმედებებს.

მხოლოდ ეკონომიკური ღონისძიებები საკმარისი არ არის, საჭიროა მისი ადმინისტრაციული ღონისძიებებით შეტყობა და კომპლექსურად მოქმედება. ამის შემდეგ კუბონი მართლაც ერთადერთ საგადახდელო საშუალებად იქცევა და გარშემოების, რომ რეფორმების გატარების შემდგომ, ე.ი. მაშინ, როცა კუბონის ინფლაციის ტემპი, რუსული მანეთის ინფლაციის ტემპზე ნაკლები გახდება, ხალხი, პირიქით, რუსული მანეთის გადაცვლას დაიწყებს ქართულ კუბონზე.

ესაუბრა

ირაკლი ტაბლიაშვილი

აშუშციონზე გამორჩენდა რეპეტი

გვესაუბრება თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის პროფესორი, მთავარი სამხარეთილო უფროსი გურამ დიდაშვილი

— ბატონო გურამ, სახელმწიფო კონსერვატორიის პრივატიზაცია პიპერინფორმაციის პირობებში მიმდინარეობს. ეთა-ნებებით აზრს, რომ სახელმწიფო კონსერვატორიის გაყიდვით შემოსული ფული — კუბონი, დღეს ფაქტობრივად თითქმის არაფერს ნიშნავს?

— პირველი აუქციონი ჩავატარეთ 1993 წლის 4 მარტს. იმ დროისთვის ბრუნვაში იყო რუსული მანეთები, ხოლო პირიქითადად კუბონი ავტომატურად რატომღაც ხელისუფლებას მიანდა, რომ კუბონი და მანეთი არის ერთი ერთვე. შემდეგ დადგინდა ოფიციალური კურსი კუბონისა მანეთთან. კონკრეტულად ჩვენ აფხაზეთს ვაწარმოებდით რუსულ მანეთებს და შემდეგ გადაგვყავდა შესაბამისად კუბონებში. როცა კუბონის ინფლაციის კოეფიციენტი შემოვიდა, ჩვენ არსებული საბაზრო კურსით ვსარგებლობდით და არა მინისტრთა საბჭოს დაბალი კოეფიციენტით. როგორც კი მთავრობამ მიიღო გადაწყვეტილება პრივატიზაციაზე, შემოსული თანხების ხარჯვისა და განაწილების წესის შესახებ და გახსნა სპეციალური ანგარიშები, დაიწყო გადაარიცხვები. სახელმწიფოს მეთაურის გადაწყვეტილებით, თუ მუნიციპალური ობიექტები იყიდება, 65 პროცენტი ირიცხება ქალაქის მერიის ანგარიშზე, 35 პროცენტი — რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის სპეციალურ ანგარიშზე. აღნიშნული დადგენილება ნოემბერში იქნა მიღებული. დიკემბრის ბოლოს (ასევე წელი მაქვს შეხვედრობაში) მერიის ანგარიშზე გადაირიცხული გვექონდა 6 მილიარდი კუბონი, 4 მილიარდი — მინისტრთა კაბინეტის ანგარიშზე. როგორ იქნებოდა ამ უქანასწავლად, მე არ ვიცი.

მერამ მიიღო კარგი გადაწყვეტილება: თანხა დასვა დიპლომატიკაზე ბანკში და მთლიან არ უფასურდებდა გარკვეული პროცენტები ერიცხება. ეს გამართლებულია, რაკ ჯერ არ არსებობს საშუალება ამ თანხების გამოყენებისა მცირე ბიზნესში.

რა თქმა უნდა, სახელმწიფოს კონსერვატორიის ბიუჯეტში უნდა დაგროვდეს ფული, რომელსაც მსოფლიოში უნარი დაკარგული არა აქვს. უმძიმესი მდგომარეობა გათვალისწინებით, საპრივატიზაციო ობიექტების სახარტო ფასის დადგენა დავიწყეთ ამერიკულ დოლარებში. მართალია, ასეთი დადგენილება მთავრობას არ მოუღია, მაგრამ მერიის კალენდარში გათვალისწინა ჩვენი წინადადება. ძალიან ბევრი მოგვმართავს თხოვნით, რომ ღირებულებას გადაიხდიან ამერიკულ დოლარებში. მოზარული ვარ, რომ მერამ ეს წინადადებას გაითვალისწინა და შეადგენს სურვილისამებრ შეცვლა თანხის გადახდა კუბონებში ან დოლარებში. ვიცი კრიტიკული დამოკიდებულება საზოგადოებისა ამ საკითხისადმი, მაგრამ, ჩვენ ან უნდა წავიდეთ ამაზე, ან შევჩეროთ პრივატიზაცია.

— ვინ კიდევლობს ობიექტებს?

— შარშან, 1600-ის ნაცვლად, პრივატიზაცია გაუკეთდა 250 ობიექტს. მხოლოდ 56 შეიძინა შრომითი კოლექტივმა, ხოლო დანარჩენის მფლობელები გარეშე პირები არიან. პრივატიზაცია ძალიან მკაცრული პროცესია. ჩვერით სოციალური დაცვის მექანიზმი: სადაც კონკურსის წესით ვაკეთებთ პრივატიზაციას, მოვითხოვთ შრომითი კოლექტივის შენარჩუნებას კონტრაქტით არანაკლებ ორ წლის. თუმცა, აუქციონის თუ კონკურსისათვის თითქმის შეუძლებელია.

ბელის სოციალური სამართლიანობის დაცვა, პირდაპირ რომ ვთქვათ, იგებს ის ვისაც ფული აქვს. შევცადეთ სიტუაციის რეგულირებას — უპირატესობას ვანიჭებდით არა შემოთავაზებულ თანხას, არამედ შემოთავაზებულ საკონსერვატორიო პირობებს. ჩვენი პირობები მოდელი გაუქმეს, ახლა ვატარებთ კომერციულ კონკურსს და იმარჯვებს ფული. უკვე გამოჩნდნენ რეპეტირების, ჯერჯერობით ისინი შრომით კოლექტივებზე მუშაობენ — აშინებენ მათ, ანდა მჭირდება, რომ მოახდინებენ ობიექტის, მონორარის სახით კი დად თანხებს ართმევენ წინასწარ. სამეგრეოს სისტემაში კონკრეტულად აუქციონზე, ადგილი ჰქონდა იარაღთა შემოქმედებას და იძულებული ვიყავით, ჩავყვავო. შეიძლება არადაგმოკრატული ფორმისა, მაგრამ ბოლო მისაღებ ფორმას — ლიკვიდობით და ხუთი იარაღი ამოვიღეთ. იმდენად მძიმე სიტუაცია შეიქმნა, რომ 15 აპრილს იძულებული გახდით, შეგვეჩერებინა აუქციონი, მაისში არა გავაქვს, არც ივნისში დავინახეთ. ჩვენი მოზიკა ასეთია: უნდა დაიხვეწოს პრივატიზების ფორმები, უნდა შემოვიღოთ კონკურსის ბიზნეს-გეგმა, წავიდეთ ძალზე მისაღებ ფორმას — იარაღი გამოვიდეთ, რომელიც უფრო მეტად იცავს შრომით კოლექტებს.

— როგორ ფიქრობთ, ვინ არიან ადამიანები, რომლებიც ცდილობენ მოგვინებონ და დაუშვებელი ხერხებით განავითარონ თავიანთი სასარგებლოდ: მაფიოზური კლანის, პარტიკულს თუ ხელისუფლების წარმომადგენლები? — არ იფიქროთ, ვინმეს ვერიდება, ძალიან პირდაპირი საუბარი გვაქვს. ჩემთან

არცერთი ხელმძღვანელ მუშაკი, არცერთი პარტიის ლიდერი არ დაურეკია, რომ რომელიმე ობიექტს პრივატიზებით ივენინდებოდნენ. ჩვენ მოქმედებენ ინდივიდუალურად სხვადასხვა პარტიების, კავშირებისა და ორგანიზაციების სახელით. ზოგიერთი ძალიან ბოროტად სარგებლობს იმით, რომ რომელიმე შენაერთის თუ პარტიის წევრია.

რას გეტყვით იმ რამდენიმე საქმეზე, რომელიც სამხარეთილომ აღძრა მესაუბრეთა წინააღმდეგ?

— ბოლო პერიოდში შეინიშნება, რომ შრომითი კოლექტივები აღარ თმობენ, აღიან დიდ თანხებზე, რასაც შემდეგ ვეღარ იხდიან. მათ აქვთ შესანიშნავი მანქანები — შეუძლიათ შექმნან სამანქანოები, მესაუბრეთ იყოს 25-30 კაციც, იყიდონ ობიექტი, გადაიხადონ 50 პროცენტი სამი დღის ვადაში, დანარჩენი ორი წლის განმავლობაში. მაგრამ, ყველას უნდა პირადად იყიდოს. სახარტო ფასები დედაქალაქელთა შვიდ პროცენტს თუ ექვსზე, შეიძლება არც მათ ჰქონდეთ, უფრო ნაკლები. ერთი მხრივ სწორად მიმართა, რომ ფასი იყოს ობიექტური და საბაზრო, ვუთანაგრძობ ყველას ვინც ხელმოწერით დადასტურა აუქციონზე თუ კონკურსზე ობიექტის შეძენა, მაგრამ, კანონის თანახმად, თანხის გადაუხდელობის იძულებული ვართ, მივმართოთ სასამართლოს. ასე მოვიქცით რამდენიმე გზის.

— უცხოელ ინვესტორს თუ შეუძენია ობიექტი?

— ოო, ეს ძალიან კარგი შეკითხვაა, გვექონდა ერთი ასეთი შემთხვევა, საქმე ახლაც სასამართლოშია. ერთ-ერთი ობიექტი შეიძინა ქართველმა ემიგრანტმა ილია ბახტაძემ. იგი გერმანიაში ცხოვრობს. ერთი მალაზია შეიძინა იქარის უფლებით. უნდაოდა კიდევ სხვა ობიექტები, მაგრამ ისეთ დღეში ჩავყვინეთ, აქვთ გამოხედი, მე მეორე, აღარ არის იყიდებოდა ფეხსაცმელების მაღაზია მელიქიშვილის ქუჩაზე. რამდენი მესამე მოგვთავაზეს: შრომითი კოლექტივმა — 200 მილიონი, კუბონი, ილია ბახტაძემ — 200 მილიონი. იყო კიდევ ერთი კომერციული ფირმა, რომელმაც 210 მილიონი შემოგვთავაზა. უპირატესობა მივანიჭეთ საუკეთესო საკონტრასტო პირობას, რომელიც იბასტაქეს ეკუთვნოდა. გადაიხდა ფული, მივეცი საკუთრების მოწმობა, გაფორმა ხელშეკრულებები სხვადასხვა ფორმებთან. მაღაზიის შრომითი კოლექტივის ბრწყინვალე პირობები შესთავაზა: თუ ხელფასი მაშინ 5 ათასი კუბონი ჰქონდათ, გაიზარდა 200 ათასი მიღებდნენ, მაღაზიის გაშვებ — მილიონი კუბონი. ანდა მიიღებდნენ მოგების 10 პროცენტს. შრომითმა

კოლექტივმა არ შეუშვა ობიექტში. წავიდა სარეზერვო სხვადასხვა ინსტრუმენტები. არბიტრაჟი გაუქმა საკონსერვატორი კომისიის გადაწყვეტილება. ჩვენ დავტრეტეთ პროტესტი. განიხილეს, კვლავ არასწორად ჩაუტარეს — მთავრობის გადაწყვეტილების წინააღმდეგ წავსულვართ, უპირატესობა უნდა მივანიჭოთ მსოფლიო მერიის მთავრობისათვის. ეს იყო პირველი მერიის, რომელიც უკან გაგებრუნეთ ჩვენთან არაუარსებოდა წინააღმდეგობა, შეიძლება ქვეყანაში სტაბილური მდგომარეობა შევქმნათ, მაგრამ, ამასთან, ნდობას უნდა ვიპყრობდეთ.

— გასულ წელთან შედარებით, გაიზარდა კონკურსებისა და აუქციონების მონაწილეთა რაოდენობა თუ პირობები? — შარშან თუ ფორმები, ასოციაციები აქტიურად მონაწილეობდნენ. წელს ორმა სამმა თუ მიიღო მონაწილეობა. ან მათაც უყრიან, ან ინტერესი გაუტრია — შეიძლება იმიტომ, რომ თითოეული გაყოფილი ობიექტი რამდენიმე მაკონსერვატორიულად ორგანო შეამოწმა არაერთხელ. როგორც ვთხარით, გამოიცვალდნენ შრომითი კოლექტივები, მაგრამ, უმეტესად მათ ფული გადახდა უყრიან და კარგად ობიექტებს კონკურსშია ვაკის, საბურთალოს, ჩუღურეთის რაიონებში, ქალაქის ცენტრში მდებარე ობიექტებზე. თითქმის არ არის კონკურსის საშუალო. ნაძალადევის რაიონის, ისინი ზედა რაიონებში მდებარე ობიექტებზე დაბალი კონკურსის იმითადა გამოიყენებოდა, რომ ხალხს ფული არა აქვს შესაძლებელი — ასეთი ტემპებით არ უკეთდება ინდივიდუალური შემანახველი ბანკების ანაბრებს, შემოსავალს თუ ავიღებთ — ფაქტურად, უფასოდ ვმუშაობთ. პრივატიზაციის შემდგომი რეგობაში ნაკლებად გვიყვარებ ხელს სახელმწიფო სტრუქტურის წარმომადგენლები, პირიქით, 60 პროცენტი მოწინააღმდეგე პრივატიზაციის — ობიექტების კერძო მფლობელობაში გადაცემით ძალზე ბევრი ხელმძღვანელი მუშაკი კარგავს თანამდებობას, ბევრი შტატი უქმდება. ბუნებრივია ისინი ცდილობენ პოლიტიკის შენარჩუნებას.

ალბათ, ძნელია მოიძებნოს ადამიანი ვისაც არ აწუხებდეს ქვეყნის დღევანდელი მდგომარეობა, რაც შეიძლება ჩქარა დაგვლინოთ თავი გაურკვეველ სიტუაციას — ჩვენ გვაქვს გაურკვეველი საწარმოები, დაუშვებელი მიწები — ეს არის ქვეყნის სოციალური მწველი. დროა გვუშვალოთ.

ესაუბრა

მანანა აბონაშვილი

აირკველი გვერდიდან

გადასახადებო წლის ბოლოს და მეორე წლის მსურველს ორმაგად და სამაგად გადაიხადოს ჯარიმის სახით, რაც საჩივრითაა გათვალისწინებული.

წლის განმავლობაში დამატებითი სამსახური თუ სამსაგდება, ხოლო გამოცემაში შემთხვევაში, ათმაგდება კიდევ უაქტურად, აღნიშნული თანხები სახელმწიფოსაგან მიღებული კრედიტია.

საჩივრების სერიოზულობასა და სიძაბურზე მაშინ იქნებოდა საუბარი გამართლებული, რომ ხდებოდა გადასახადები თანხის ინდექსაცია იმ პერიოდისთვის, რომელშიც ხდება ჩამოწერა ანგარიშები და ამას ემატებოდა საჯაროო სასაცხოვრებელი.

გასაკვირა საწარმოთა მიმღე მდგომარეობა ეკონომიკის უძრავი პერიოდში. ამას საჩივრებს წუ დაუბარებდნენ. საერთო მდგომარეობის ბრალია. ფაქტია ისიც, რომ დღეს რესპუბლიკაში არის საწარმოები, რომლებიც მუშაობენ და უშვებენ პროდუქციას.

ფაქტი:

კონტროლის პალატის მიერ 1993 წლის დასაწყისში, იანვარ-თებერვალში გამოვლენილი მილიონობით მანეთი, რომელიც დროულად არ იქნა ჩარიცხული ბიუჯეტში წლის ბოლოს იმავე ოდენობით, ამჟამად კუბონებში, უბრუნდება სახელმწიფოს. წარმოება-დანესებულებათა თუ კერძო ფირმათა ხელმძღვანელები ხელმოწერა ატარებენ ბიუჯეტთან ანგარიშსწორებას, ხოლო საკითხის რეგულირებისთვის შესატყვისი ზემოქმედების ნორმატიული დოკუმენტი შემუშავებული არ არის. პალატის მიერ წლიურ გამოხატულებაში გამოვლენილი 20 მილიარდი კუბონი რეალურად 8-10 ჯერ მეტს მანეტ უნდა წარმოადგენდეს.

მიმდინარე წელს მარტო გაერთიანება „სოტო“ ჩატარებული შემოწმებით ბიუჯეტის სახარვეზოდ, თითქმის 63 მილიარდი კუბონია დარიცხული.

თქვენ, როგორც ერთ-ერთი მაკონტროლებელი ინსტანციის ხელმძღვანელი, ფიქრობთ თუ არა, რომ შესაძლებელია შეცდომისა და დანაშაულის განსხვავება და შესაბამისად, საჩივრების გამოცემა?

ძნელია განასხვავო განზრახ დარღვევა შეცდომისაგან, მაგრამ მე ვთვლი, რომ შეუძლებელი არაა. ამ საკითხის მოგვარება კონტროლის პალატის კომპეტენცია არ გახლავთ. საკითხი საგამომიხეებლო ორგანოების შესწავლის საგანია. ძნელია სახდურის დადება დანაშაულსა და შეცდომას შორის, მაშინ, როდესაც მათი შედეგი აბსოლუტურად ერთნაირი შეიძლება იყოს.

საჩივრები გამოიწვევია. შეცდომა ისჯება ფულადი საჩივრებით, დანაშაული და წინასწარ განზრახული დარღვევები სისხლის სამართლის კოდექსის მიხედვით, შეიძლება სახელის უმაღლესი ზომითაც.

რა სახის დანაშაული ყველაზე ხშირი და იცოდ თუ არა მათმა რიცხვმა თქვენი მუშაობის გააქტიურების პროცესში?

ჩვენი მუშაობის შედეგად ამოღებული თანხების დიდი ნაწილი დამატებით გადასახადებია. პროცესი კვლავ მიმდინარეობს.

მიმდინარე წლის პირველ კვარტალში უკვე საუბარია ახალით მილიარდ კუბონზე და ახალით ათას დოლარზე, რომელიც სახელმწიფოს ბიუჯეტში უნდა ჩარიცხულიყო.

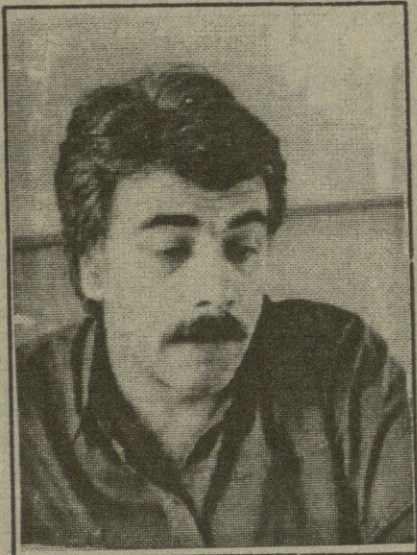
სტატისტიკა:

განვიხილოთ წელს კონტროლის პალატის სისტემის მუშაობა მიერ ჩატარებული შემოწმება — რევიზიათა შედეგად გამოვლინდა და რესპუბლიკის ბიუჯეტის სახარვეზოდ ამოღებულ დაგეგმვებთან 19 მილიარდ 825 მილიონი კუბონი, ხოლო რესპუბლიკის სავალუტო ფონდის სახარვეზოდ 38,6 მილიონი ამერიკული დოლარი. ამასთან, გამოვლენილმა უკანონო ხარჯებმა, ფულადი სახსრებისა და მატერიალურ ფასეულობათა დანაკლისებმა, დატაცებებმა, მინერა-დამახინჯებებმა 1872 მილიონი კუბონი შეადგინა.

ბევრი დანაშაული დღეს დაუსჯელია. აღარ ჩანან ბანკები, რომლებსაც დიდი რაოდენობით ანაბრები აქვთ მიღებული მოსახლეობისგან. თუ ქმნი გარანტიებს მსგავსი შემთხვევების თავიდან ასაცილებლად?

ეს პრობლემა მხოლოდ ბანკების ხელმძღვანელებს არ ეხება. გარდა ამისა ფირმებისა და სხვა კერძო სტრუქტურების წარმომადგენლები. გაურბიან მართლმსაჯულებას. დაბეჯითებით შეჰქონია ვთქვა, რომ მათი ხელით რესპუბლიკა გავიდა ასობით მილიონი დოლარით ამ დანაშაულის თანამონაწილნი არიან კანონმდებლობის, რომელთა ნაშრომი ზოგ შემთხვევაში არ

არა სიტუაციის გამოსწორებას, არამედ იფიციალური კონტროლის დაქვემდებარებული თანამშრომლებისა და გარიგებების ჩრდილოვანი ეკონომიკაში გადასვლის. ბირჟაზე ვალუტით ვაჭრობა არ შემცირებულა, უბრალოდ, ეფექტიანად გადავიდა შავ ბაზარზე. მათზე კონტროლი ზემოთ აღნიშნულმა დადგენილებამ პრაქტიკულად გამოირცხა. შედეგად, რისი შედეგად გვინდოდა, კიდევ უფრო დაგვიანდით, სახელმწიფომ კი დაკარგა უსარმაზარი შემოსავალი. ბიზნესმენებმა დაკარგეს კანონიერად მოქმედების შესაძლებლობა, რაც ზოგიერთი მაკონტროლებელი ორგანოს ზოგიერთი თანამშრომლის შემო-

რეპაზ შავიშვილი: არ გამოვრიცხავ, რომ კანონი შეიძლება უსამართლო იყოს

კონტროლის პალატა ისავს კანონის მოთხოვნებს

კრძალავდა ქვეყნის ეკონომიკის დამანგრეველ ქმედებებს.

სტატისტიკა:

1993 წლის 5 თვის განმავლობაში ყოფილი საბჭოთა კავშირის რესპუბლიკებში გადარიცხული 393 მლრდ. მანეთიდან საქართველოს რესპუბლიკის საკორესპონდენტო ანგარიშზე აისახა მხოლოდ 12,4 მილიარდი მანეთი, 341 მილიარდი მანეთი უკან იქნა დაბრუნებული, ხოლო 40 მილიარდი არ იქნა ასახული საკორესპონდენტო ანგარიშზე და არც უკან დაბრუნებულია. მხოლოდ რუსეთის რესპუბლიკაში გადარიცხული თანხიდან 27 მილიარდ მანეთს ენია იგივე ბედი. ამასთან, ეროვნული ბანკის მიერ არ განხორციელებულა კონტროლი უკან დაბრუნებული თანხების შემდგომ გამოყენებაზე.

ამჟამად მიმდინარეობს კონტროლის პალატის მიერ კავკასიის ბირჟის საქმიანობის ძირითადი შემოწმება. თუ საიდუმლო არ არის, გვესაუბრეთ უკვე ჩატარებული საშუაოს შედეგების შესახებ.

ჩვენ უშუალოდ ბირჟას არ გამოწმედთ. ბირჟაზე მოქმედი საბროკერო ფირმების შემოწმებისას ხდებოდა უკანონო თანამშრომლების წარმოების ფაქტების გამოვლინება. კავკასიის ბირჟასთან არსებული საბროკერო ფირმების შემოწმება არ უნდა გავივივოთ კავკასიის ბირჟის რევიზიასთან.

მე მინდა აღვნიშნო, რომ ბირჟის გარეშე ეკონომიკის უზრუნველყოფის შედეგებია. მისი მუშაობის შეფერხებით კიდევ უფრო შევბოვავთ ბიზნესის განვითარების მოსურნეებს.

საბროკერო ფირმების უკანონო ქმედების ფაქტები, ძირითადად 1993 წლის 26 მარტის შემდეგაა დაფიქსირებული, მას შემდეგ, რაც რესპუბლიკაში აიკრძალა ვალუტით ვაჭრობა. ეკონომიკაში აკრძალვითი მეთოდების შემოღება იწვევს

საკლის წყაროდ და კორუფციის საუბრად იქცა. შესაძლებელია მსგავსი კერძო სტრუქტურები მართლა არ უნდა ეწოდნენ ვალუტით ვაჭრობას. მაგრამ ყველა გადაწყვეტილება სიტუაციის გათვალისწინებით უნდა იყოს მიღებული.

ჩვენ, როგორც კონტროლის პალატის წარმომადგენლები, დავიცავთ კანონის მოთხოვნებს, თუმცა, არ გამოვრიცხავთ, რომ კანონი შეიძლება უსამართლო იყოს.

ფულად-საკრედიტო სისტემის კრახი, კუბონის კურსის ინფლაციის კატასტროფული ტემპი, ვისი „მუშაობის“ შედეგია შექმნილი საგალალო მდგომარეობა?

თუ ჩვენ გვინდა, რომ საქართველო იყოს სახელმწიფო, უნდა გვქონდეს ეროვნული ვალუტა. ხშირად მოგვმართავენ კითხვით: ეხება თუ არა კონტროლის პალატას რესპუბლიკაში კუბონის ერთადერთი საგადასახადო საშუალებად დამკვიდრების პრობლემა, რაც რეალურად არ სრულდება? — ეხება, მაგრამ როგორ შეიძლება კონტროლი დადგენილების შეხრულებაზე, როდესაც მასში არანაირი ხანცია მსგავსი დანაშაულისთვის გათვალისწინებული არ არის. დადგენილებაში წერია: გაუთანაბრდეს დარღვევა სისხლის სამართლის დანაშაულს! რომელ დანაშაულს? რა საჩივრები გავითვალისწინოთ? ვაფიქსირებთ დარღვევის ფაქტებს, დანაშაულს კი არ ისჯება. აი, ერთ-ერთი მიზეზი იმისა, რომ რესპუბლიკაში დღეს კუბონზე არაფერს ვაჭრობს. ეროვნული ვალუტის კუპონა იქცა პურის ბარათად, რომლითაც რესპუბლიკის მოსახლეობა ფაქტიურად უსახყიდლოდ იღებს პურს.

კუბონის არსებულ მდგომარეობაზე მეცნა იყო დანაშაული, როდესაც არსებობდა უამრავი ხერხი მისი ინფლაციის ტემპის შეზღუდვად შემცირებისა. პირიქით, ბევრი რამე გაკეთდა იმისათვის, რომ კუპონი რეალურად არ არსებულყო. ბევრი გაკეთდა ეროვნული ბანკის ყოფილი ხელმძღვანელების მხრიდან. ზოგიერთი სამთავრობო სტრუქტურის მხრიდან, რომლებიც უზარმაზარი კრედიტების გამოყოფას, რაც სრულდებოდა და სრულდება კიდევ ეს კრედიტები იქცა სამთავრობო სტრუქ-

ტურებთან დაახლოებული პირების მიდრეკილ წყაროდ.

ფაქტი:

ერთ კურორტულ შემთხვევასთან გვექონდა საქმე. ერთ-ერთი სამთავრობო სტრუქტურის ხელმძღვანელმა იხილებოდა დიდი ოდენობის კრედიტის გაცემის საკითხი კერძო სტრუქტურისათვის, რომლის ხელმძღვანელი განხილვის ნინა დღეს პატიმრობაში იქნა აყვანა. აღძრული იყო სისხლის სამართლის საქმე კრედიტის არასწორად გამოყენების, დიდი რაოდენობის თანხის ძიების ბისათვის.

მე გარწმუნებთ, რომ ჩვენი ჩაურკველობის შემთხვევაში კრედიტი გაცემულ იქნებოდა.

სტატისტიკა:

1992 წლის 9 სექტემბერს სახელმწიფო საბჭომ ეროვნულ ბანკს განუხადურ-საკრედიტო რესურსების ზღვრული მოცულობა 14 მილიარდი მანეთის ოდენობით. მიუხედავად ამისა ამავე წლის 1 დეკემბრისთვის საკრედიტო ემისიამ 58,4 მილიარდ მანეთს შეადგინა. ანალოგიურად, 1993 წლის 1 იანვრისთვის საკრედიტო ემისიამ შეადგინა 114.862,0 მლნ. მანეთი, 1 თებერვლისთვის — 148.954,0 მლნ. მანეთი, 1 მარტისთვის — 150.969,0 მლნ. მანეთი, 1 აპრილისთვის — 294.548,0 მლნ. მანეთი, 1 ივნისისთვის — 249.146,0 მლნ. მანეთი, ხოლო 1 ივლისისთვის — 206.308,0 მლნ. მანეთი.

კონტროლის პალატის სტრუქტურაში რევიზორთა მუშაობისა და ანხილურების აქტივობა არსებულმა სისტემაში გააძლიერდა და მოსახლეობის შედეგები გამოიყო. თანამშრომლები დაინტერესებულნი არიან საკუთარი მუშაობის შედეგით. ჯერ ბოლომდე არ არის აღკვეთილი კორუფციის ფაქტები, მაგრამ მერწმუნეთ, რომ არა რევიზორთა მატერიალური დაინტერესება მათ მიერ დაფიქსირებულ დარღვევებზე დადებული ფულადი საჩივრებიდან, პრემიალური შემოსავლით, აღნიშნული ფაქტები გაცილებით მეტი იქნებოდა.

ექმნით კორუფციასთან ბრძოლის მექანიზმებს. დღევანდელი მონაცემებით, დაახლოებით ორმოცი კაცი წავიდა ჩვენი სამსახურიდან. ეს ეხება, ძირითადად, ცენტრალურ აპარატს.

თანამშრომელთა მატერიალური სტიმულირების სისტემა საშუალებას გვაძლევს დღეს რესპუბლიკაში შექმნილი მდგომარეობის პირობებში ვიმუშაოთ, გამოვაგლინოთ კონკრეტული დამრღვევნი, რომლებიც ბევრ შემთხვევაში საკმაოდ მაღალი თანამდებობის პირები არიან.

სტატისტიკა:

გასულ წელს კონტროლის პალატის ორგანოების მიერ თანამდებობიდან გადაყენებული იქნა 58 ხელმძღვანელი პირი, შესაბამისი უწყების ნინაშე დადგა 160 პირის განთავისუფლების საკითხი. მათგან ასი განთავისუფლდა. სხვადასხვა დარღვევისათვის 254 პირს დაეკისრა 8,6 მილიონი კუბონის რაოდენობის ფულადი დარღვევა. 254 თანამდებობის პირის შემთხვევების მასალა შემდგომი ძიებისთვის გადაეცა პროკურატურის ორგანოებს.

ესაუბრა

დავით ნინიკაშვილი

განყოფილების
ნარიმან ტარაშვინ
სახელმწიფო შირეველი, გიორგი
შეცინებრებათა კანდიდატი
თიბიშურაზ ბერძენი
განყოფილების ექსპერტი, გიორგი
შეცინებრებათა დოქტორი
პროფ.

განყოფილების
ნარიმან ტარაშვილი
სახელმწიფო შრეველი, გენერალ-
შეცინებრებათა კანდიდატი
თიბიშურა ბერძენი
განყოფილების ექსპერტი, გენერალ-
შეცინებრებათა დოქტორი
პროფ.

განყოფილების
ნარიმან ტარაშვილი
სახელმწიფო შრეველი, გენერალ-
შეცინებრებათა კანდიდატი
თიბიშურა ბერძენი
განყოფილების ექსპერტი, გენერალ-
შეცინებრებათა დოქტორი
პროფ.

განყოფილების
ნარიმან ტარაშვილი
სახელმწიფო შრეველი, გენერალ-
შეცინებრებათა კანდიდატი
თიბიშურა ბერძენი
განყოფილების ექსპერტი, გენერალ-
შეცინებრებათა დოქტორი
პროფ.

განყოფილების
ნარიმან ტარაშვილი
სახელმწიფო შრეველი, გენერალ-
შეცინებრებათა კანდიდატი
თიბიშურა ბერძენი
განყოფილების ექსპერტი, გენერალ-
შეცინებრებათა დოქტორი
პროფ.

მხრეობა

ლაპაზი სიკვდილი

როცა დაიწვეს წყარო საუბარს,
მზეს რომ მისწვდება ირმის ბოლო,
შემოასკდება როცა ალუბალს
მუხლზე კაბა და გულზე ყვავილი.

როცა კვირტები აფეთქდებიან,
მაყებს გალიფერენ ფრთების ტკაცუნით,
როცა ირმები დაფეთდებიან,
მზეს შეხედავენ რქებში ჩაწერილს.

როცა მერცხალი ზეცას შეუტყვის,
როცა მისწვდება მზეს და ღარი ღვას,
ირემი აპრილს კარებს შეუტყვევს
და ატმის რტოებს რქა — დაიღვამს.

როცა მზე მსივლიებს კალთებს დაუცლის
საგვირალოდ და საენებლოდა,
ირემი ირემს ბაღას გაუწვდის
და რქას მიერტყამს სადღერებლოდა.

როცა ქვნიები ატირდებიან
და აკოცებენ ვაზებს ხარღნები,
შეკნულა ზეცას ნატვრისთვლებთან,
ავტორლები და ავხარხარლები.

მოივინებენ წარსულს მკვიდრები,
აბუხუნდება ქვეყნად ყველა მთა.
გავლადლები,
გვერდილები
და ავენიები მამულს კელაპტრად.

დავლები ცერზე, როგორც ავაზა,
ერთს გადავსედავ დღეებს გაფრენილს,
მერე მოვკვდები ისე ლამაზად,
ვით ღამადაა ეს ყველაფერი.

მკისნადში

მზე, ჩემო წინაპარო,
იბერიის ტომისა ხარ,
ბნელში უნდა ილაშქარო,
ფაფრიანი ღამისა ხარ.
დიდით გამოშცხვარი პური,
ლეღაქმის თორნიას ხარ,
საქართველოს ნათლის ფარი,
მამაქმის თორნიას ხარ.
ხან რა დრუხელს მოიფარებ,
გოლივსა და წყრომისა ხარ,
ჩემი დილაშვილიობის და
ჩემი მწუხრის ომისა ხარ.
ფერდობზე რა გამოჩნდები,
მოგოვმანე გნოლისა ხარ,
არაგზე რა დაბრძნდები,
ღამსხვრეული ბროლისა ხარ.
იონჯაში გაერევი,
გვირილების მოლისა ხარ,
გვერდულად რა ჩაიციხე,
უცხოფრესი თოვლისა ხარ.
მზე, ჩემო წინაპარო,
იბერიის ტომისა ხარ,
ბნელში უნდა ილაშქარო,
ფაფრიანი ღამისა ხარ.

იშვრია

იშვრია, იშვრია, ქვა, ქვა მღერის, იშვრია,
ჯერ არასდროს ქვაო, ქვაო,
ასე არ დაგიძღვრია.
იშვრია, იშვრია ცაშია და მაღალია.
მისი ფერი, ღურჯი ფერი, ღურჯი ყანის ღაღანია,
მოდის, მოდის რუსთაველი ავთანდილის ღვინითაო.
— რა მარჯვენა ხელითაო?
— რა მარჯვენა ხელითაო?
თესვითა და მომკითაო, შრომითა და როკითაო,
ქვაში ერის სიყვარული,
ქვაში ერის სილაღვი,
ღმერთო, ღმერთო, შენ შეჰმატე იშვრიას სიმაღლეო.

იბრინოლა

ფაშაშთან ომის დროს ბოლონეთში დაღუპულ
თხუთმეტი წლის ირინე სხირტლაძეს.

მართლა მჯილისხელა
თუ ხარ,
შენი მჯილის ჭირიძე,
რად არ წუხხარ,
რად არ წუხხარ,
რად არ წუხხარ ირინეს.

მიწა დასწევს იმის ცოდვით,
ზეცა გაახიბნეს,
ვინ იცნობდით,
ვინ იცნობდით,
ვინ იცნობდით ირინეს.

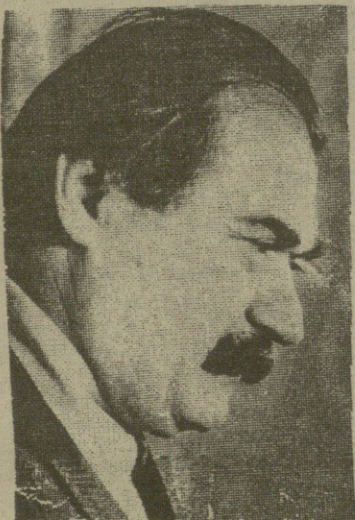
გამოცხვება კვერი ობლის,
გაუქვებით ტყვიულებს,
ოღონდაც თქვით
ვინ იცნობდით,
ვინ იცნობდით ირინეს.

მხოლოდ ცეცხლში,
მხოლოდ ცეცხლში,
ცეცხლში გაიოცადა,
პოლონეთში, პოლონეთშიც
საქართველოს იცავდა.

აჯანყდა და მტერი ზოცა,
ბინად ჰქონდა ხანგარი,
საქართველოც,
შენ ვინ მოცა —
შვილი დასაქარგავი...

პოვონსკაში თეთრი ვარა
მოუჩითავთ გვირილების,
ირინოლა, ირინოლა,
ირინოლა, ირინე.
აჯანყდა და მტერი ზოცა,
ბინად ჰქონდა ხანგარი,
საქართველოც,
შენ ვინ მოცა —
შვილი დასაქარგავი...

მართული გოგონის მცირე ანთოლოგია

ბატონებო! 1991 წელს
60 წლისა ვხდებოდი და სხ-
მართოდ რად დაიბადე —
ტალახს მესროდნენ, ახლა
ვის გაგახსენდო? ღმერთ-
მა გადმოგხედოთ ამ დიდი
სიყვარულისთვის...

მოთქლი ჩემი ცნობრება,
ვიდმოვბდი სიყვარუ-
ლისი მიმხრობა, ალბათ,
გაქარდა ვიღაცამ, რომ
გორბრძვას, ერთადმე-
თი, სიყვარული დააგარ-
ხმდეს! გადლობელი ვარ
სიყვარულისთვის!

ჯანსუღ ჩარბვიანი

პაპი ავაზა

რადგან ცეცხლივით ერთი ბეწოა,
სიცოცხლეს სული უნდა უბერო —
შენ ანახურთან წამოშეწიე,
ელაშხესო თეთრო ღრუბელი.

შენ აგიტაცეს სველა ფოთლებმა,
შენ — კაცის თვალის ღამაში ცრემლი,
ხევი იღვინე, როგორც ღოთები,
და უყურებდნენ მოვარისფერ მტევნებს.

სიმწვანე გატყდა და მოითენთა,
მოვარზე იჯდა ავაზა შავი,
ჩემს სულში იდგა შენი სითეთრე
და გაღმა იყო ღამაში ფშავი.

პაშა

შატლით მოდიოდა —
დიდი მთებით,
მოვარეს შევლდებოდა
ფინვლთან,
მოვარისოდენა ხინკალს
მითრებოდა —
ეს დიდი ბერძენა და
მეინგარბოა.
ხელები ჰქონდა —
წყაროს ამოცლიდა,
ქვეყნის მაჯისცემას
უგდებდა ყურს,
მერე დაჰყვებოდა, ბალახებს.
დაკოცნიდა
და შეუკურთხებდა
ციმბირის წყულს!
ის იყო დიდი და
ის იყო სხვა,
მისი მართალი ხელის ცხოვრება,
მერე ცხოვრებას
მოუჭრა გზა
და შორს გასწრო
თვითონ ცხოვრებას.

გაბიანა

„ბეთანია — სახლი სათნოებისა და სახლი
მორჩილებისა და სახლი დიდებისა“.

საბა

შენ არ გინახავს ჩემი ხელები,
ჩემი თვალები და ჩემი მხრები —

გადარეული თეთრი ცხენებით
და შორეული ხარების ხმებით.
შენ არ გინახავს ჩემი ნისლები,
მთიდან ქორების ფრთით მოტანილი,
თეთრი ქარებით როგორ ივსება
ღვრები ღურჯი, ქრისტეს ტანივით.
შენ არ გინახავს ფრესკის სიმორე,
ფერი ფასკუნჯის ფერი ქედების,
მირონის სურნელს როგორ იმრობენ
ჩემი სხეულის ძველი კედლები.
შენ არ გინახავს, მოდი და მსახე,
რომ ეს ტაძარი ჩემი ტანია!
სათნოებისა ვარ შენი სახლი,
მორჩილებისა ვარ შენი სახლი,
შენი სხეულის ვარ ბეთანია!

+++

მე რომ პატარა ბილიკს შევწავრი,
ჩარიგებულან თეთრი ბუდეები,
რა ახლო გზაა, კარგო, შენამდო
და მაინც ასე რად გეშორები.

შემომიბრუნე ღურჯი ფანებით,
შემომიბრუნე, როგორც სტუმარი,
მომხატრებია შენი მკლავები
ჩემი პატარა თავსათუშალი.

მომხატრებია შენი სითეთრე,
მთელი სიტყვა და მთელი წყალობა,
თვალები წყნარი, როგორც სიკეთე,
და უცარი ფერისცვალება.

მე რომ პატარა ბილიკს შევწავრი,
ჩარიგებულან თეთრი ბუდეები,
რა ახლო გზაა, კარგო, შენამდო
და მაინც ასე რად გეშორები.

მართლისი

ვარსკვლავითი მოციმციმდა,
გულში ჩამჩნა დღივით.
ან სიცოცხლე ვისთვის მინდა,
ვისთვის —
სისხლი დაღვრილი.
დაკარგული ზამბახები,
გული მწყდება ბალოვით.
მთელი რემა გამქცევია,
ხელში შემჩნა ალვირი.
კლაპარაკობ სიყვარულზე,
მაგრამ ტყვიადანსლი.
დამღუპველი ღალატია,
არა მხოლოდ მასწავლი.
მტერი უნდა გადავდნო
ისე, როგორც ნახირი,
მუხლზე მიხის საქართველო,
საქართველო დაღლილი.

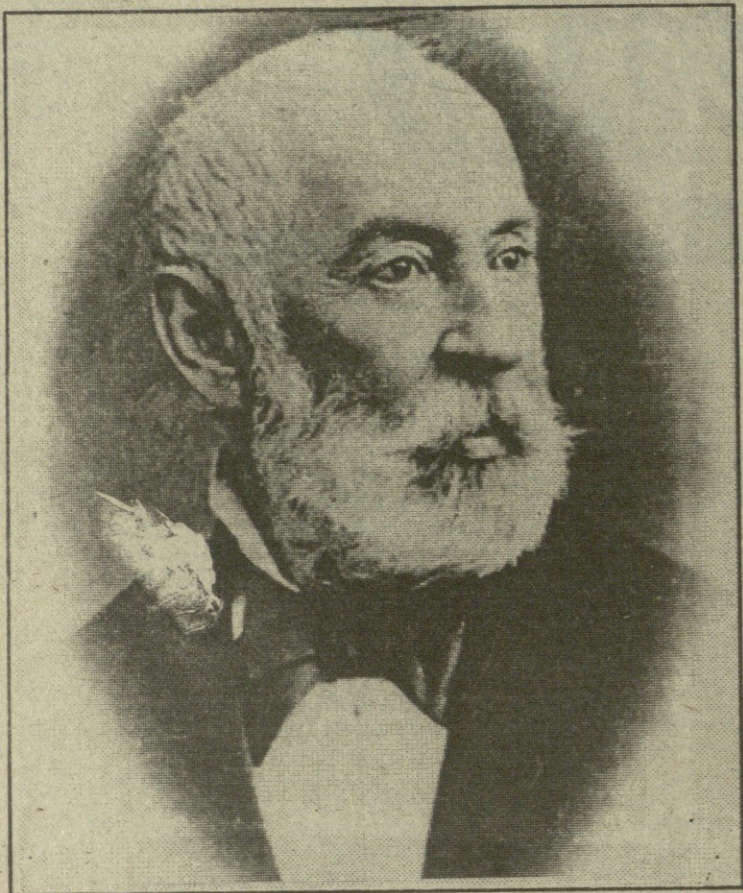
მოთავარი მამისე გაშული არის

ვერ დაიჯერებ, რომ ჩვენს მწვერვლებს
ჩვენს შორის ვინმემ გადაფრინა,
ვერ დაიჯერებ, იყოს მძლევალი,
იყოს მძლევალი, გარდა უფლისა.
ახლა ვინ არის ასე მცოთმარე,
ასე მცოდნეული და მწეშელები.
მოდის თამარის სახე მთოვარე,
მე უნდა მისი დაერე მსლებელი.
ვერ დაიჯერებ, რომ შენს მოაწმინდას
არ ჰქონდეს მაინც კაცის საკვლევი —
მამ, რაც წველიდში უცებ გაბრწყინდა,
სწორედ ის არის შენი სამკელი.
სწორედ ის არის შენი ნაღვნი
და თუ მძლევალი ფეხდაფენ მოგდევს,
იქ უნდა პოვო შენი სახელი,
ბოლქს და ბოლქს იქ უნდა მოკვდე
და თუ გიმტყუნებს თვალი ტაილი,
და თუ გიმტყუნებს მთვარე თამარის,
მოთავარი მაინც მამული არის,
განსაკვირვებლად არის მოთავარი.

მართის პირობით

მწვერვალისათვის
მიმტანინე წყალი,
მეგვლისათვის
მიმტანინე კალი,
გზაბნეულისათვის
მასწავლებლად გზები,
შეუწამლავი
შემაწამლვინე ზერები,
მომაშენინე
სხვაგან დამარხული მშები,
ამ ჩემს მამულში
დამამარხვინე ძვლები,
მათქმევინე
ქვეყნად სიცოცხლე ღირდა,
მერე წამოვალ,
წამოვალ, საცა ვინდა.

დიმიტრი ყიფიანი — 180

გავრცელებული თვალსაზრისით დიმიტრი ყიფიანი დაიბადა 1814 წლის 14(26) აპრილს გორის მაზრის სოფელ მერეთში. 1832 წელს იგი, — ჯერ კიდევ ყმაწვილი, — ცნობილი შეთქმულების ორგანიზატორთა შორისაა. აქედან მოკიდებული, ვიდრე 80-იანი წლების დასასრულამდე, ძნელია დასახელება საქართველოში რამდენადმე მნიშვნელოვანი სასიკეთო ნაშრომებისა, რომლის ინიციატორი, პირველი ხელმძღვანელი ან აქტიური მონაწილე დიმიტრი ყიფიანი არ ყოფილიყო, რამაც მისი სახელი სამუდამოდ „აღზეჭდა ქართული ეროვნული შემეცნების ისტორიაში“ (ა.ჯორჯაძე).

დიმიტრი ყიფიანი თავისი ეპოქის ღვიძლი შვილი იყო და, — თვითონ ამ ეპოქის რთული და მრავალნაზნაგოვანი სასიათიდან გამომდინარე, — ზოგი რამ მისი ნააზრევადან, შესაძლებელია, ჩვენთვის დღეს არ იყოს მისაღები და გასაზიარებელი. მაგრამ მთავარი ეს არაა. მთავარი ისაა, რომ დიმიტრი ყიფიანის უაღრესად მრავალმხრივმა და მრავალფეროვანმა სახელმწიფო და საზოგადოებრივმა, აგრეთვე, სამეცნიერო, ჟურნალისტურმა, ლიტერატურულმა, თეატრალურმა მოღვაწეობამ დიდად შეუწყო ხელი (ხოლო 40-50-იან წლებში, არსებითად, განსაზღვრა კიდევ) ქართული საზოგადოებრივი ცხოვრებისა და აზრის ეროვნული მიმართულებით წარმართვას, იმ პროცესების ჩამოყალიბება-გაღრმავებას, რომელსაც უნდა მოჰყოლოდა (და მოჰყვა კიდევ!) ქართველი ერის ნაციონალური თვითდაპყვრებისთვის აუცილებელ კულტურულ-ინტელექტუალურ ფასეულობათა შექმნას.

დიმიტრი ყიფიანი თანამედროვეთა და შთამომავალთათვის ძყო განსახიერება კრისტალური პატივებისა, გაუზიარავი რწმენისა, მტკიცე ნებისა და შეურყეველი სასიათისა („იგი იყო კაცი სასიათისა“ — ი.ჭავჭავაძე; „დიმიტრი ნების მომენტის პიროვნებაა და გმირულს ტიპს ეკუთვნის“ — გრ. რობაქიძე). დიმიტრი ყიფიანის გაკვეთილებს არა აქვს მხოლოდ საისტორიო მნიშვნელობა. იგი დღესაც გვერთნის ამ, — ზემოთ დასახელებულ და სასიცოცხლოდ აუცილებელ, — თვისებათა აღსადგენად, რის გარეშეც ძნელი წარმოსადგენია, თანამედროვე ქართველმა საზოგადოებრივმა შეძლოს ქართული სახელმწიფოებრიობის განმტკიცება და ერის ფსიქო-იდეოლოგიური აღორძინება. ჩვენ დღესაც შევიძლია გავიმეოროთ ლეო ქიქელის მიერ ჯერ კიდევ 1922 წელს ნათქვამი სიტყვები: „ახალ საქართველოს იმედებისა და რწმენის სათავე, ჭეშმარიტად, დიმიტრი ყიფიანია, ვინაიდან ახალი საქართველო უნდა პშვას არა თეორიებში, არამედ ნებისყოფაში და სასიათში“.

აკაკი წერეთლის სიტყვა

— წარმოთქმული დიმიტრი ყიფიანის დაკრძალვაზე

შენს სიცოცხლის დროს ხიამოვნებითა და მოწიწებით შენ წინ თაუბობრილი, დღეს მწუხარებით მივიდრეკე მუხლს, რომ უკანასკნელად თავიანი ვსცე შენს გაცხელებს გეპას, ავასაკებისგან სიცოცხლედაშეწარებული.

მნათობი, სხივმოქმადრედ ამობრწყინებული, სხივგაუარტყილი წიგნებზე იმავ დიდებით და ძლიერებით, რომლითაც ამოვლავრებულია ჯა ნათელი სრბოლა მისი ყველაბითის სათვალდათვალთა, თუნიერ ბრძნებისა, და შენც, არსებანათელი, როგორც სიცოცხლე, ისე სიკვდილი შენი შეიქნა ყველაბითის სათვალდათვალთა და, მაშ, შენდა საქებად, საიდებლად რაღა ესთქათ სხეთი, რომ საქართველოს ერთი კეთილადი შეიქნებდეს არ ენახათ, არ გავერთოთ, არ ვერძნოთ.

უმერესისა ნაწილობა იმერეთისაში. — შენსად მკლავიარემ. — არ იცხს, რაგვარი გვირგვინი უნდა გადმოგხუროს — დაუნისა თუ ყვავილებისა... არა! არც ერთი... და ეგ ხომ ჩვეულებრივ მოვლინებით გადაიქცა ჩვენში და შენ კი, რომლის სიცოცხლეს და სიკვდილიც არანვეულებრივი იყო, შენ, რომელმანც შენს სიცოცხლეში მხოლოდ ეკლეს გვირგვინი ატარე, ჩვეულებრივი აღარა გაგებდებოდა-რა და ვერც შემოგადრეთ.

და აბა! ხელცარიელი, უგვირგვინო, ესდგევართ შენ წინ და მხოლოდ ცრემლებს გაუჩქევთ გულწრფელად შენს ბედშავს. მაგრამ დიდებულს კუბოს! დეე უღეთო-უსჯულოდ დათხეულს შენს სისხლს შეერთანხიაროს ცრემლი სიპარილისა და გულწრფელობისა, რომ ორნივე ერთად, შეერთებულად, წიხდათ დაიდვას იმა მოშალისათვის, რომელსაც შენ მთელ შენს სიცოცხლეს სწირავდი და ღირსიც გახდი, რომ იწოდო ნამდვილ დიმიტრი თავდადებულად!

შეუდობით, ხორციელად ჩვენგან დაკარგული, მაგრამ სულიერად კი საშუალოდმოვლოდ მოკავშირე, ჩვენი დიდებული მოძღვარო!

პიტა ავაშიძე

გმირი — პროტესტანტი

ჩვენი ერის პოლიტიკურ, საზოგადოებრივ და კულტურულ მოვას ამშვენებს სახელები, რომლის ნინამე ყოველი ქართველი დიდის სიყვარულითა და ღრმა პატივისცემით ქედს უნდა პხრიდეს.

მეცხრამეტე საუკუნე ქართული ერის არსებობაში დიდ პიროვნებათა, დიდ ადამიანთა ეპოქათ უნდა ჩაითვალოს.

დიმიტრი ყიფიანი და ილია ჭავჭავაძე — ეს ორი ბურჯი ჩვენი ეროვნულისა — ამაყად გამოიყურებიან მეცხრამეტე საუკუნის უიმელო და უნუგვმო სინამდვილიდან.

დიმიტრი ყიფიანის მოღვაწეობას რომ თანამედროვე თვალსაზრისით დავუახლოვდეთ, ბევრი რამ მიუღებელი დარჩება ჩვენითვის, მაგრამ მისი გმირული თავდადება ერის სასიცოცხლო ინტერესების დასაცავად არახოდეს არ და-

კარგავს მიმზიდველობას.

დღეს ჩვენში პატრიოტიზმით არავის გააყვირებთ, ეროვნულის აღფრთოვანებით არავის გააოცებთ. დღეს არ არის ქართველი, რა წრესაც უნდა ეკუთვნოდეს, რომელიც არა თუ იდგურად, ფიზიკურად არ განიცდიდეს საქართველოს.

ხმის ამაღლება, სადაც ეს საქიროა და აუცილებელი, გულისწყრომის გამოძვრება, როდესაც ამას მოითხოვს ერის ინტერესები, გმირული იქნება ყოველთვის. დიმიტრი ყიფიანი პირველი ქართველი პროტესტანტი, რომელმაც ხმა აღიმაღლა მაშინ, როდესაც გარშემო დუმლით იყო მოცული. იმ სამიწელ თავდამცირების ხანაში ყიფიანის სიტყვა მკვეთრი იყო, ვით მოღვრებული ხმალი და თავზარდამცემი, როგორც მოულოდნელი თავდახმა.

მეცხრამეტე საუკუნის საქართველოს ყოველთვის შეუძლია იამაყოს დიმიტრი ყიფიანის გმირული თავდადებით. და ჩვენც, თანამედროვე ქართველნი, ღრმა პატივისცემით მოვიცხვნივთ იმას, ვინც ერის ტიპიკულებს განიცდიდა, ხალხის საიდუმლო ზრახვას გრძნობდა. დღეს, როდესაც საქართველოს ასე ესაჭიროება განწირული სიტყვა და ღრმა აზრი, დღეს, როდესაც ყოველი ჩვენთაგანი გრძნობს სიცარიელეს და უდიდეს სულიერ კარჩაკეტილობას განიცდის, აუცილებელია საქიროა მოგონება და პატივისცემა ადამიანისა, რომელიც თავგანებილი სწორედ ამ გაბედულ სიტყვისათვის მსხვერპლად შეენირა ჩვენი ერის უფლებების და თავმოყვარეობის დაცვის საქმეს.

დიდება პირველ ქართველ პროტესტანტს!

რელიგია

თავდაპირველი კავშირის აღდგენა

მასხოვს დაეითაშვილის ჭუჩის ბოლოში ეკლესიას ანგრევდნენ. ტაძრის გუმბათზე ფუსფუსებდა ვიღაც ადამიანი. როცა ეკლესიას ჭაგრი მოხსნა და ძირს გადმოვარდა, ატყდა მხიარული აურზაური, გაისმოდა შეძახილები, ხალხში გაშოიდა ზუმბრა, რომელიც მღვდელს და დიაკონს სცინებდა. ჩვენ, ზავშეგება, გაძარცვული ტაძრიდან რაღაც რეკავილა ნაწილები მივიტანეთ სახლში, მაშინავე ამ ნაწილების მიღების წინადადება იყო, გვიბრძანა — უკან წაიღეთო. ჩვენ, ზავშეგება, არ გვესმოდა მისი მკაცრი სიტყვები: ეკლესიის დაწვრთვა ატირალი საქმეა და არა საცინელო.

მაშინავე მისი სიტყვები მთავრობის ბრძანების საბაბირო იყო: ბოლშევიკების ტოტალიტარული მთავრება ძალიან ცდილობდა იმას, რომ რელიგია ჩამოეშობინა კულტურისაგან.

აღრე კულტურა — ყოველივე, რაც ადამიანის ქედებით ბუნებას ემატება — წარმოუდგენელი იყო ღიგის გარეშე. რელიგია კულტურის განუშორებელი მენტალ იყო მიჩნეული. ბოლშევიკებმა დღეს თითქმის შეუძლებელი. რელიგია გამოაცხეს ხალხის ოპიუმად, კულტურა რელიგიის გაეაღმორჩა.

ჩვენ ნიჰილიზმის, „ღმერთის სიკვდილის“ საუნიში მოგვიხდა ცხოვრება. შეცდომაა იმის ფიქრი, რომ უღმერთობა ბოლშევიკების ტოტალიტარულმა რეჟიმმა მოაგონაო: ათეისტები ყოველთვის

იყვნენ. მეცხრამეტე საუკუნე თავისი ბუნებისმეტყველური, პოზიტივისტური პოზიციით ბოლშევიკების ზურჯკარი აღმოჩნდა მათ მიუყვანეს ლოგიკურ ბოლომდე ის, რაც აღრეც იყო ცნობილი. ასე რომ, ნიჰილისტური განწყობა საფუძვლია, მიწაზე ბოლშევიკური ათეისტური ქმედებისა და არა შედეგი. საფუძვლისა და შედეგის ადგილების შეცვლა გაუმართლებელია ბოლშევიკებმა ის გააკეთეს, — და გააკეთეს „რეინსერუად“, „ბოლშევიკურად“, თანამედვერულად, — რასაც საუკუნე უკარნახებდა მათ. დავითაშვილის ჭუჩის ბოლოში ეკლესიის დაწვრთვა ბოლშევიკური ათეიზმის ერთ-ერთი გამოძახილი იყო: ჩვენს დროში ბევრი ეკლესია აქციეს ნაკარტულად, ბევრ ადამიანს გახადეს ანაფორა, ბევრმა მღვდელმა თვითონ გაიპარა წვერი.

ბოლშევიკებს ერთი რამ გამოჩნათ მხედველობიდან: კულტურიდან რელიგიის ჩამოშორებას არ შეიძლებოდა არ მოჰყოლოდა პატივისცემის შესუსტება წნეობრივი კანონის წინაშე, ესე იგი ღმერთის გარდაცვალების აღიარება — წნეობის გარდაცვალების აღიარება. ადამიანმა იფიქრა, რომ ის არის საბოლოო ინსტანცია, რომ მის ზემოთ არავითარი ძალა — წნეობრივი კანონი — არ არსებობს. ადამიანები — ქართველნიც მათ შორის — გახდნენ ამპარტყვანი, ქედმაღალი, ყველაფრის დამპირილელები. შეგებდეთ ქართველ ახალგაზრდათა უმრავლესობას, მათ მხოლოდ ავტომატის სწამთ.

ჩვენი — „საბჭოთა“ — მოსახლეობის უდიდეს ნაწილს არ ესმოდა შინაგანი კანონის, „ლოგოსისა“. ტოტალიტარულმა რეჟიმმა მას გარეგანი წესრიგი მოახვია თავს. „ოცდაჩვიდმეტე“ ამ გარეგანი წესრიგის ტიპობრივი მაგალითი იყო. წესრიგი ბანდიტებსაც აქვთ, საქმე ისაა, რომ ეს წესრიგი არ შესაბამება ადამიანის შინაგან, ნამდვილ „ლოგოსს“.

ჩვენ — ნიჰილიზმის შვილთა უმრავლესობა — ვერ ვანსხვავებთ თვითნებობას თავისუფლებისგან. ჩვენ გვგონია, რომ ყოველი ლტოლვის, მიდრეკილების, კაპრიზის, აფექტის დაკმაყოფილება თავისუფლებაა. სინამდვილეში ეს თვითნებობაა და არა თავისუფლება. მრავალი ხნის მანძილზე ჩვენ თვითნება დიქტატორის წესრიგს ვემორჩილებოდით. ახლა თითქმის დიქტატორი აღარ არის. მიუხედავად ამისა, ჩვენ კვლავ თვითნებობის მსხვერპლნი ვართ — მონურად ვემორჩილებით საკუთარ აფექტებს და კაპრიზებს. „ლოგოსი“ — გარეგანი თუ შინაგანი — ჩვენთვის არ არსებობს.

ეს „ლოგოსი“ იარსებებს მაშინ, როდესაც კულტურა და რელიგია დაუკავშირდება ერთმანეთს, როცა წინააღმდეგ ბოლშევიკების ნებისა, დავითაშვილის ჭუჩის ბოლოს აღდგება ეკლესია.

რელიგია კულტურის ფილტვებია. რელიგიის ერთგული ადამიანი წნეობრივია, რადგან წნეობრივი კანონი რაღაც გარეშე, ტრანსცენდენტური კი არ

არის, არამედ ჩემივე არსების შესატყვისი კანონია. ადამიანი ღმერთის მსგავსია, ხატა — ეს ნიშნავს იმას, რომ ადამიანი თავისუფალია, ის თვითონ ირჩევს კანონს, მას შეუძლია თავისი არსების შესატყვისი მორალური კანონის არჩევა. ადამიანი შექმნილია როგორც ბატონი თავისი კაპრიზებისა და აფექტებისა, მაგრამ მორჩილი ღვთის ნებისა, ღვთის კანონებისა, ესე იგი თავისი არსების შესატყვისი კანონებისა. თავისუფლება არ ნიშნავს იმას, რომ მე შემიძლია გავაცეთო ის, რაც მსურს, არ ნიშნავს ქაოსს, წესის უქონლობას, „მე ვარ თავისუფალი“ — სრულიად არ გამოიციხავს იმას, რომ არსებობს „ლოგოსი“, წესრიგი, აუცილებლობა მე მხოლოდ მაშინ ვარ თავისუფალი, — ამ სიტყვის მაღალი მნიშვნელობით, — როცა შემიძლია გემორჩილებდე წნეობის, ღმერთის კანონს, რომელიც ჩემი არსების შესაბამისია, ჩემშიც არსებობს და ჩემს გარეთაც. გავიხსენოთ: ასეთი იყო ყველა სერიოზული — არაარტისტული — ქართველი. ასეთები იყვნენ, მაგალითად, ბიბლიის მთარგმნელი და გადამწერი, ასეთები იყვნენ ძველი ქართველი ზნეობითი მწერლები, ხელოვნებმა, ასეთები იყვნენ უბრალო გლეხები. მხოლოდ სერიოზული ქართველების წყალობით გადარჩა საქართველო.

ჩვენც უნდა დავუბრუნდეთ ქრისტიანულ ღირებულებებს, ვიწამოთ წნეობის კანონი. ნიჰილიზმის დამღვევის გზა კულტურისა და რელიგიის თავდაპირველი კავშირის აღდგენაა მხოლოდ.

თამაზ გუანიძე

— ბატონო გიორგი, გულანდლიად გვითხარით, მოულოდნელი იყო თქვენთვის მონიჭებული პრემია, თუ ელოდით? რა განცდა დაგეუფლათ, როცა ეს ამბავი შეიტყვეთ?

— დროა, და განსაკუთრებით ჩვენი ცხოვრების ბოლო ოთხი წელიწადი, ტრაგიკულად მისული დრამატუზმით არის აღსავსე. როდესაც სამშობლოში სიმშვიდე არ არის, არც შემოქმედით ადამიანის სულია დამშვიდებული. რაც ამ ბოლო წლებში თავს დაგვატყდა, აპოკალიპსური დამანგრეველი ძალით დატრიალდა ჩვენს სულშიც. ყოველი ომი ანგრევს არა მხოლოდ მატერიალურ, არამედ სულიერ ღირებულებებსაც. და ეს ყველაფერზე მეტად ხელოვნებას, ლიტერატურას დატყუობს. მშვიდად არც მე მიცხოვრია ეს ოთხი წელიწადი, ყველაფერმა გაიარა ჩემს გულშიც და ჩემი ოჯახის კედლებშიც. და მაინც, ალბათ, ადამიანი ისეა მოწყობილი, უმძაფრეს დრამატულ ვითარებაშიც ბოლომდე თავის თავში რწმუნას და იმედს. სხვაგვარად ცხოვრება შეუძლებელი იქნებოდა გაჭირვება, ყველა-ნაირად ძალიან გაჭირვდა. და მაინც შევძელი ჩემი საქმე შევქმენი, ისეც და ისეც სიცოცხლისთვის, ადამიანებისთვის, ქვეყნისთვის. თუ ჩემს წიგნში „ბიბლიური მოტივები“, რომლისთვისაც სახელმწიფო პრემია მომიწია, მართლაც არის რამდენიმე ღირებული, ალბათ ისეც და ისეც დროა, ჩვენი დრამატული ცხოვრების წლები, დრო და ადამიანთა ურთიერთობანი. ჩემთვის უბრალო შეგონება არ არის „დრო, დრო აღნიშნე“. ან „უსმინე დროს“. მეც განვიცდიდი, ვფიქრობდი, ვუსმენდი და აღვნიშნავდი. არ იფიქროს ჩემს წიგნს მე თვითონვე ვაქტებდი, ან განსაკუთრებულ შეფასებას ვაძლევდი. ღმერთმა დაბიფაროს! არც სულიერ გამოცდებზე მქონია ოდესმე პრეტენზია. მაგრამ, თუ არ გჯერა იმისი, რასაც წერ, უმჯობესია უნაყოფო შრომას შევჩე. ჩემთვის, როგორც მწერლისთვის ბევრის მიქცეული იყო „ბიბლიური მოტივებისთვის“ სახელმწიფო პრემიის მინიჭება. მე ვირწმუნე ის, რაც ასე აუცილებელია მწერლისთვის: წიგნს ამ მძიმე დროში არ დაუკარგავს სისიცოცხლო მნიშვნელობა. მეც მჭერა: საქართველოს გადარჩენა მის დიდ კულტურას შეუძლია.

ბედნიერი ვარ, მიხარია? ახლა, მოგვხსენებთ, გვირგვინების განაწილების დრო არ არის. ბოლოს პასტერნაკს დაეიწოწებოდა: ხელოვნება ხომ თვითშეწირვაა, არა ხმაური და წარმატება. ერთი რამ კი ეკუთვნის: მე მოვესწარი დღესასწაულს. ეს კი ბევრს ნიშნავს მწერლისთვის. მისი წარსულისთვისაც და მომავალი ცხოვრებისთვისაც. მე შეშარა ამს წინად ერთი ცნობილი პოეტის მწერ ნათქვამმა: დღეს ევროპაში პოეტი არა-ვის ჰქონდა. მსგავსი რამ ისრაელში გაიგო: წიგნი არავის ანტერესებოდა ჩვენში. ღმერთმა დაბიფაროს. საქართველოში, პოეზიის უდიდეს ქვეყანაში მოკვდეს წიგნის სიყვარული.

— თქვენ იმ გამონაკლისს მწერალთა რიცხვს ცალკე, რომლებიც სხვადასხვა ენებზე მო-ხატბარი ინტენსიურობით მუშაობენ. ხართ კრიტიკოსი-ლიტერატურათმცოდნე, ჰუმანიტისტი, დრამატურგი, პოეტი. საინტერესოა, რომელ ენარს ანიჭებთ უპირატესობას, ანუ სად გრძნობთ თავს უფრო ღრმად და რატომ?

— „ბიბლიური მოტივები“ ბევრისთვის მოულოდნელი წიგნი აღმოჩნდა. როგორც პოეტს, ნაკლებად მიცნობდნენ. მე ეს არ მალავდა, თუმცა გულგრილდამოკიდებულებას მწერლისადმი როგორც საბედისწერო მნიშვნელობა აქვს. შორს რომ არ წავიდეთ, ჩემი თაობის მწერლებმა უმეტესად ლექსებით დაიწყეს, მე-რე შესანიშნავი პროზა და დრამატურგია შექმნეს. ამას ხშირად ერთი ჟანრიდან მეორეში გადასვლას ეძახიან. ისინი კი არსადაც არ გადასულან. რასაც არ უნდა წერდეს, მწერალი მწერად რჩება. შეიძლება რომელიმე ჟანრში უფრო ნაყოფიერი აღმოჩნდეს და ამან განსაზღვროს მისი მწერლური ინდივიდუალობა. ეს სხვა ამბავია. პოეზია ჩემთვის ზოგადად ლიტერატურის დანიშნულებისა და არსის გამოხატულებაა. შემთხვევით არა-ვის მიუჩინეთა შექსპირის ტრაგედიები, „უმადლეს პოე-ზიად“. თუმცა ეს საოცარი გენიოსი ასევე განაღმალური სონეტების ავტორიც არის. როცა თქვენ კითხვას გა-სულხობით, ჩემს „მრავალჟანრიანობასთან“ დაკავშირებით, გენიოსების უნიკალური მგალითების მოტანას მათადმი თავის გათვალისწინებ. მე მხოლოდ იმისი თქმა მინდა, რომ ჩემი „მრავალჟანრიანობა“ არც ბრმა მიბაძვა და ჩემსავე ინდივიდუალობიდან მოდის.

ჟანრული დიფერენცირებები მეოცე საუკუნის ლიტერატურაში რამდენადმე პირობითი რამ გახლავთ. როგორ რომ არ წავიდეთ, პოეზიის ქვეყანაში შეიქმნა „მთვარის მოტივები“, „პატი ამა“ თუ „ილია თუთიაშვი-ან რომელი ჟანრი განსაზღვრავს ოთარ ქილაძის მწერ-ლურ თავისებურებას? მისი პოეზია, პროზა თუ დრა-მატურგია? იგი ყველგან ოთარ ქილაძეა. ვინ რას გამო-არჩევს მისი შემოქმედებიდან, ეს მისი საქმეა. მთავა-რია ის, როგორ წერს მწერალი, რა ძალითა და შთა-გონებით ფლობს მისი განცდილს, ნაფიქრალს თუ ნა-ზრევს. მთავარია ტალანტის თავისებურებანი, მისი მხა-ტერული ამოჩენები, ოსტატობა. ვაშლის ხიდან შე-იძლება ვაშლი ხშირად ჩამოვარდეს, მაგრამ ყველა ნიუტონი ვერ იქნება, რომ მსოფლიო მიზიდულობის კანონი აღმოაჩინოს.

მე ვერ გეტყვით, რომელ ჟანრში ვგრძნობ თავს უფრო ღრმად. პოეზია ქვიშიან ოქროს მოპოვე-ბაზე უძნელესი რამ გახლავთ, იოლად მხოლოდ გუ-რულმწერელი, თავის თავში შედგებულ დარწმუნებულ-დღმრთებლებს გალობს. პოეზიის უსასრულო ოსტა-ტობის საიდუმლო უფრო ცხოვრების ღრმა ფენებში დევს. და ოსტატიც ქვისმთლილის მოთმინებითა და შთაგონებით აღპურვილს ჭავს. იქნებ ამიტომ ვალაკტი-

ონ ტაბიქმ პოეზიის საიდუმლო ქვაში ვაცოცხლებულ ჩუქურთმას დანახა. „ინიც გავიგეს ჩუქურთმას ქარ-თულს, ის პოეზიას ჩემსას გაიგებს“. რა ჟანრის ნაწარმო-ებსაც არ უნდა ვწერდი, მეც ჭეის მოთვლის ენერგიის, მოთმინების, რწმენისა და იმედის მაძიებელი ვარ. ეს პროცესი ყველა შემოქმედისთვის უსასრულოა. მაგრამ შთაგონებული მაძიებლობა არ ნიშნავს ოსტატობისკენ უსასრულო თვითმიზნურ სწრაფვას. „შემოღებება მთა-წმინდაზე“ გენიალური ოსტატის ქმნილებაა. ოსტატის თვისებები ნიჭის თვისებებია. ფიქრის, ხედვის, დაკირ-ვებისა და შთაბეჭდილების უშუალოდ გამოხატვის ღწნარს ცხოვრება აფართოებს, აღრმავებს, ამრავალფე-როვნებს. ესაა ძიებათა შედეგი. ამიტომ მაძიებლობა თვითმიზანი არ არის, ხელოვანის მუდმივი სულიერი მდგომარეობაა. მეც სიუჟეტულიდან დღემდე მიველტ-ვი ჩემი შესაძლებლობების მეშვეობით მოუხვეწარ ძი-ებებს, თუმცა ეს ყველაფერი თუ შედეგში არ გამოვ-ლინდა, მწერლის მუშაობა აბსურდულია. პიკასო ამ-ბობს: მე საინტერესო ვარ არა მხოლოდ იმიტო, რას ვეძიებ, არამედ იმიტო, რას ვმოულობო.

— ბელეტრისტიკაში თუ გიცდიათ კალამი ან სამომავლოდ ხომ არ აპირებთ?

ინტერვიუ

ხელოვნება სომეხი თვითშეწირვაა

მშვენიერ
ბოლოში ხუზაშვილს
მხაშხმამა
თამარაზ მაღლაშვიტმა

— მე არ შეგულება ჩვენში მწერალი, რომელსაც არ ეცადოს ერთი რომელიმე ჟანრის ფარგლებიდან გასვლა. ამას თვითონ ცხოვრება გავრწამობს; არჩევანიც ჟანრისა, ისეც და ისეც ცხოვრების გამოცდილებებს ემყარება. თითოეული მოთხრობა აღრეც დაიჭირა და გამოიმკვყნება. ისე კი, მოგვხსენებთ, მწერლებს არ უყვართ იმაზე წინასწარ ლაპარაკი, რის დაწერასაც მომავალში აპირებენ. მომავლის ჩანაფიქრებს ტაბუ ადევს, წინასწარ არავინ ის, რისი განხორციელების-ვის ეყოფა სიცოცხლე. თუმცა ჩვენი უსაყვარლესი მწერალი ნოდარ დუმბაძე წერდა: გარეგან თურმე გაც-ლის ჩანაფიქრს განხორციელებასო. იქნებ ასედაც არის. თუმცა ეყო კი დრო და სიცოცხლე თვითონ მას?

— თქვენ, შეიძლება ითქვას, ხანმოკლე მწერალი ბრძანდებით. ბევრი რამ გინახავთ, გა-ნიცდიათ, გიგრძნობთ, შეხვედრებიანთ მრავალ საინტერესო ადამიანს. ხომ არ ფიქრობთ მეშუა-რების დაწერას?

— ყველა თაობის ცხოვრება განუყოფრებელია და ამდენად ისტორიულად უნიკალური. ჩემი თაობაც არ არის გამონაკლისი. ჩვენ ჩვენსავე ცხოვრებას ვწერ-დით და ვწერთ. ჩვენი ისტორიული ხედვრიც და ბიო-გრაფიაც ერთმანეთშია გადახვეთულ-დაკავშირებუ-ლი. „ბიბლიური მოტივები“ მრავალი ლექსი ეძლევა ჩემს უაღრესად ადამიანებს. ეს ურთიერთობანი ჩვენი ფუფუნებაა, როგორც იტყოდა ანტუან დე სენტ ეკზი-უბერი. ჩვენ რთულად ვიცხოვრებთ, დრამატუზმით აღ-სავსე წლებში გვაკავშირება სიცოცხლის რწმენა და სიყვარული. ახლა, დასასკების ჟამს, ათასწერ ძვირფასი ის მოგონებები, რომელიც გვაერთებსა ტორტულის უთქვამს: სიბერე იწყება სიბერისადმი „შიშითო. ეს შიში გამოკვეთილად ჭერ თითქოს არ მოგრძენია, მაგრამ ქვე-სხვა შიშით დათრგუნული თაობა მათ. დათრგუნული ვთქვა და აქვე მინდა დაძმინო, მაშის თაობაც, რადგან უსასტიკესი იდეოლოგიური რეჟიმის წლებშიც შევიფ-ლით პატიოსნად ცხოვრება და წერა. აქამდე მოგვყვა დიდი დანაკარგების ტკივილიც, ყველას ერთნაირად არ ეყო ძალა და ნებისყოფა. და მაინც გვგონია: უნაყოფო, ცრუ და ცარიელი არ იყო ჩვენი ხედვრი წუთისთვლი. როცა მეტყუარებს ახსენებენ, რაღაც მეტნისებურად მშვი-დი, დალხინებული ცხოვრების ქვერება და ფიქრი წარ-მომიდგება თვალწინ. ჩვენი ნერვიული საუკუნე თით-ქოს ვერ შეიფუტეს მეშუარულ სიბრძნეს. თუმცა ყველა ჩვენგანს იმდენი აქვს მოსაგონარი, საამისოდ ერთი სი-ცოცხლე არ ეყოფა. ჩვენ ბევრი რამ გვახსოვს. ისეთი მოგონებებიც მოგვყვოდა აქამდე, რომლის დავიწყება-საც ვცდილობდით. ჩვენ დატვირთული ვართ მოგო-ნებებით, რომელიც არასოდეს მოგვასვენებს. „მუხლზე გადავისვი ხელი კანკალით, რომ გაფეხანტოს მოგონე-ბები“, როგორც იტყოდა გალაკტიონ ტაბიძე. ჩვენ დავწერთ იმ მოგონებებს, თუ ვანება დავცაყლა. თუ-მცა არა ისეთი სიმშვილით და სიბრძნით, როგორც წე-რდა შალვა დადიანი თავის მოგონებებს „რაც გაახსე-ნდა“, მოკრძალებით და დაუფარავ თაყვანისცემით რომ შევუერთებდით მისგანვე დალოცული ახალგაზრ-დები. ჩვენ დავწერთ მძაფრად და ნერვიულად.

— საქართველოს დღევანდელი, უკიდურე-სად მძიმე ვითარება კარგად მოგვხსენებთ. რო-გორ გგონიათ, დღევანდელი თავის ამ „დიდ ღამეს“

და აქვე, კიდევ ერთი კითხვა: ცნობილია, როცა ზარბაზნები ლაპარაკობენ, მაშინ მუხებში დუმან. და მაინც, ჩვენი ლიტერატურა განაგრძობს სი-ცოცხლეს და შექმნილობას. ჩვენს გვითხრათ, ბოლოდროინდელი ლიტერატურული პროცესე-ბიდან, რამ მნიშვნელოვანია ყურადღება — დადე-ბითი ან უარყოფითი თვალსაზრისით?

— ჩვენ ომამოვლილი თაობა ვართ და იმ ომიდან ნახევარი საუკუნის შემდეგ ასეთ ომსა და ნგრევას არ მოველოდით. ჩვენ გვეგონა ფაშიზმი დამარცხდა, გვერდი და დავა ფაში, როცა კაცობრიობა ირწმუნა ბიბლიური შეგონების მარადიული სიბრძნე: „რა კაც კლა“ და ეს გონებითა და ნიჭით მოპოვებული სიბრძნე, თითქოს პირველყოფილ ინსტიტუტებს დაუბრუნდა. სუ-ლიერი მონაპოვარი გაუფასურდა. ჩვენი დიდი პოეზია, თეატრი, მხატვრობა, მეცნიერება მეოცე საუკუნის მი-წურულს აბსურდად იქცა. ძალადობის დემონი დააცხ-რა ჩვენს ცხოვრებას. მონდა ყველაზე შემხარავი რამ: სულიერი ღირებულებების დევალუაცია. წარამარა გავი-ძახით: როცა ქვეყნებზე ჭუნან, მუხები დუმანო. ოცდა-ხუთი წლის გურამ რჩეულიშვილმა ანდერძად დაგვი-

ლის „ვეფხისტყაოსანზე“, „ვეფხისტყაოსანზე“ ნიშა-ნი“, დაარქვა. ნუ ეწყინებათ (რუსულიდან: ვეფხისტყაოსანი) და ისტორიკოსებს, პოეტებს ინტელიტთა უფრო მეტს წვედებიან ისტორიაში, ვიდრე ცოდნითა და მწიგნობრუ-ლი გამოცდილებით. „ვეფხისტყაოსანი“ დაიდა წიგნია პოეტისთვის და ისტორიკოსისთვის მაგრამ თამაშ ქილა-ძის წიგნი ორთიგნალოვანი წაკითხვის, ესესტური თვით-შეოფადობის გარდა აღწევს უმთავრესს, სულს და მა-რადისობას „ვეფხისტყაოსანის“. რაგინდ იქროლონ საქართველოში სუსხიანმა ზამთრებმა, რაგინდ დიდ ლა-მეებად ჩამოვყვს ბედისწერის უკუნი, მშვენიერი გაზა-ფუთული მაინც მთვა და მის უკვდავებას და მარადისო-ბაში კვლავ იფუჯავლებს. ვარისს ფურცლობის ნიშანი.

— რა განცდა დაგეუფლათ, როცა პირვე-ლიად დაადგით ფეხი თქვენი ისტორიული სამშო-ბლოს — სახელმწიფო ისრაელის ტემპერ. გარნა მარად ახალგაზრდა მიწას?

— უდალდით მე ებრაელი კაცი ვარ, ჩემი ცხოვ-რებით — ქართველი მწერალი. ეს ორი საწყისი თავი-დნევე გაერთიანდა ჩემს ბიოგრაფიაში და არც არასო-დეს გათიშულა. მწერალი რასაც წერს, თვითონ არის, ამიტომ ჩემი სიცოცხლის გენეტიკური კოდი ისევეა განსაზღვრული ორნათას ზუთასი წლის ცხოვრებით საქართველოში, როგორც ებრაელობის ზუთათასი წლის ისტორია მის ბიბლიურ მარადისობაში განსაბი-რებული. როცა პირველად ჩავედი იერუსალიმში, გო-დების კედლებთან ზუთათასი წლის კაცად წარმოვიდ-გინე ჩემი თავი. ჩემთვის მშობლიური და ძირფასია ყოველივე ქართული, ასევე ებრაული და ეს გაორება არ არის. როგორც მწერალი, მე ჩემსავე ცხოვრებას გამოვხატავ და მინდა მართალი და პატიოსანი ვიყო ამ ორმაგ სიყვარულში. მე არა ვარ აბიათანი, მაგრამ ვერ ვიტან, როცა საქართველოს დედნაცვლად მისხნებენ ხოლმე. მთელი ჩემი ცხოვრება, რაც მიკეთებია და დამიწერია, ალბათ ამგვარი მთლიანობით არის აღბეჭდი-ლი და აქედან ამოზრდილია ჩემს არსებაში კაცობრიო-ბის შეილობაც ასე იცხოვრებს ჩემმა ებრაელმა წინა-ბრძნებმა საქართველოში და იმით, ვინც აქედან დაუბრუ-ნდა ბიბლიური სამყაროს ამ ბოლო ოცწლეულში, თან გაქცევა ამგვარი მთლიანობით ნასაზრდოები სიყვარუ-ლი და მესხიერება. ალბათ ეს ყოველივე „ბიბლიურ მოტივებშიც“ უნდა იყოს გამოხატული. ამიტომ გასაგე-ბი და ძვირფასია ისრაელი ყველასათვის იმათი ცრემ-ლები. როცა საქართველოს გავხსენებენ, დევნილმა ებ-რაელმა ხალხმა კარგად იცის თანგრძნობის, ქვეშაობისა და მეგობრობის ფასი. ასევე მრავალტანჯულმა ქართველმა ხალხმაც, რომელმაც გასაოცარი სიმამცი-თა და თავგანწირული სიყვარულით აქამდე მოიტანა თავისი ისტორია. მეც-მთელი ჩემი არსებით მაქვს განც-დილი „ქართველს ცხოვრების“ კითხვისას გარეთ შეშ-ლილივით გამოვარდნილი გიორგი ლეონიძის ლაღდისი: „ჩემო ქვეყანა, ხარ თუ აღარა?“ ასევე ძვირფასია ჩემთვის გოდების კედლებთან დადგრილი ცრემლები, როცა საქართველოს იფრინებენ და იქიდან ლიცა-კუ-რობგვას უგზავნიან. და მინდა არასოდეს გაუფუტეს ეს სულიერი კავშირები, იმათ ნოსტალგიურ ლექსებში სა-ოცარი უშუალოდ გამოხატული. ამ სიყვარულიდან მივდივართ მთელი კაცობრიობის უფადად სიყვარუ-ლამდე. ალბათ ამიტომ განსაკუთრებით მგრძნობიარე ვარ ყოველგვარი ნაციონალური ქედმაღლობისა და სხვათა მაკერძოებული სიძულვილის მიმართ. მთელი ჩემი ცხოვრება „ცხოვლად სულს დამწიფელი“ მხ-სოვს ფინალური სიტყვები კოტე მარჩანაშვილის: დად-გმულ „ურიელ აკოსტადან“, „რომ უმაღლესი ქვეშაო-ტება, ეს არის მხოლოდ ადამიანი“. ადამიანი, რომელიც თავისი სახის მსგავსად შექმნა ღმერთმა. ჩვენ ყველანი ვერთმანდებით იმ ღვთაებრივ სახიერებაში. ამიტომ უნ-და ვერთმანდებით ღმერთს უზენაეს სიყვარულში. როცა ამას ვიფიქვებთ, მტრობის, გათიშულობისა და სიძულვი-ლის მსხვერპლნი ვხდებით. მინდა მარად იდგეს საქარ-თველოში ქართველთა და ებრაელთა ძმობისა და სიყ-ვარულის ნათელი.

— საზოგადოებისათვის უცნობია ის ფაქტი, რომ თქვენ მშვენიერი მხატვარი ბრძანდებით. ხომ არაფერს გეტყვოდა მწერალი გიორგი ხუზა-შვილი მხატვარ გიორგი ხუზაშვილზე?

— მხატვარი გიორგი ხუზაშვილი ცალკე არ არ-სებობს. ესეც ჩემი „მრავალჟანრიანობა“ გახლავთ. ვხატავდეს ბავშვობაში. მერე ლიტერატურამ მოლო-ნად მოიცვა ჩემი ცხოვრება. ბოლო ოცე წელიწადია ვხატავ და ეს ნახატები ჩემს ცხოვრებაში ისევე არსე-ბობენ, როგორც ჩემი ნაწერები. ერთმა მეგობარმა მწერალმა ასეც მოხატა: შენი ნახატები შენივე ლექ-სებითაა. მათ ნახატებზე? ალბათ ნაწერები, რაც მაწე-რინებს: სიცოცხლის სიყვარული, მშვენიერების მოე-ზია, ყველაფერი, რაც მიყვარს და სიღამაზეს შთაა-გონებს. ესაა ყოველგვარი პროფესიონალი გამოც-დილების განსაზღვრის გარეშე. თუ რამ საინტერესოა ჩემს ნახატებში, ისეც და ისეც ჩემსავე მწერლობის ასპექტში. დრო გადის და ზოგჯერ ნახატ, მართალი გათხრათ. მეც მომწონს, ზოგს იქნენ უდალდო ალექსან-დრე მინაგანი უკმაპობის გრძნობით. ისინი ჩემი ოჯახის კედლებს არ ვასიკლებდი. ისე კი, მხატვრობაც ისევე მიყვარს, როგორც ლიტერატურა. ყველაფერი ამ სი-ყვარულიდან მოდის. ოდესღაც დეკარტმა თქვა: ვაზ-როვნებს. ეს ნიშნავს ვარსებობა. მე ასე ვიტყვოდი: ვწერ, ეს ნიშნავს — ვარსებობა, ვხატავ, ეს ნიშნავს — ვარსებობა. ოდნე ჩემი არსებობა ვიღაცისთვისაც უნდა ნიშნავდეს რაიმეს. „ერთ პოეტს მაინც გულზე მოხედება და ის მეყოფა გამოსარჩელებად“. ყველაფე-რი კი მაინც სიყვარულიდან მოდის, ცხოვრების სიყ-ვარულიდან. რომელიც მუდამ მშვენიერია, რაგინდ ტრაგიკულიც არ უნდა იყოს.

XX საუკუნის დიდი ხანაღმა

საგზოაღმოსაფრენი და სახელმწიფო მმართველი

ალექსანდრე სოლოვიოვის ავსტრიული იმპერიაში...

სოლოვიოვის მოქმედებები ცენტრში და თანამდებობა...

სოლოვიოვის მოქმედებები ცენტრში და თანამდებობა...

საბჭოთა სისტემის დამყარების პროცესი...

საბჭოთა სისტემის დამყარების პროცესი...

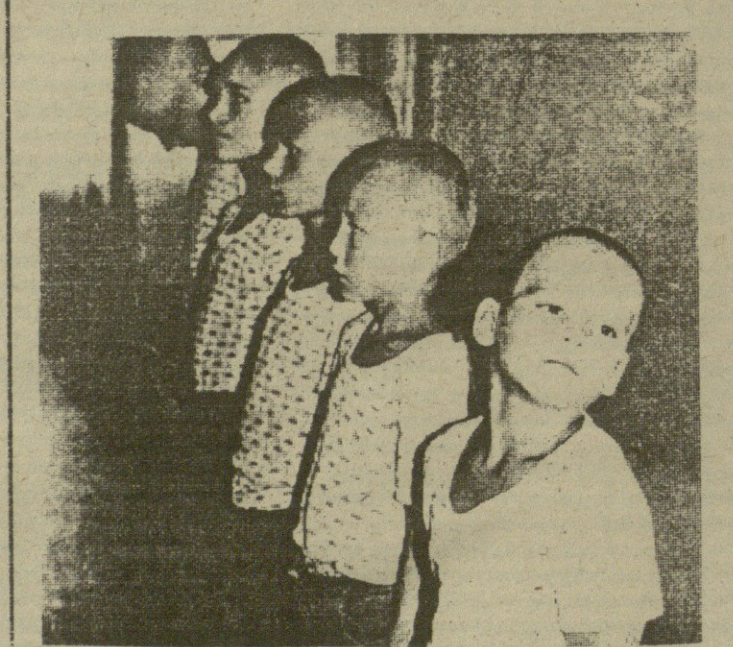
სოლოვიოვის მოქმედებები ცენტრში და თანამდებობა...

სოლოვიოვის მოქმედებები ცენტრში და თანამდებობა...

სოლოვიოვის მოქმედებები ცენტრში და თანამდებობა...

საბჭოთა სისტემის დამყარების პროცესი...

საბჭოთა სისტემის დამყარების პროცესი...

საბჭოთა სისტემის დამყარების პროცესი...

მზარეობა

მას უმადობ, რაც სახვარების გადამსახურის პრობლემა აღარ ღვას და დასავლეთისა თუ აღმოსავლეთისა თუ აღმოსავლეთის ქვეყნებისა კენ საპალოდ დიდი უანჯარა გაიჭრა, საპარტოპოლოდ სხვადასხვა კომპარკოშლა, კარტო თუ სხვადასხვა სტრუქტურა, ნაირგვარი ნაღვლის გატანა დაიწყო ქვეყნის უარგულაბა. ეს პრობლემა არც სახვის მტაცვე ქვეყნადარაბოდ რაბულირებას და არც ახლა მკვედრაბა. გააქვით მკვედრაბი-ნორმალან ღაქე-ბული რაბოქაბითური ურანით დაბეჭეპული.

ერთ-ერთი ასეთი ნაღვული გახლავთ ჩვენი გაპრეპული გაპასიური სოჭის (Abies normanniana) თესლი, რომელიც კოპულარობით სარაბელოგს დასავლეთი ევროპაში.

ამ პრობლემის უსახეპ სპეცეპილო სტაქე-პიჭიო მანტრისა და გუნეპის ღაცვის მსოფლიო უონდის (WWF International) მიერ კოპულარ სპეცე-პილო გადგეპა, რომელიც 3 თაქეპალს გაღაი-ცა საპარტოპოლო ტაქეპიჭიის პირეპლი არხით. ღროსი სიპეცირის გაპო გადგეპაპო პირეპარს. და ამ გეპეპა სპაიოთის ღაქეპილოპით გახეილვა. სოჭიოდ პიოტოპო გადგეპეპიო სპაქეპით სტატი-აში უფრო პრეპალ მესაუბრა ამის უსახეპ.

ცოტა რამ გეცხიური სოჭის შესახებ. კავკასიური სოჭი 70 მეტრამდე სიმაღლის მარადმწვანე წიწვოვანი ხეა. ცოცხლობს 600-700 წელი. აქვს თითქმის იდეალურად სწორი ვარჯი. გამოირჩევა სწრაფი ზრდით და დეკორატიულობით. იგი ყოველთვის ხარისხი დაპრე ფერდობებზე, აქვთ ფსევტა ძლიერ განვითარებული სისტემა, უძლებს ძლიერ ქარებს, ყინვას და მინერის დაბინძურებას. მისი იუნეგენ ფერდობების გასაპრეპლად, ქალაქებისა და მათი მიმდებარე რაიონების გაქვეყნებისათვის, მერქანს კი მშენებლობაში და მაღალი ხარისხის ქალაქის წარმოებაში. ბოლო დროს დადგინდა, რომ კავკასიური სოჭის მერქანს აქვს კარგი რეზონატორული თვისებები და მისგან მაღალი ხარისხის მუსიკალური ინსტრუმენტების დაშადება დაიწესეს, რა თქმა უნდა, დასავლეთში.

წიწვები მდიდარია ეთეროვითი, რომლებიც პრეფერეპიაში და ფარმა-ცეპტიაში გამოიყენება. ახალგაზრდა სოჭზე განსაკუთრებით დიდი მოთხოვნილებაა საშობაო და სახალწლო ბაზრობების დროს.

სოჭის თესლის ირგვლივ განსაკუთრებული ბუმი მოიწია რაქაში აღინიშნება. კერძოდ საქმოდ მაღალი ხარისხის თესლის მოპოვება და დაშადება წარმოებს ამპროლოურის რაიონის სოფელ თელისის მიმდებარე სოჭის ტყეებში. აქური თესლი მაღალხარისხოვანია, რაც მისი აღმოცენებადობის მაღალ პროცენტში გამოიყვება. სოჭის თესლის დაშადებაში და გატანაში ამ რეგიონის ფართო მასები არიან ჩაბეჭდი. მაგრამ აქაც ირან თვის მოსახლეობის ეკოლოგიურად განათლების საჭიროება დასავლეთის ბაზარზე კავკასიური სოჭის თესლზე მოთხოვნილება თავიდან (5) ტონა შეადგენდა და ერთ კილოგრამად დაშადებულ თესლში 75-80 დოლარის ინდიდენს. დღეისათვის ათეულობით ტონა სოჭის თესლი გადის რესპუბლიკიდან, ძირითადად კონტრაბანდული გზით. მისი დიდი ნაწილი უზარისხია და საქართველოდან ჩატანოდ თესლს ექვს თვალთ უფურტენ. ამან გამოიწვია ის, რომ დღეს წინადადება მოთხოვნილებაზე გაკილებით მეტია და სოჭის მაღალხარისხოვანი თესლის ფასიც კი 8-10 დოლარს არ აღემატება.

დაუზუსტებელი მონაცემებით დღეისათვის რაქაში დაშადებული და გაყიდვას ელის 80(1) ტონაზე მეტი თესლი. ელის, მაგრამ, ალბათ, ამაოდ. საქმე ის არის, რომ ამ თესლის აღმოცენებადობის პროცენტი ძალზე დაბალია. პირველ რიგში ეს გამოწვეულია იმით, რომ თესლი ოქტომბერში, სრული მომწიფობის შემდეგ უნდა დაიკრეფოს. ამ დროს მდედრობითი გირჩა იხ-

სნება და თესლებს ზანტავს. გაუნტული თესლის შეგროვება კი კირს. ამიტომ გირჩებს აკვისტოში კრეფენ და ხელოვნურად დაქვეყნებენ. ამ დროს თესლის 85-90 პროცენტი ილუპება (წორში სოცალი თესლი 40 პროცენტი უნდა იყოს). იწორირებული თესლის შენახვისა და ტრანსპორტირების აღარებული ნორმებიც.

რესპუბლიკის სატყეო მეურნეობის დეპარტამენტის მუშაკებთან საუბარში ამასთან დაკავშირებით მრავალი პრობლემა წარმოჩინდა. როგორც დეპარტამენტის თავმჯდომარის მოადგილემ მერამ დავადა ბრძანა, კავკასიური სოჭის თესლის დაშადებისა და რეალიზაციის მოწესრიგების თაობაზე ჭერ კიდევ 1990 წელს იქნა მიღებული მინისტრთა საბჭოს დადგენილება № 759. მოვიყვან ფრაგმენტებს ამ დადგენილებიდან: „რესპუბლიკაში გახი-რდა ტყის ჭიშთა თესლის და საქონილ-წამლო მცენარეების დაშადება არასე-ციალიზებული უწყებების, საზოგადოებრივი ორგანიზაციების, კოოპერატივებისა და სხვათა მიერ. დაშადებული პროდუქციის ნაწილი გატანულია საზღვარგარეთ, მაგრამ საერთაშორისო კონვენტურის შესუსტებულიდან გატანული პროდუქციის პრეცედილი საგრანობლად ეცემა, იწვევს მშენებელიდან ნაკეთილდურ ზარალს.“

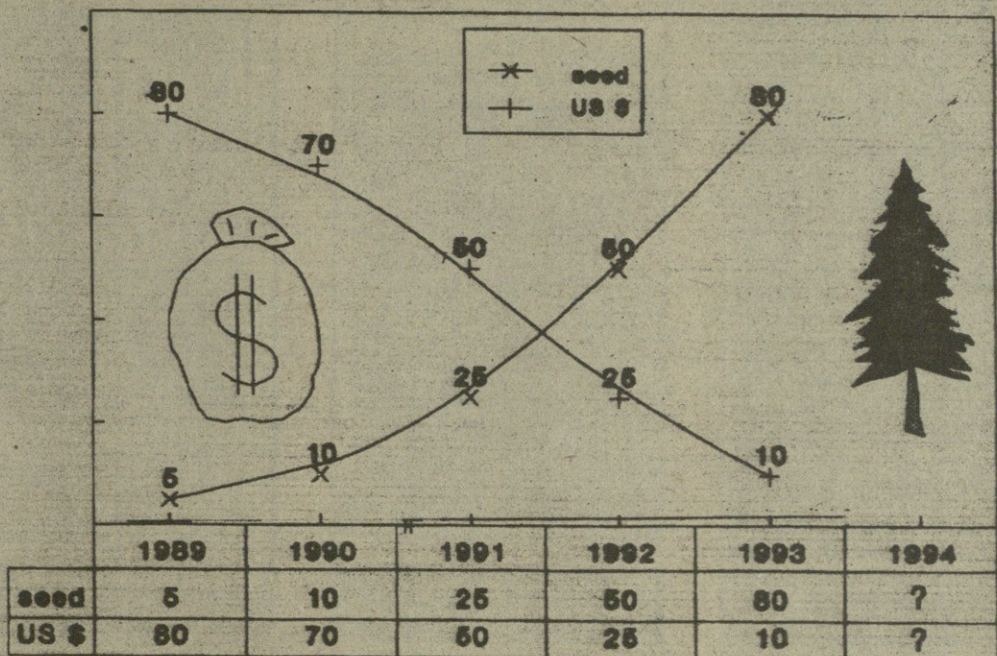
არსებული მართლებითა აღმოსა-ფხვრელად საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭო ადგანს:

1. აეკრძალოს თესლად არასეციალი-ზებულ უწყებას, საზოგადოებრივი ორგანიზაციებსა და კოოპერატივებს რესპუ-ბლიკის ტყეებში ტყის ჭიშთა თესლებისა და საქონილწამლო მცენარეების რეწვა-დაშადება და რეალიზაცია სატყეო მეურ-ნეობის სახელმწიფო ორგანოებთან შე-თანხმების გარეშე.

4. საქსახუნებამ (შქალაქიან) მოქ-მედი კანონმდებლობიდან გამომდინარე რესპუბლიკის შესაბამის აღმინიარციულ ორგანოებთან ერთად ორი კვირის განმავ-ლობაში შეიშუშოს და დაამტკიცოს ამ დადგენილების პირველ, მეორე და მესამე პუნქტებში აღნიშნულ ღონისძიებათა და-რღვევის შემთხვევაში დანაშაუთა მი-მართი გასატარებელი სანქციები.

6. დადგენილების შენახვის გამოქვე-ყნდეს პრესაში.

საქართველოს რესპუბლიკის მინის-ტრთა საბჭოს თავმჯდომარე თ. სიგუა.

გუნება და სახვარება

კავკასიური სოჭი

საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს საქმეთა მმართველოს მოადგილე აპიქაძე.

როგორც მოსალოდნელი იყო, ამ დადგენილებას განხორციელება არ ეწერა და გადიოდა სხვადასხვა გზებით საქართველოდან თესლი, შემოდოდა ვალუტა და საქმოსნების ჭიბეში აკუმულირდებოდა. სახელმწიფო კვლავ განიცდიდა ზარალს. ამასთან დაკავშირებით რესპუბლიკური საწარმოო გაერთიანება „საქტყემურნეობის“ უფროსმა ბატონმა თქაფარიძემ 1992 წლის მარტში მიმართა პრემიერ-მინისტრის მოვალეობის შემრულებელს ბატონ თენგიზ სიგუას და წარუდგინა დადგენილების პროექტი. ფრაგმენტები არ მიართვიდან: „რესპუბლიკის სატყეო მეურნეობის ორგანიზაციებს, რომლებიც ტყის თესლების ექსპორტს ჭერ კიდევ 1995 წლიდან ეწევიან და გააჩნიათ ყველა პირობა ამ საქითის სახელმწიფოებრივ დონეზე გადაწყვეტისა, აშკარად ეკარგებათ საშუალება ტყის თესლების საზღვარგარეთ გატანით რესპუბლიკაში საქმო რაოდენობის ვალუტა და სასურსათო პროდუქტები შემოიტანონ.“ (ამის ნათელი მაგალითია ის ფაქტი, რომ ერთი ტან თესლის რეალიზაციით სატყეო მეურნეობის მუშაკებმა 1991 წელს ჩამოიტანეს 50 ტონადე რიხის ფხვნილი და 50 ტონა ხორბალი. ამ პროდუქტების დიდი ნაწილი ობოლ ბავშვთა სახლებს გადსაქვდა).

დადგენილებაში (№15 777, 30.05.93) რომელიც ტყის მერქნაში და ბუჩქოვანი სახეობების თესლების დაშადებასა და რეალიზაციის შეეხება, ნათქვამია:

2. 1. რესპუბლიკის სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე ტყის მერქნაში და ბუჩქოვანი სახეობების თესლებისა და საქონილწამლო მცენარეების დაშადება განხორციელდეს საქართველოს რესპუბლიკის სატყეო მეურნეობის დეპარტამენტის მიერ ყოველწლიურად დადგენილი ქვოტების ფარგლებში, შესაბამისი გადასახადის საფასურად.

2. ... დაშადება მოხდეს საგანგებოდ შერჩეულ ტყის ნაკვეთებზე, ხოლო მისი რეალიზაცია რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ განხორციელდეს მხოლოდ საქართველოს რესპუბლიკის სატყეო მეურნეობის დეპარტამენტის ორგანიზაციების.

4. საქართველოს რესპუბლიკის სატყეო მეურნეობის დეპარტამენტმა ერთი თვის ვადაში შეიშუშოს და შესაბამის მინისტრობთან შეთანხმების შემდეგ

დაამტკიცოს ტყის მერქნაში და ბუჩქოვანი სახეობების თესლებისა და საქონილწამლო მცენარეების რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ რეალიზაციისათვის ლიცენზიისა და სერტიფიკატის გაცემის დებულება.

5. დადგენილების შენახვის გამოქვეყნდეს პრესაში.

ალბათ, შედეგითა იმავე ლაპარაკი, რომ არც ამ დადგენილებას მოყოლია რაიმე კონკრეტული შედეგი.

გარდა ამის არსებობს სხვა პრობლემებიც. მოსახლეობის დიდი ნაწილის მიერ შესწავლულ ტერიტორიებზე თესლის შეგროვებამ გამოიწვია კონფლიქტური სიტუაცია. არ ხდება ტექნიკური უსათრთოების წესების დაცვა ტყეში მზარდი სოჭის ვარჯის ქვედა ნაწილი (25-30 მეტრი) მოკლებულია ტოტებს. მასზე ღვედების ან კუპების საშუალებით ადიან ბოლო დროს კი დროის დაზოგვის მიზნით, ხიდან ხეზე გადსვლის პრიმიტიულ ტექნიკასაც კი იყენებენ. ამ დროს ხშირია ხიდან ჩამოვარდნისა და მძიმედ დაშავების ფაქტები. წელს ამან 4 ახალგაზრდის სიცოცხლე იმსხვერპლა, ბევრი კი მთელი სიცოცხლის მანძილზე მძიმე ინვალიდად დარჩება.

არ შეიძლება იგნორირება გავუკეთოთ ეკოლოგიურ პრობლემასაც. თესლის ტყიდან ბარბაროსული გამოტანა იწვევს ხეების ფოიკურ დაზიანებას და ტყის თვითგანახლების პროცესის შეწყვეტას. აღსანიშნავია ისიც, რომ სოჭის თესლი მრავალი ცხოველის (ფრინველები, ჭაჭირ-წოცრები) ერთადერთი საკვებაა მშობის პერიოდში. ეს ცხოველები კი მაღალი მთის ტყეების ეკოსისტემების აუცილებელი ელემენტები არიან.

როგორც დეპარტამენტის მუშაკებმა გვითხრეს, რაქაში სოჭის თესლზე ბევრი ითბობს ხელს. ადამიანები, რომლებსაც ალბათ, ალამოკრილი რუსული ფული არც კი უნახიათ მხოლოდ დოლარებზე, დოიჩ-მარკებზე და დანიურ კრონებზე ახდენენ ანგარიშსწორებას ერთმანეთთან. საკვირველი ხალხი ვართ ქართველები, მაგრამ ფაქტია — რაქაში კიდევ ერთ ახალ მთვინს — „თესლის მთვინს“ ეყრება საუფუძველი. ამ სტრუქტურაში აქტიურად მონაწილეობენ პასუხისმგებელი მუშაკები, და როგორც ამბობენ ეკოლოგიური პოლიციაიც, აღარაფერს ვაშაობთ საბაჟოზე.

ალბათ, დროა სახელმწიფო ტერმინა სათანადო ყურადღება მიაქცი-ამ პრობლემას და სოჭის თესლის დაშადებასა და მის რეალიზაციის კონტროლი გაუწიონ. მით უმეტეს, რომ დასავლეთში აქვს დიდი გამოცდილება არსებობს. ამის მაგალითად საუბრევილო ტელევიზიის სელმძღვანელის, ბატონ ზურაბ ოშენელის მიერ ბელგიაში გადაღებული ფილმიც საკმარისია. ფილმში მოთხრობილია საოჩა-ტო ფირმის (ფირმაში მხოლოდ 6 ადამიანი მუშაობს) შესახებ, რომელიც სხვადასხვა სახეობის ხე-მცენარეების თესლის ექსპორტს ეწევა. ფირმაზე გაბიროვებული წესის ნაკვეთი მამლიონი დოლარის ბრუნვის საშუალებას იძლევა წელიწადში. და ღველაფერი ეს ხელად საქმოდ მარტივი, მაგრამ დახვეწილი და მოწესრიგებული ტექნოლოგიით. სხვათა შორის, ფირმის ხელმძღვანელი საქართველოს დიდი მეგობარია და ოცნებობს ჩვენი სიტუაციის სტაბილიზაციაზე, რათა ცივილიზებული ურთიერთობა დამყაროს საქართველოს ბიზნესმენებთან.

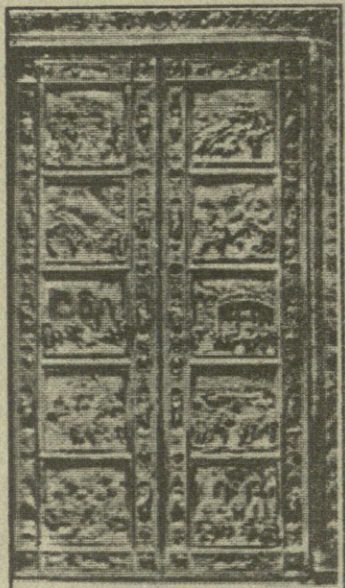
ჩვენ გეწევიო სატყეო მეურნეობის დეპარტამენტის სანერგე მეურნეობასაც, რომელიც ბეთანის მიდამოებში მდებარეობს. აქ გამოყავი სხვადასხვა სახეობის წიწვოვანი მცენარეები და მათ შორის კავკასიური სოჭიც. წელს თითქმის ყველა საელჩოს უფიდა აქ საშობაო და სახალწლო ნაძვები და სოჭები. გული გვეტკინა, როდესაც 15-20 წლიოვანი ხეები ვნახეთ განადგურებული. სანერგე არავინ იცავს და აქედან უსისტემოდ გაქვთ ჩვენი ბუნების სიმდიდრე. თუმცა უზარაობის ხანაში აქ დარგულმა ხეებმა (იმ დროს მათ სათანადო დაცვა და მოვლა არ აქვდათ) უკვე მოზრდილი კორომები შექმნეს, მათთვის დამახასიათებელი ეკოსისტემით. ის ორი საათი, რომელიც აქ ამინდის სუსხიან დღეს გაატარეთ, მთელი კვირის ენერგიას აღდგენით დაგვირგინდა. რამდენი ხანია აღარ გვინახია ცოცხები, შაშვები, მინდერის თავგები. აქა იქ კი კურდღლისა და მელის ნაკვეთი ცოცხები გვხვდებოდა და რაოდენ დასანანი, რომ არათუ ათეულობით ადამიანის თადადებული შრომით ხელოვნურად შექმნილი ასეთი ადგილები კი არა, ბუნებრივი ტყეების კორომებიც კი სულ ნაკლებად გვხვდება საქართველოში, რომელიც საუკუნეების მანძილზე ცნობილი იყო თავისი ბუნებრივი რესურსებით.

მე დღეს არ შევხვდი ისეთ აქტუალურ თემას, როგორიცაა ტყის ბარბაროსული ჭრა და მისი არაღვეალური ექსპორტის ცალკე გაკილებით ვრცელი საუბრის თემა.

და ბოლოს, მოხარული ვიქნებით ჩვენი გახვითი ფურცლები ამ საკითხებით დაინტერესებულ, კომპეტენტურ ადამიანებს დავეუთოთ. ჩიტი ნამდვილად ღირს ბრძოლვად!

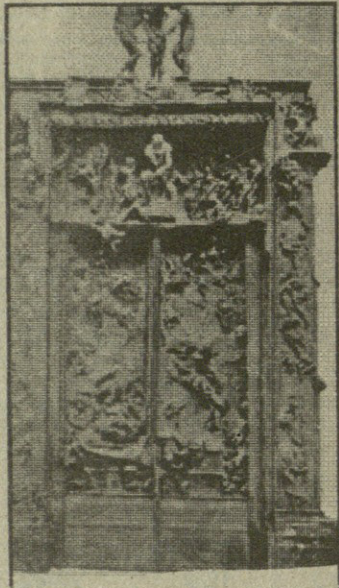
პასილ გაბუნია

სამოთხიდან
ჯოჯოხეთის გავლით
თავისუფლებასკენ

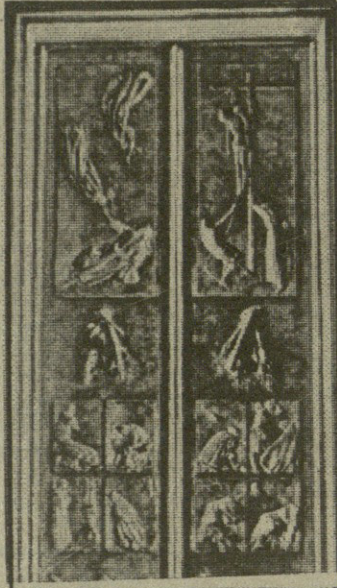

ՀԱՅԿԱՅԵԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ԵՐԱՐՈՒՄԻ ԿԱԴՐՈՒՄ

ფლორენციის
გაბრიელის
აღმოსავლეთის გარე

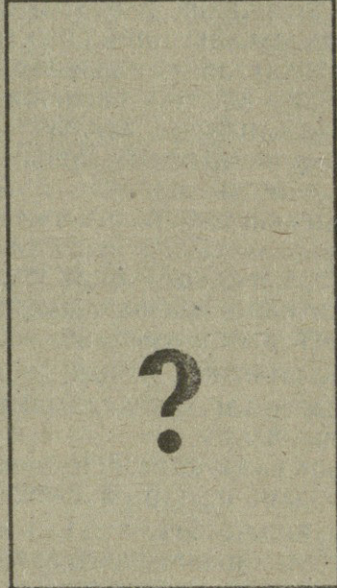

ԴՅՈՅՆՆԵՐ ԲՈԼՈՒՄ
ՋՐՋՐՈՒՄՈՒՆ ԿԱԴՐ

ՀԱՅԴՅՐ ԳԵՆԵՇ
ՆՈՅՅԸՈՒՄ ԿԱՐՈ

წმინდა კპტრეს ტაძარი
რუმო

ლო ფილიპო ბრუნესლესკიც კონკურსში გაიმარჯვა ახალგაზრდა ლორენცო ვიბერტომ. ოცდაათოთხმეტმა მსახულმა პარს მანინამ უფლება შექმნა მისივე სახარების სიუჟეტებზე მხატვარმა გამოიყენა ამგვარი კომპოზიციების არსებული გამოცდილება (ამასთან გაცილებით გამაღივრად). არანეუქლებრივი ოსტატობა შეჟღერნება კომპოზიციის გადაწყვეტაში, შესრულებ

ღებლობა მათი ჩანაფიქრებს განაგრძობდა. ხელოვნების აღმავლობა ყოველთვის უნებურად ქვეყნის სტრუქტურა მდგრადობას და მატერიალურ კეთილდღეობას უკეთესი მომავლის ღრდინში შეიძლება ხელთან გაუშვას მრავალი ნიჭიერი, შესანიშნავი ნაშეშვრის შექმნის შესაძლებლობა. თუკი ჩვენიან შედეგმა კონკურსი საზეიმო კარბუნის პრიუქტისა, — მისი თემა თავისუფლების იდეა უნდა იყოს ახლა როდესაც აპოკალი მაღწია ჩვენში იმედოცრუებაში, როდესაც თვალწინა ჩვენი შეტლიობის საბინი შედეგები, წაივრული იან, ლტოლეულები და სხვა გუჭირდება დაფიქრება თავისუფ

ლუბის იდეაზე, რას ნიშნავს ის ჩვეთ-
ვის, თუ მაღალფარდოვნად ვიტყვი
— რა მიგვაქვს მსხვერპლად დამოუ-
კიდებლობის საკურთხეველზე?

კონკურსი შეიძლება გამართოს სახელმწიფოთ, კონკრეტულმა ქალაქმა, კონკრეტულმა ორგანიზაციამ და კონკრეტულმა პირმაც. თუ ამის სახსრები ექნება. მაგრამ, ალბათ, უძველესი იქნება თუ ამას სახელმწიფო გააკეთებს. რომელი შენობისათვის შეიქმნება ამგვარი ნაწარმოები, ალბათ, ეს უნდა გადაწყვიტოს სპეციალურმა კომისიამ, საზოგადოების სურვილის გათვალისწინებით.

ალბათ, ყველაზე უპრიანია, ასეთი კარიბჭე შეიქმნას პარლამენტისთვის ან „იმედი“-ს ყოფილი შენობისთვის, თუ იქ მოძავლში მნიშვნელოვანი დაწესებულება განლაგდება, ან პრეზიდენტის სასახლისთვის თუ გვეყოლება პრეზიდენტი და სასახლეც გვექნება.

ყველაზე რთული საკითხია და-
ფინანსება — ალბათ, სახელმწიფომ
მხოლოდ კონკურსი უნდა დააფინან-
სოს — ნაწარმოების ნაჭურვანი გა-
ნხორციელების ხარჯები საზოგა-
დოებამ უნდა მიიღიოს. რუსეთში,
ნიკეორიღში ღვას ძველი, რომე-
ლიც რუსეთის სახელმწიფოს შექმ-
ნისათვის წეოს მძღედნა. იგი მთლი-
ანად უზრუნოვანად იქნა შერა-
ცული.

ხელოვნების ისტორიის ყველა ეტაპზე თქმუ-
ბილა წაწარმოებუბა, რომლებიც ეპოქის ერთგვარ
საყისიტო ბარათებად გუგულობოდინენ — თვით
ყველაზე თდოლო ზრება ტიტალიტარულმა რეჟიმე:
ბეკა დატოვო თათის არსესობის თეტრიალური
ყველა. რა ძემქვადრეობას დაუტოვეს შთამომა
ვლიბას დამოკიდებლობის ზღურბალზე მდვარ
წყნის ქვეყანა? სუთუ ზეხან უკვლავყოფილთ იქნება
მშობლოდ დანტკოვლი რესოიალბის პრესიპეტტოს,
დამშობლოდ მონტკენტებთან (მამინტკეული რელი-
ჯიებიბი) და ჯართად ქვეყნი ქანდაკებიბი? გ-
ცილებიბი იბილი იყო იმპერიაბიბან მტარკენების
იბილიბის შექმნა, ვიდრე კუშმარბიბი ბრბილა მონ-
სიბის იმ ნამტოვრბიბს, რომელიც ყოფილდ იმპერია-
ბის ყველა მონქალაქის სულმ იყო დარწხნილი. არ
იქნა გათვალისწინებული, რომ ძველების ზგრე-
ვით აღტკინებული მანა ვარკვეული ზეობრიბი
ზარდობის მსგერევასაც არ მშობილდებოდა. სამ
წაზარბოდ, კვდრად დისკუსიებმა ამ აქციების ორგ-
ნისატორბთან, პრესამა გამოქვეყნებულმა ცალ-
კეულმა საბირტესტო წერილებმა სათანადო შე-
დგები ვერ გამოიღო. აღმოთებული მიმართვის
პასუხად ერთ-ერთმა ლიდერმა (სხვათა შორის,
თეატრის მღვდელაქმ და პოეტმა) ერთგული სობრა-
ნულით გახანადა — „რა ხართ ზე ინტელიგენტე-
ბი. ბარბლის ველზე შეტევაზე რბი გადავიდეთ,
თქვენ კალიაზე მამოგეჟილებიბი, არიქა, ბალხი
არ დანახანთო“. ზგრევის სტიქიბი ორგანიზაცი-
აში ქართველი „რევილუციონერებმა“ ზელაც არ
იყვნენ პიონერებმა. რბორაც შენიშნავა გუგულო-
ვბი პიბის აურიულ აკოსტას“ პერსონაჟი ბენ აკიბა
„ყოფილა, ყოფილა, ყველაფერი ყოფილა“. მსო-
ფლიბი ზელოვნების ისტორიას ანსივს ებოქები,
როლებაც ზელოვნების მზავალი წაწარმოები გამ-
ხდარა პოლიტიკური ბატკობიბის თვ რელიგიური
კონსულიტების მსხვერპლი.

ისტორიამ შემოგვისნა იმ სასამართლო
პროცესის დოკუმენტები, როდესაც განსახლების
სკამზე ცნობილი ფრანგი მხატვარი გუსტავ კურტი
აღმოჩნდა. მას ბაილი ეძღოდა ვანდორსის სეკრეს
დირექტორის ორგანიზებაში. სეკრესა, რომელსაც პა-
რიზელი კომუნალი (ფრანგული) მილიტარიზმის
სიმბოლოდ თვლიდნენ. მოსამართლემ კურტეს სა-
კუთარი ზარჯით სეკრეს აღიგება მიუხაჯა. საინ-
ტერესოა, რა სახსრებით შეძლებენ წვენი ზოგი-
ერთი პარტიის სელმდევანებლები მათ მიერ (რესპუ-
ბლიკისათვის) ძველქველნი მატერიალური და მორ-
ალური ზიანის ამასწარებას.

საქართველოში მეგლეტთან ბრძოლის პრო-
(ესში (საქმად) ფუჟად იზარეუებოდა ერანული
ენერგია, თავად ბრძოლა კი ზოგჯერ კომიკურ
ელემენტს იძლევა (ხანაზან) ღმერთი მეგლეტთან
შეიძლება ითქვას, რომ არ იყო ზოგადი თქონ-
ისი ლითონისაგან დამზადებული ძეგლის დამზა-
ვის აქცია თურქეთში მოგზაურ მათის მიერ ორ-
განიზებული. სასკვლავო, მერამ რას არ ითქვას
დასრულებული ადამიანი!

ბეკლეთთან ბრძოლის „ცეცხლის წინა ხაზზე“ მდგომი ყოფილი იმულის შენობის რეალიზებზე შეტყევა ეტაბრიკულ მშენებარეობდა ერთ-ერთი „საბრძოლო შეხვედრა“ დროს დაკავდა იდეა, რაიმეღერე წვეში ვარაუდით შესაძლებელს განდღდა ამ აქციის შეტერებას. დამოუკიდებლობისთვის ბრძოლის რაიმეტიველ ეტაბრ, აღბათ, ძალიან ძიღელი იყო ღვინო-სტალინისადმი მიძღვნილი კო-მუნისტების აჯანა. აღბათ, საჭირო იქნებოდა მათი გაწინაწორება საბრძოლარო თემების წართ-ვით. იმულის შენობა იძლეოდა ასეთ შესაძლებლო-ბას. თუ კი (რეალიზების საბასუნოდ) მისი კარბი ჟე-ცენტრალური სახეობა შესასვლელი განსვინ-და ახალი ეპოქის სულისკვეთის გამოისახველი. ასეთი იდეა ახალი არ არის. მსოფლიოს ხელოვნე-ბის ისტორიამ იღის მრავალი შემთხვევა, როდღ-საც ერთი და იგივე არქიტექტურული ძეგლის გა-ფორმებაში თანაბრსებობენ ჭეჭევის ისტორიის სხვადასხვა პერიოდის ამსახველი გაფორმების ელემენტები. სამწუხაროდ, ამ იდეის სათანადო პროპაგანდა ვერ შეუძლით და რეალიზებიც ვან-ღალურად იქნა განდგერებული. ისინი ახლაც ვე-სხნები თავს, როდღსაც უშინდ გაღვსილი კედ-ღიდან გამვლოლებზე ბაიქში ცვივა.

მაშინ ჯერ კიდევ იყო იმედი, რომ შესაძლებელი იქნებოდა იდუალოზიური ცვლილებების მტკიცეული პროცესის ცივილიზებული მეთოდებით გადაწყვეტა. ეს რომ შესაძლებელი იყო, ლამაზტაიცი ადონისაკული ვერნაისის (ყოფილმა სოციალისტურმა) ქვეყნებმა, ყოფილმა საბჭოთა რესპუბლიკებმა — შათ მჭიდრად, დამოუკიდებლობის გამოცანდების შემდეგ აიღეს ძეგლები, ზოგან დატრეეს. ზოგან ბიზნესი კი „გააჩაღეს“ — გაყიდეს მყარვალურად ყველაზე ჭკვიანებმა კი მქმნეს ტრადიტორტოზი ზელოვნების მეუეუებში ლია ცის ქვეშ — ჭკეის სასწავლებელი სახანოა.

ამგვარი იდეა არსებობდა ქართველ მოქალაქეთა შორისაც. სამუქნაროდ, მას განხორციელება არ ეწერა.

კიდევ კარგი, არ განხორციელდა ბარბაროსული იდეა მთავრობის სახსლის სრული დახრებისა. ცოდვენი არც ლუკერს აკლდა, არც ტაუერს არც ზამთრის სასახლეს, მაგრამ ინგლისელებმა ფრანგებმა თუ რუსებმა ამგვარი გაღმევეურობა, არ მთილეს. საფრანკეთის რევოლუციის ორას წლის თავზე ფრანგებს, რომლებიც ახლა მწარედ ნანობენ მასტილობის დახრევებს, მისი უზარმაზარი მაქტის აგება მოეწაღათ (კიდევ კარგი ჩველსიც გაიმარჯვა საღმა აზრმა).

სხვადასხვა ეპოქის ხელოვნების ნიმუშთა ნაარსებობის იდეა უნაყოფო არ არის. არასაზემო კარიბჭის იდეა ანალი: მეთხუთმეტე საუკუნის იტალიური რენესანსის ერთ-ერთი საუკეთესო წარმომადგენელი ფლორენციის ბაპტისტე რიუჩის კარები. 14... წელს ფლორენციაში გაიმართა კონკურსი, რომელშიც მრავალი მოქანდაკე მონაწილეობდა, მათ შორის იყო სახელგანთქკე

ბაში, კარის დეკორატიულ მონუმენტულობაში (ეს კარიბჭე ეპოქის ერთგვარ განსახიერებად იქცა).

მას არაოცლებია თანამედროვეთა აღტაცება. ისტორიას შემორჩა მიქლანჯელოთა ხატუკება. „ეს კარა ისე შევხვედრება, სამოთხის კარად გამოვლდები“. მას შემდეგ მრავალ ქვეყანაში აქმნებოდა ამ ტიპის შეხანამუნა ნიშნულები. მეტწილად საეკლესიო გამოჩენილმა ფრანკმა მოქანდაკე იოჰანსტ როდენმა ახალი სუფა ჩაბერა სასულიერო კარბების იდგა. 1880 წლიდან სიცოცხლის ბოლომდე როდენი მუშაობდა კომპოზიციებში რომლებიც მთავარწიული იყო დანტეს „ღვთაებრივი კომედიათ“, აგრეთვე, ანტონიო მთილორგით, ბებლერო ლეიფსციტში. ვიოლის და თანამედროვე ფრანგი პოეტების ნაწარმოებებიც.

მოქმედებთ თვით ნაწარმოებს „ჯოჯონე
თის კარბიკი“ უწოდა, რომელიც ლუქსემბურგი
მუზეუმისთვის იყო გათვალისწინებული. ამ კარი
ბიჭისთვის შეასრულა მან ცნობილი კომპოზიცი
„მოაზროვნე“ (სხვა) მრავალი ჯგუფი, რომლებს
შიც არამყუდროებს ისტორიითაა გადმოცემუ
ლი აღმოაჩენ რ გამოხატაა სიღრმე, დრამატიზმ
ტრეკიკული სულისკეთება.

მეოცე საუკუნეში შესანიშნავმა იტალიელმა მოქანდაკემ ჯაკომო მანკუმა აიტაცა გიბერტიის დროდენის ესტაფეტა. 1947 წელს მან მონაწილეობა მიიღო ვატიკანის მიერ გამოცხადებულ კონკურსში წმინდა პეტრეს ტაძრის კარიბჭისთვის.

პარალელურად მან შექმნა კარები ზღაბურ
გისა და როტერდამის ტაძრებისათვის — პირველ
ეწოდებოდა „სიყვარულის კარიბჭე“, ხოლო მეორე
მსოფლიო ომში სრულიად დაზარალებული როტერ
დამისთვის მან „მშვიდობის კარიბჭე“ შექმნა.

წმინდა პეტრეს კარიბჭეზე მუშაობა მრავალი წელი შიშინარობდა. ზემოთღასახელებული ნაშუქები თითქმის ერთგვარი რეპეტიციური. 1961 წელს პაპის ნებართვით მანქანა შეიკვალა თემა და (მოქანდაკე) თავისი გრანდიოზული ჩანაფიქრის განსახორციელებლად სიკვდილის თემა აირჩია. მას სურდა ინსტრუმენტი თავად გებერტის შეჯიბრებოდა. კეთილშობილად და სისადავე მანქანა ნაშუქების მთავარი ღირებულება. კარისთვის საუბრად გაიხსნა 1868 წელს მერვე საუკუნის მხატვრის მიერ შექმნილი ნაშუქები ირგანულად ჩაჯდა ნაგებობაში, რომლის აგებას და დამშვენებაში მონაწილეობდნენ სხვადასხვა ეპოქის სახელგანთქმული ინსტრუმენტი — ბრამსი, შიქლანჯელი, რაფაელი, ბერნინი და სხვები.

ამჟამად ბევრს ლაპარაკობენ ქართულ
კულტურის გადარჩენაზე, ზეენ დროში, მატე-
რიალური უსახსრობის, სულიერი დაცემის მი-
რობებში მისი გადარჩენის ერთ-ერთი გზა უნ-
და იყოს ხელოვნათობის შანსის მიცემა
შანსისა, თუიქრონ მალაღ იდეებზე, თუმარ
გრანდიოზულ პროექტებზე იმ იმედით, რა-
ახლა თუ არა, მზაგაღში მაინც იქნება შესა-

ვილი კამბეჩითაა აკრებული. კონკურსი, ალბათ, რამდენიმე წელს გაგრძელდება. იმ დროისთვის – ორიათისი წლისთვის, ვიმძღვრებთ, საქართველო შედარებით სტანდარტულ სახელმწიფო იქნება. ალბათ, გამოჩნდებიან ადამიანები, შეცნაბები, ვისთვისაც სახელის უკავიათთვის მოინდომებენ ანაზღაურებით, არამედ შენებით. ფლორენციელმა გაგვარმა ბრანკამი, მიკელანჯელო სკოლავინამ სახელი მთლიანად ჯოჯოხეთის და მანჩინოხეთის შეკვეთილ ნამუშევრებით. იქნებ 2000 წლისათვის გამოჩნდნენ ჩვენი საკუთარი მხედრები, ტრეპაქალიები, მონოზოები, დიდი და პატარა რიტორიკები?

ფლორენციაში ბაქტისტერიუმის კარები
პროგრამა გამოჩენილმა ინჟინერმა ჰუმანისტე-
ბმა შეადგინეს. ალბათ, ჩვენიც (თუ ეს პროექტ-
განზორციელდა), მას საუკეთესო მოდელაწინ ჩა-
მაყალიბებენ. პროგრამა უნდა შეიცავდეს ჩვენ-
ისტორიის ყველაზე მნიშვნელოვან თემებს, ჩვე-
ნი ღაცემის და ამადლების ეტაპებს, ჩვენი წარმა-
ტებების და შეცდომების კონსტატაციას, ჩვენ-
ერის საუკეთესო შეილების წყნობის, სიქველის
თავდადების, სიმამაცის ნიმუშებს.

ბაში მოძავლის რწმენას უნდა გვიმტკიცებდეს -
ჯოჯოხეთის გაკლით თავისუფლებისაგან.

ამ გენდლიშული ჩანაწერის განხილვე-
ლება ქართველ ხელოვანთათვის არ წარმოად-
გებს მხატვრულ და შემოქმედებით სიახლეს
ამის მოწმობა ქართველ მონუმენტურ ხელო-
ვნების მაღალი დონე. იგულისხმება არა მხო-
ლოდ უძველესი ისტორია, არამედ ბოლო ათწ-
ლეულები. ჩვენ გვყავს საინტერესო ოსტატე-
ბი, რომელთა ძალით ახალი მნიშვნელობა
პროექტების განხორციელება, ჩვენ გვყავს ახა-
ლგანადები, რომელთაც შეუძლიათ ტოლო არ-
გველი უფროს თაობას. მთავარია, ჩვენ მივ-
ცათ მათ შანსი, შესაძლებლობა, გამოამჟღა-
ნონ თავისი უნარი, მთავარია, ეს მოხდეს პატი-
ოსან ბრძოლაში და არა კულუარებში მიღებუ-
ლი გადაწყვეტილებით. იმედია, გამოჩნდებიან
ამ იდეის ერთგუიანტები, როგორც პოლიტი-
კური, ისე კულტურის სფეროში.

იმედია, საზოგადოება გამოითქვამს თავის
დამოკიდებულებას ამ იდეის სიცოცხლისუნა
რიანობის შესახებ. მხატვრები, მწერლები, პე
სიკოლოგები, პოლიტიკოსები და, რაც მთავარია
რეგითი მოქალაქეები გამოითქვამენ თავის
ზრს, რადგან ახლა თავისუფლების მქონე გზა
ზე სწორედ ისინი იტანჯებიან, მათ კისერს
გადაღის ყველა სიძნელე. მაგრამ თავისუფლე
ბის ნაყოფს — ბედნიერი, მდიდარი, დამოუკი
დებელი სახელმწიფოს შექმნის ნაყოფსაც
სწორედ მათი და ჩვენი შვილები მოიპოვან.

ნინო ზააღიშვილი

შეპარდვენი ექსტრემისტის, ჟურნალისტის ველიკოვსკის განცხადებით ელცინი აიძულა თავისი — პროდასავლური კურსი შეეზღუდა. შესაძლებელია კურსის შეზღუდვა, შესაძლებელია კურსის შეზღუდვა, შესაძლებელია კურსის შეზღუდვა...

ამის საშუალება კი მართლაც არის. ჯერ ერთი იმით, რომ ყოფილი კომუნისტების რუსეთის პირველ დემოკრატიულ არჩევნებში ხმების თორმეტი პროცენტი მიიღეს. და მეორე — ყოველმა მეორე ადამიანმა რუსეთში...

ბევრი რუსი გულგატეხილი და განრისხებულია. მათთვის დემოკრატია ქალაქი და საბაზრო ეკონომიკა — სიღარიბე. მათ დაცინვად ჩათვლიეს ელცინის მიერ პარლამენტის გაშეშება და დაკავშირებული ამერიკის სახელმწიფო დეივისის უორენ კრისტოფერის განცხადება: „რუსეთი ახლიდან იშვა. ეს ხალხი საკმარისად გულადია სამისოდ, რომ წარსული დაივიწყოს და საკმარისად ჭკვიანი — მომავლისთვის იზრუნოს“.

საბჭოთა იმპერიის დაშლის შემდეგ თითქმის ახალი დემოკრატიული რუსეთი უნდა გამოეყოფოდა აშშ-ს, რომელიც კონსტრუქციული სამშვიდობო პოლიტიკისა და თავისუფალი რეფორმების მომხრე უკნიადა. მხოლოდ ერთი წელი გაივდა მას შემდეგ, რაც ამერიკის პრეზიდენტმა ჯორჯ ბუშმა და ელცინმა უდიდესი

განცხადებით პროგრამა წამოიწეს. რუსეთი დასავლეთის პოლიტიკის იმით უჭერდა მხარს, რომ კოსპოვსკის იყო აღმოსავლეთის მშვიდობის პოლიტიკისა ირანსა და იუგოსლავიას. ქვეყანამ კარი გაუღო დასავლელ კონსულატებს და ინვესტირებას. მაგრამ ბევრს ძვირად დაუჯდა საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლის აუცილებლობა, რასაც მოჰყვა პიკინიფიკაცია, დამანაშველობა, სიღარიბე და დასავლე

არაფერმა ისე არ გამოაშკარავა ელცინის კურსის შეცვლა, როგორც მისმა რეაქციამ პოლიტიკის სურვილზე NATO-ში შესულიყო. ავსტრიის, ვარშავის ჯოინტის მან ეს მოვლენა შეაფასა, როგორც „ნაბიჯი პანევროპული ინტეგრაციისკენ“, ხოლო ერთი თვის თავზე უარი თქვა რუსეთში NATO-ს გაუღების გაგრძელებაზე. რაც ნაკარნახევი იყო, არა სამხედროების, არამედ — პროდასავლური მინისტრის

ჩვენების თავის 1040 ატომურ ბომბს. ბელორუსია ცდილობს თავისი ბომბის არსენალით დასავლეთის ამერიკის პროვოკაციულად გარდგეს რუსეთს (კლინტონი გიხიბით პატივს სცემს ბელორუსიას).

არაფერი ისეთი გავლენას არ მოახდენდა რუსეთზე, როგორც იმის გამოაშკარავება, რომ დასავლეთი მის ამერიკის სისუსტეებს იყენებს. რუს გენერლებს ბევრად უფრო ეხერხებათ აღმოსავლეთ-დასავლეთის კონფლიქტზე მსჯელობა, ვიდრე მსოფლიოს ახალ წყობაზე ფიქრი. „რუსები ბლოკადის სინდრომით არიან დაკავებული, — ამბობს უფროსი პოლიტიკის განყოფილება — გენერალური ინსპექტორი კლავო ნოიშინი. — ჩვენ უნდა დავაწყოთ ისინი მეტობრედ განზრახვაში“.

კრიტიკოსები გამოუცდელ კლინტონს ბრალს სდებენ იმაში, რომ ენდო ელცინს და „სტრატეგიული პარტნიორობა“ შესთავაზა. ამერიკელები კი ევროპას ადანაშაულებენ ეკონომიკის არასტაბილურობაში. ყველა წუხს, მაგრამ სიღარიბისა თუ გულგრილობის გამო, ითმის სერიოზულ აგრესიას ბონსაში. ამითი კი სლავური ნაციონალიზმის ექსპანსიას უფრო გზა ეძლევა.

ევროპა ისევ ძაღლებისგან და იმედებისგან დაცლილი შეხვდა წლის დასაწყისს. ალიანსის გაქვეყნებამ სისტემა და ბრმა ნაციონალიზმმა მსოფლიოს პირველი მსოფლიო ომი მოუტანა. ხოლო შიშველი აგრესიისა და ეკონომიკური გაჭირვების მიწქადავამ — მეორე, საუკუნეების ომების, რუსეთისა და მის შესაძლებელ ქვეყნებში სტაბილურობის დასაყარებლად, მალე მოეღებოდა ბოლო. მომავალ ზაფხულს, არეულობის მიხედვით — ჟურნალისტი ამბობს პრეზიდენტობის ნაადრევ არჩევნებში გამარჯვებას.

ურნალი „შტარნი“

გერმანიულიდან თარგმანა

სოფო საყვარელიძე

სანდოკლე მშვიდობა

თის ფინანსური დიქტატორა.

ამის გამო ჩნდება პროტესტი და ისევ ცოცხლდება აღმოსავლეთის ურსული. ამერიკელი კომენტატორები ასეთ წინასწარმეტყველებასაც არ ერიდებიან: „რუსეთის არჩევნების მიგვიანებებს, თუ რამდენად სუსტი საფუძველი მქონდა მშვიდობას, იგი არამარტო ცივი ომის მომასწავლებელია, არამედ რაღაც უფრო საშიშროსადაც. კომუნისტების საფუძველზე რუსეთის დესპოტიზმის გაგრძელების შანსი აღმოცენდა. განდიდების შანსი, რომლისაც მის შესაძლებლობას არამარტო სტალინის დროს ემსოიდა“.

დემოკრატიული ტრადიციების ნაკლებობა რუსეთში კი ათასი წლის ისტორია აქვს. მიუხედავად განთავისებულებისა და კავშირებული მრავალი ხელშეწყობისა, იგი სხვათაგანს მაინც საშუალო სიღარიბეა.

„ცარი ბორისმა“ ზუსტად შეაფასა სიტუაცია: მან შექმნა თითქმის ავტორიტარული საპრეზიდენტო კონსტიტუცია. შეაჩერა ეკონომიკური რეფორმა და დასავლეთთან დისტანცია დაიჭირა.

ანდრეი კოზირევის მიერ. „აღმოსავლეთი ევროპა იყო და იქნება რუსეთისთვის განსაკუთრებული ინტერესის ობიექტი, ისევე როგორც ლათინური ამერიკა შეერთებული შტატებისთვის“. — აღნიშნა „სხვესტიაში“ ალექსანდრე სიტრევი.

ყოფილი საბჭოთა არმია კვლავ ზრუნავს ყოფილ საბჭოთა რესპუბლიკებში წესრიგის დასამყარებლად — მითინი ყარაბაღის მოვლადეობაზე, საქართველოდან ტაჯიკეთამდე მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ომების წარმართვაში.

უკრაინაში, რომელიც უარს ამბობდა საბჭოთა კავშირისგან შთამომავლობით მიღებული ატომური რაკეტების დათმობაზე. „ჟურნალისტიკის შოკის“ შემდეგ, კიდევ უფრო განამტკიცა თავისი გადაწყვეტილება. ეკონომიკური პრობლემები და დავა სახდრებზე ახალ კონფლიქტებს აღვივებენ.

ყაზახეთი — ნავთის უდიდესი საბადო. მხარე, სადაც იმდენივე სლავი ცხოვრობს, რამდენიც ამორიკენი. იგი მყარად ინარ

პრეს-მერიდიანი

ფიდეალ კასტროს მომხრეები და მოწინააღმდეგეები

პარლამენტის ბონსალმსი. კასტროს ყოფილი პირადი მცველი. 63 წლის. რევოლუციის შემდეგ, საპრეზიდენტო სასახლის უშიშროების სამსახურის უფროსი იყო, შემდეგ კი დიპლომატიური მისიებით უცხოეთში იგზავნებოდა.

კარლ: — თქვენი თითო ოჯახს მხოლოდ მეოთხედ ლიტრ ზეთს აძლევდნენ, ცოტაოდენ ბოსტნეულსა და ხილს, არც ხორცი, არც სიგარები, არც რომელიმე სხვა მატერიალური საჭიროება.

პარლამენტის ბონსალმსი: — ძალაუფლება 1959 წელს მოვიპოვეთ. ფიდეალის მოხელეებმა მოსახლეობა იზარებოდა, უმოგონო და უმოგონო იყო. დღეს ყველა კარგად ჰქონდა. რასაკვირველია, ხორცი ვერ ვხვდებით, მაგრამ კარტოფილი, კვერცხი, ბრინჯი გვაქვს. უნდა გავხსოვდეთ, რომ ფიდეალმა არ არის, რომ დიპლომატიის საშუალებით საზღვარგარეთ გავაქვს ჩვენ რევოლუციის პრინციპების ურყევი მომხრეები ვრცელდები, რევოლუციამ ხალხს ზომიერება, განათლება, სოციალური დაცვა მოუტანა. ფიდეალი აცხადებს, რომ მზადაა ამერიკელებთან სალაპარაკოდ. სულაც არ გვიანდა კასტროს მტრებად დავრჩეთ. სწორედ შეერთებულ შტატებს ხურს ჩვენი დაშლა, თავი დავტყუდებო, იმპერიალიზმის საწინააღმდეგო არაფერი გვაქვს.

— ამიტომ აღარ იკრძალება კუბაში დოლარი აქვამდე?

— იმდენივე ვართ, ვართ, მივიღოთ დოლარი, რადგან აღარ გვინდა მარტო. მთელი მსოფლიოსგან განვყოფიყვით.

— ეს, ალბათ, ძალზე გაახარებს ქურდებს, რომლებიც ტურისტებს სისხლს უშრობენ და ძარცვავენ...

— ტურისტები მაინც დაჰყავთ კარგი რამ არ არის, მან კუბაში დამანაშველობისა და ძალადობის საშინელი ზრდა გამოიწვია. ადრე ასე არ იყო, მაგრამ ვალუტის მოსაზრებით მოვიქცეთ ასე.

ნორბერტო კოლადო. 74 წლის. პენსიონერი. ლეგენდარული „გრანმას“ (გემი, რომლითაც 1956 წელს გადმოსხდნენ ფიდეალ კასტროს, ჩეგუარა და 80 მებრძოლი ძალაუფლების ხელში ჩასაგდებად) მესაჭე.

კარლ: — რეგულარული 30 წლის განმავლობაში — ცოტა ხომ არ გაგარტყლდა?

ნორბერტო კოლადო: —

უსაშველოდ გავრტყლდა წინააღმდეგობა მსოფლიოს უმძლავრეს სახელმწიფოსთან, და მის სათავეში თანამედროველად მყოფი 9 პრეზიდენტთან. კუბელების უმრავლესობა ამ ბრძოლას წაგრძელებად არც კი თვლის. კასტრო ჯერ კიდევ ძალიან პოპულარულია. ფიდეალს რევოლუციის მოედანზე მილიონი კუბელის შეგროვება შეუძლია, ეს მისთვის პრობლემა არ არის.

— რევოლუციამდე ოთხი წელი შეერთებულ შტატებში ცხოვრობდით. როგორი მოგონება შემოგრჩათ?

— მდიდარი და სანატორიო ქვეყანაა, მაგრამ ამერიკელები პრეტენზიულები არიან. ნაცისტები მათაც ჭეშონათ, რომ განსაკუთრებულ რასას ეკუთვნენ.

— მაგრამ, როგორც ეტყობა, ეს არ აშინებს ასეთი უბედობით კუბელს, რომელიც ყოველდღე გარბიან მაიაში...

— პროპაგანდას აუოლოლი უმცირესობა თუ მიღის. მათთვის შტატები შუქისა და ოცნებების ქვეყანაა, სურთ შეიძინონ მანქანა, ჭინები, სტერილიზებული ხაჭაპური. მაგრამ ამერიკელებისთვის წინააღმდეგობის გაწევა ღირსების საწევა და ამისთვის ღირს მანქანის, სტერილიზებული ხაჭაპურის და სხვათა შეწირვა.

— ახალგაზრდებს ოცნება სჭირდებათ.

— კი, მაგრამ უნდა მოითმინონ. ჯობია ოცნების გარეშე იცხოვრო, ვიდრე გახსოვონ.

ნორბერტო კოლადო. 63 წლის. მებრძოლი-პოეტი, 26 ივლისის რევოლუციური პიკნის მესიკის ავტორი.

კარლ: — 26 ივლისის პიკნი სოციალისტური სიმღერაა?

ნორბერტო კოლადო: — ფიდეალის გაცნობამდე არც ვიცოდით, რომ სოციალიზმი არსებობდა. ხალხს, რომელიც რევოლუციაში მონაწილეობდა, განსხვავებული პოლიტიკური შეხედულებანი ჰქონდა.

— მაგრამ ფიდეალმა შეძლო იმ ხალხის ჩამოშორება, ვინც მის შეხედულებებს არ იზიარებდა.

— პოლიტიკური პარტიები დაფუძნდნენ, ახალგაზრდობა კი ფიდეალის მომხრე გახდა.

— დღევანდელი ახალგაზრდობა?

— ამ თაობას უფრო კონკრეტული სურვილები აქვს, პოლიტიკა ნაკლებ აინტერესებს. ახალგაზრდა კუბელები უკეთესი აზროვნებენ. მე მაინც შემოიღია გელაპარაკო ჩვენი მიღწევებზე, თუმცა, ეს მიღწევები არაფრით ამართლებს ჩვენს შეცდომებს.

— რომელი შეცდომები გაქვთ მხედველობაში?

— ისეთი განსაკუთრებული ეპოქა, როგორიც რევოლუციის პერიოდია, დიდი სოლიდარობით გამოირჩევა. ადამიანები უფრო ძლიერები და პატიოსნები არიან, ერთად იბრძვიან უკეთესი მომავლისთვის. მაგრამ მალევე ძალაუფლების გემო და ეგოიზმი იღვევს ადამიანებს იმავე ფასეულობაზე გაბნეულებისკენ უბიძგებს, რისთვისაც ადრე იბრძოდნენ.

— როგორ ეგუებით ერთგვარ სექსუალურ ტურისტს?

— ახალგაზრდა ვაჟები და გოგონები საკუთარ თავს რამდენიმე დოლარად ან ხალხის ფასად სთავაზობენ. საშიშროებაა, სევედს იწვევს იმის დანახვა, თუ როგორ შემოდის უცხოელთა გულუხეობა კუბაში.

ანდრეს ნასარიო სარბენი. 65 წლის. შეიარაღებული ოპოზიციის ბელადი. 1961 წელს კასტროს დაგებულ ხეაფანგს დაუძვრა და მაიაში გაიქცა. დღეს იგი შეიარაღებული „ალფა 66“-ის ბელადია.

კარლ: — კუბიდან 1961 წელს გაიქცით. რევოლუციაში კი კასტროს გვერდით მონაწილეობდით...

ანდრეს ნასარიო სარბენი: — ფიდეალი 1953 წელს გავიცანი, უკვე დიქტატორი და ფსიქოპათი იყო. თავიდან კომუნისტად არ იყო, კომუნისტად მერე გახდა, ამბიციების გამო, ისტორიაში რომ შესულიყო.

— რას ნიშნავს „ალფა 66“?

— ალფა ბერნარდო ანდრესის პირველი ასოა, და ერთდროულად დასაწყისსა და მომავალს ნიშნავს. 66 კი — ჩვენი პირველი შეერთება 66 ვიყავით.

— როგორი სტრატეგია გაქვთ?

— კომანდორთა აქციები ვაშალებზე. კუბელებმა უნდა იცოდნენ, რომ ჩვენ მზად ვართ შევეუბოთ კასტროს, დავაშოთ მისი რეჟიმი. — გვჯავს 2000 მებრძოლი, რომლებიც სამხედრო მომზადებას გადიან. ჩვენი მიზანია დავანგრეთ კუბის ეკონომიკური საფუძველი და გადავხედოთ კუბაში, როცა მოსახლეობა აღსდგება.

— კუნძულზე შეკავშირებები თუ გაქვთ?

— რა თქმა უნდა. მათი მეშვეობით გადავცემთ მითითებებს: გადავანაშაურებთ ლერწმის მინდვრებს, გახსნან ონკანები, ანთებული დატვირთვა შევიტყუოთ, იბრძოლონ ტურიზმის წინააღმდეგ, არ იმუშაონ და გაანადგურონ შრომის იარაღები. — რეალურად თუ გაქვთ მონაწილეობა მიღებული კუბის ეკონომიკის დაშლაში?

— 60-70 პროცენტად კასტროს ბრალია, დანარჩენი ჩვენი მოქმედების შედეგია. შტამ მატონსი. 74 წლის —

„დამოუკიდებელი და დემოკრატიული კუბის“ — მაიაში გახიზნული კუბელების ერთ-ერთი ნამყვანი პარტიის დამაარსებელი. 20 წელი აქვს გატარებული ფიდეალის ციხეებში. ძალზე აფასებენ, როგორც მაიაში, ასევე კუბაშიც. იგი კუბის მომავალ ბელადად შეიძლება ჩათვალოს.

კარლ: — თქვენი კუბაში ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი სარდალი იყავით.

შტამ მატონსი: — ფიდეალმა პირადი შემოთავაზა მასსა და მის ძმასთან ერთად ძალაუფლება გამოეყო. ამგვარად, რეჟიმის შესამე კაცი ეხდებოდა. მასთან მაინც გავწყვიტე ურთიერთობა, როგორც კი მივხვდი, რომ თავისი ძალაუფლების განსამტკიცებლად კომუნისტური დიქტატურის დამყარება სურდა.

— წინააღმდეგობის გაწევა ხომ არ გიცდით?

— შეუძლებელი იყო. კასტრო ლეგენდარული პიროვნებაა, ცოტა ინფანტილური, მაგრამ სიტუაციების ანალიზში ძალიან ჭკვიანი, თუმცა, ცუდი სტრატეგი და კიდევ უფრო უარესი მმართველი. ნახეთ, რა დღეშია კუბა დღეს!

— როგორია თქვენი პოლიტიკური პოზიცია?

— ცენტრისტული და ნაციონალისტური ჩვენ ვიღვწით, „ზაგერდოვანი რევოლუციონისის“, დემოკრატიული რევოლუციონისის. პრობლემა კი იმაშია, რომ კუბის 10 მილიონიანი მოსახლეობიდან 70 პროცენტი 40 წელზე უმცროსი

საკისია. მათ არ აქვთ დემოკრატიის ტრადიციები, მხოლოდ დიქტატურის იცნობენ. პოლიტიკური ცვლილების გარეშე, კუბაზე ცხოვრებას ვერ შევცვლით. ფიდეალის ჩანაფიქრთა განკერძოდა შეუძლებელია, მასთან მოლაპარაკება გამოირიცხოს. ეკონომიკური რეფორმები მას ვერ გადაარჩენს, ბოლო მომენტზე შეუძლია შეერთებულ შტატებთან ომი გამოიწვიოს, მსოფლიოს კი მსხვერპლის როლში წარუდგას.

ძალიან უნდა გავფრთხილდეთ, რადგან გამოსავლის ძიებაში ფიდეალმა შესაძლოა კოლექტიური თვითმკვლელობის რაიმე ფორმა გამოიყენოს.

ელოი ბუტიმარს მანოილ.

ნოილ. 67 წლის. „კამპიო კუბანოს“ პრეზიდენტი. „ალფა 66“-ის ერთ-ერთი დამფუძნებელი. მას კომპარტიზმის კაცსაც უწოდებენ. 1959 წელს ფიდეალმა ძალაუფლებას ჩამოაშორა, მაგრამ ღირსეულ თანამოსაუბრედ თვლის.

კარლ: — კასტროს შეიარაღებული ოპოზიციიდან მისდამი შემრიგებლურ პოზიციაზე გადახედით?

ელოი ბუტიმარს მანოილ: — მე ვხედავდი, რომ საბჭოთა მოქმედებები, კომანდოს კასტროს რეჟიმის წინააღმდეგ, მაგრამ დღეს ყველაფერი სხვაანადაა. 1959 წლიდან კუბა მარტოა — სამოქალაქო ომის პირველ მისულს ასე რომ მოხდეს და ომი დაიწყოს, შეერთებული შტატები ან გაერთიანებული ერები ჩაერეოდნენ სამხედრო გზით და კუბელი ერი ასეული წლით გაჭირბოდა.

— თქვენი ძველი აშხანაგები „ალფა 66“-დან განაგრძობენ მოქმედებას?

— „ალფა 66“ მებრძოლები ექსტრემისტებისგან შედგება. დღეს რომ ჩვენ კასტროს ომი დავუწყოთ, ქვეყნის დანგრევაში დაგვდებენ ბრალს. როცა რუსები კუნძულიდან წავიდნენ, სტრატეგია მაინც უნდა შეცვლილიყო. ამერიკიდან კუბელებს შორის ვართ. კასტროს უნდა მოვედგაროთ. მზად ვარ, ფიდეალს შევხვედეთ სამოქალაქო ომის თავიდან ასაცილებლად მზად ვარ, ფიდეალთან მოლაპარაკება დავიწყო.

— როგორი რჩევას მისცემდით ფიდეალ კასტროს?

— ვურჩევდი, საფრანგეთში გამოეცხენა თავშესაფარი. ყველა იქით მიდის, ხოლმე, არა?

ურნალი „ანტრეპი“

თარგმანა

ნა ნაცვლიშვილი

ცხოვრება

სიცარიელე, მარტოობა და სიბინძურე მეფობს მანქეტენის სიყვარულის კვარტალში... სტრუქტურები, სექს-შოპები, პორნოკინოთეატრები... ერთმანეთში არეული შემწვარი თხილისა და მარიხუანას სუნი; ჩინური ვაჭრები გაქვავებული სახით ჰყდიან ხელთათმანებსა და ქინძისთავეებს; ყველგან ნათრევი, გაანჩხლებული კახები პირდაპირ მანქანაში უძვრებიან ტაქსების მძღოლებს... საყვირების ხმა, რეპი, კვამლი...

ნიუ-იორკის რუსი «პეკლები»

მერვე ავგუსტს 4-სა და 45-ე ქუჩებს შორის მოთავსებულ 30-იანი წლების კლიშოსა და პიკაბოს ტიპის გარეუბნების რაიონს არც რომანტიკა ჰქონდა და არც სიბნელი. მაგრამ ერთ დღეს, მთელი დღის ნაგებ ნიუ-იორკელ კაცებს, «ერთი საათის რომანტიკის» საყიდლად შვდა რომ იყვნენ კარგა ფულიც გაეღოთ, კვლავ იმედით გაუზრდნენ — მანქეტენის ქუჩებზე რუსი «პეკლები» დაეშვნენ.

მათ შორის ყველაზე იაფი სიყვარული რაიონის სავაჭრო საწყობების პირველ კვარტალში შეიძლება იპოვო. უფრო მაღალი კლასის კი, წაულის ქუჩაზე ათასწლეულ მომართული თევზაღი რომ მოუგდია, შორიდანვე შეიმჩნევა მეექვსე ავგუსტზე, ცენტრალური პარკის ახლოს. ნიბრი 150. ვინც შერჩევა უკვე გაიარა, ამერიკის ტელევიზიის, «ესკორტ სერვისის» რეკლამებში («რუსი ლამაზულები — საათში 200-250 დოლარად») გამოჩნდა, «სიუზი» და «შეკანა» — ლამაზმანთა რეკლამების გვერდით თავისი ადგილი დაიკავებდა ნიუ-იორკის სამსახურს — «სექსი ტელეფონით» — ვნების აღმძვრელი რუსული აქცენტით უკეთესი რეკლამა. «რუსი მასპინძელი ქალებისა» და «რუსი მგობარი გოგონების» სამსახურს სთავაზობენ იაფფასიანი სექს-გაზეთები და ტაბლოიდები ნიუ-იორკის მთელ შტატში.

ენების მომგვრელი მსუბუქი სუნთქვა იყიდება. ჩაუქრებულ, ნაცრისფერ თვალებს, ეულ ლამაზმანებს, რომელთა ფასიც 500-დან 1000 დოლარია, სხვა ადგილებშიც შეგვხვდება.

შეკრები, როცა გაქვავების ზურგს რუსულ სიტყვას მიაბახებენ. ტანსაცმელს ყველაზე ძვირ მალაზიებში ყიდულობენ. დისკოთეკაში ფაფუკი ნიკაბითა და აქცენტით მაშინვე იცნობ. ყოველ საათში იცვლიან პარტნიორებს. მათ შეგვხვდებიან სასტუმროების ზოლებში და რესტორნების ბარებშიც: სხედან მაღალფეხებზე და დიდთავლებს დაღვრემილი გოგონები და კლიენტს ელიან; თუ შენში თანამგებულად შეიცნეს, არცაა გაგიღმებენ, მაშინვე თვალს აგარი-დებენ.

თუ მათი უნდობლობა გადალახე, შეიძლება ვინმე სანტერესო მოსაუბრეც აღმოჩნდეს.

როცა მიხვდებიან, მატრიალურად, როგორც ლიტერატორი, ისეთივე არაფარ მდგომარეობაში ხარ, როგორშიც თვითონ არიან, სოციალურად კი, როგორც ურნალისტი, ისეთი პროფესია გაქვს, მათ პროფესიას რომ მხოლოდ სიძველეთ უწევს კონკურენციას, მაშინ შეიძლება მეგობრულადაც დაგუბარდეს.

ასე რომ, სამი გოგონა დავითანზე სალაპარაკოდ. სახლი მიმობატივს — სასტუმროში. ლამაზმანებმა მოთხრეს აქ არავინ მოგვეყვასო, და ეს, «სახლი», როგორც ველოდი, სიყვარულის კვარტალში აღმოჩნდა. ამ სასტუმრო-ბორ-დელებში ქალების სუნი აქოთებულად დერეფნებში, პირქუში მეკარებში თვეობითა და წლებით ცხოვრობენ ისინი, რომელთაც ჯერ არ გადაუწყვე-ტათ, ანდა არ სურთ გადაწყვიტონ, დაუფიქრდნენ თუ არა ნიუ-იორკის მიწაზე.

ორი მეგობარი «სასწრაფო გამოძახებაზე» აღმოჩნდა წასული, მესამე ნომერში მიმწვივია, ვაჭით გამომასხივლდა და საოცრად გულგრილად მოაპარაკეც აღმოჩნდა, ოღონდ მთხოვა გვარი არ დასახელოთო.

— უმუშევრობა არ გეშურებათ? — არა, მუშაობა უცბად მოფრინდება ხოლმე. მაგრამ თავიდან ის არ მოქდის, ვინც საკითხა მაშინვე ვფიქრობ. როცა ნორმალური გამოჩნდება.

— ვინ არის, ვი? პირველი მოდის? — ის, ვისაც სივითუ სილატავ აწერია — მხოლოდ ვნებების ანაბედი აწის და მეტი არაფერია. საიდან ვნება სურს, ფული კი არა აქვს მაშინვე ვეუბნები, მაპატიეთ, მეგობარს ველო.

— ... რამდენს იღებ? — კაცზე დამოკიდებული, რამდენს ასწევს. 300-დან 500 დოლარამდე.

— ფულს წინასწარ იღებ? — მხოლოდ წინასწარ საკრედიტო ბარათებსაც ვიღებ და მაშინვე ბანკში მივრბივარ.

— შენს არ გეშინია? — არა, აქ კარგი პრეტერვატივებია. არ იხევა, თუ არა და, შეიძლება იჩივლო კიდევ — კომპანია მილიონებს გადაიხდის.

— ამერიკელი მეგობარი პროსტიტუტები გაყავს? — აბა, მაგრამ ისეთი შეუძლებელი არიან, მდიდარი კაცის გამოსაქვრად კედელს შუბლით ასცდებიან. «პიტონი» ერთი ტიპი ჩავიჭიდა შუაში, ამერიკელმა გოგომ მაშინვე დამწყუო: «რუსი ბოზი ხარ, პროსტიტუტკა...» მე არ ვაცდებ და მივაძახე: «მე ვარ ბოზი? შენც ხშირად დაეთრევი აქ, უკანასკნელად არაბთან განახე». ყველაფერი ფულია. არა ამერიკელები უფრო მშვიდები არიან.

კლიენტის დაპირა: სტრატეგია და ტაქტიკა

— «მეღმელ პელისი», «პლაზა», «პილტონი», «რიტი კარლტონი», «მარიოტ მარკი», «ფორ სიზონსი», «უოლდორფ ასტორია»... ძირითადად სასტუმროებში ვმუშაობ. შევდივარ, ბარში ვვხდები, რამეს შევუკვთავ, ვაბოლებ, ვხედავ კაცი მომიჭდა. ხან ისეთი სახე მაქვს, თითქოს ველოდი, ხან დარბაზილი, «ბაზარს» გაუფიქრებ: სამსახური, საცხოვრებელი, ოჯახი. ვეუ-

ბნები, რომ ჭმარი არა მყავს. დიზაინერად ვმუშაობ-მეთქი. მერე: «ხოლათ, სასტუმროში, მარტო ყოფნა გიჭირთ არა? თუ მთლად სულელი არ არის, მაშინვე ხვდება და პირდაპირ საქმეზე გადადის: „რამდენი ვინდა?“

— სასტუმროში როგორღა გიშვებენ? — ისეთი სიფათით შევდივარ და ვვხდები, კაცია და გამბედავ ვინმე მოახლოება (სამუშაოზე ძვირფას ჩარჩოვან სათვალს იკეთებს, მაქვს იცავს, ევროპელ საქმიან ქალს ემსახურებს).

პროფესიონალური სირთულეები

— «უოლდორფ ასტორიას» და «ფორ სიზონსში» უბრალოდ ვერ შეხვალ. იქ მთავრობა ჩერდება. დღე-ღამეში 500 დოლარი ლირს ნომერი. მილიონერები ცხოვრობენ. ძნელია იქ კაცის გამოქვრა. ჰოლში ერთი და იგივე ქალები სხედან, სასტუმროს უმისრულების სამსახური იმათგან ქრთამს იღებს, როგორც ჩვენთან «კონტინენტალი» იყო. იქ «ქალებისთვის» ვისაც ვეიდულობდით, სივარტებს, ფულს ვაძლევდით. გვიცნობდნენ, მათთვისაც ადვილი იყო მუშაობა და ჩვენთვისაც. უცხო ქალს შეიძლება კლიენტს გაეჭურდა ან ღმერთმა იცის. უცხო გამოჩნდებოდა თუ არა, ჩვენ თვითონვე ვაბარებდით, «ქალებს» კონკურენტს ვიშორებდით.

— სხვა სასტუმროებში როგორღაა? — მიდი და «იშუ შავე».

— სხვა სასტუმროებში ჩვენს ქალებს ზოგჯერ არც ემსახურებიან, გარეკი ყრიან, «პლაზაში», ბარში, ერთი ჩვენიანი შევიდა და მაშინვე უთხრეს — თქვენ არ მოგეშაბრებთო. მე კი ისეთი დამოუკიდებელი სიფათით შევდივარ, ფიქრობდა: — მდიდარი ლედი, სასტუმროში ცხოვრობს. ჯერჯერობით მიმართლებს.

— ნიუ-იორკში პროსტიტუტებს რეკეტი იცავს, როგორც მოსკოვში? — აქ, სასტუმროებში მაფიის მაგივრობას ბარმენები ეწევიან. თავისიანებს ხელს არ აკარებენ, სხვებს კი პოლიციას აბარებენ.

— ნუთუ პოლიცია პროსტიტუტებს არ იჭერს, თუ ბარმენმა არ ჩაბარა? — იჭერს და მერე როგორ. აქაც შემოაბარებენ ხოლმე. გაიცნობ სიმპათიურ, «ქალს», ნომერში გაქვები, როგორც კი ფულს აიღებ, მაშინვე გიცხადებს: პოლიცია დაწვეს ოქსი, რეგისტრაციაში გაგატარებენ, გვარს კომპიუტერში შეიყვანენ. ჩემი ამხანაგები ჩავარდნენ. თუ რუსი ხარ, შეუძ-ლათ შევეჩვენებოდაც გაგაქვო.

— ხომ არის უფრო მშვიდი სამუშაო — სტრუქტურა ან «ესკორტ სერვისი»? — სტრუქტურაში ვცეკვავდი. ერთ ღამეში შეიძლება 200-500 დოლარი იშოვო. მაგრამ რამდენი შეიძლება ტ. აწიო. უკვე ოცდაათსა ვარ გადაცო-ლებული. იქ, ამერიკელმა დედაკაცებმა რამდენჯერმე მცემეს: რუსი ქალები არ უყვართ, იმიტომ რომ კაცები მეტ ფულს გვაძლევდნენ. ერთხელ კლიენტმა თავის მაგიდასთან დამიძახა, მაცეკვა და ფული არ მომცა. მე სათვალე მოვხსენი, მან მენერგის დაუძახა; მანც არ მივეცი. მაშინვე გარეთ გამოგადგეს ნივთების აპარა. სად წავიდოდი საჩივრებლად: მუშაობის უფლება არა მაქვს.

— ესკორტ სერვისში, ცხადია, ყველაფერი მოწესრიგებულია, შეურაც-ხეოფას არ მოგაყენებენ, არ მოგატყუებენ. იქ ბევრი ჩვენიანია, მაგრამ არჩე-ვანის უფლება არა გაქვს, სადაც წავიყვანენ იქ მიდიხარ; ნახევარი ფული მატრონებს უნდა მისცე.

— რად გინდა ამდენი ფული? სასტუმრო თვეში 750 დოლარი გიჭდება; ორი დღის მუშაობით გადაიხდი. დანარჩენს რაში ხარჯავ? — ძონებშია. აუზი, სპორტდარბაზი, მასაჟი, მარფიუმერია: ფორმის შენარჩუნება საჭირო.

ნოსტალგია

— მოსკოვის სასტუმროებში კაცები უფრო მდიდრები არიან. ფირმების ღირებულებები ჩამოდიან. აქ კი, შენეკერები დადიან, წვრილმანია... მომწყინდა, დაბრუნება მინდა ამერიკელები ყელში ამომივიდნენ. ოთხი წლის წინ ჩამო-ვედი, როცა მოსკოვში რეკეტი დაიწყო: გაგუბატურებდნენ, მოკვლავდნენ და სახელსაც არ იკითხავდნენ. მაგრამ როგორ დაგებრუნდე: ყანალებმა და ჩეიდმებმა წლის გოგონად ჩამოდიან, მაგრამ თავიანთი გოგონები... მეც მინდა ჭმარი. ოღონდ ნორმალური. რუსი არ მინდა.

— რატომ? — ჩვენები ან ღარიბები არიან ან უკულტურობი.

ლიბიტრი რადიოჰვსკი

გაზეთი MOSKOVSKIE NOVOСТИ

თარგმანი კახა ებიამ

ნიკოლოზ მელიქიძე: შვილიშვილი?

როგორც ირკვევა, რუსე-თში მეფის დინასტია არ შეწყვე-ტილა, რუსებს ჰყავთ ტახტის კა-ნონიერი მემკვიდრე. ნიკოლოზ მეორის შვილიშვილი, დიდი მთავარი ნიკოლოზ ალექსის ძე რომანოვი ყოველივე ამის შესა-ხებ, აგრეთვე იმაზე, რომ ტახტის მემკვიდრე ალექსი ნიკოლოზის ძე სასწაულებრივ გადურჩა და-ღუპვას 1918 წელს იმპერატორის სა-ხლში, ცნობილი გახდა პრესკო-ნფერენციაზე, რომელიც «დღე-მა მთავარმა» ამ დღეებში მოს-კოვში რუსეთის არმიის სახლში გაიმართა.

ის ამბავი, რომ ტახტის კა-ნონიერი მემკვიდრე ალექსი ნი-კოლოზის ძე რომანოვი ცოცხა-ლი იყო, იცოდა სტალინმა. მაგ-რამ ეს ინფორმაცია სრულად საიდუმლოდ ინახებოდა. ალექ-სი ნიკოლოზის ძე რომანოვიც მალედა თავის სამეფო წარმო-მგებლობას და სხვა სახელსა და გვარს — ნიკოლოზ დალსკის ატარებდა. მას შემდეგ, რაც იგი სასწაულებრივად გადურჩა და-ღუპვას, მრავალშვილიანი მღვდლის ოჯახში ცხოვრობდა. ომის წლებში ფრონტზე იბრ-ძოდა და ბერლინამდე მაღწია, მიღებული ჰქონდა ჯილდოები. მას ცოლად ჰყავდა საბერძნე-თის მეფის ასული ანტონინა.

რუსეთის იმპერიის სამე-ფო გვირგვინი ნიკოლოზ მეო-რისაგან ლეგიტიმურად გადავი-და ტახტის მემკვიდრედ და ალ-ექსიზე, ხოლო 1965 წელს, როდესაც ალექსი ნიკოლოზის ძე რომანოვი გარდაიცვალა, რუსეთის სამეფო ტახტის კანო-ნიერი მემკვიდრე მისი ვაჟიშვი-ლი — ნიკოლოზი გახდა. ამრი-გად, რომანოვების პირდაპირი შთამომავლების ხაზი არ შეწყ-ვეტილა, 1613 წელს გამართულ-ლი კრებიდან მოყოლებული, რომელმაც მეფედ აკურთხა მი-ხეილ რომანოვი. ამ კრების გა-დაწყვეტილებას ხომ არავის შე-უცვლია და არც არავის ჰქონდა მისი გაუქმების უფლება.

ამ სენსაციური ცნობების შემდეგ დარბაზში, სადაც ტარ-დებოდა პრესკონფერენცია, ერთხანს სიჩუმე დაისადგურა. შემდეგ კი ჟურნალისტებმა შე-კითხვები დააყარეს: «დღე მთა-ვარს», აი, მოკლე ინტერვიუ, რომელიც «დღემ» მთავარმა მისცა გაზეთი, «დღეს» კორეს-პონდენტს ან ეკომიერვას.

— თქვენ დღეს განაცხა-დეთ, რომ რუსი და ინგლისე-ლი მეცნიერების ნიერ მეფის ოჯახის წევრების ნიერებს, აგ-რეთვე, მათი გენეტიკური კო-დის გამოკვლევისას, მეფის ოჯახის წევრები, მათ შორის მეფე და დედოფალი, იდენტუ-რად გამოჩნდნენ. ესე იგი რა ნი-შნისაა?

— პრინციპში მე წინააღ-დეგი არც ვარ გენეტიკური ექს-პერტიზის ჩატარებისა, თუმცა, ხელთა მაქვს გრაფოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა. კომპიუ-ტერზე ჩატარდა, აგრეთვე, ფო-ტოსურათების შედარება. მე რომ არ მქონოდა მყარი საფუ-ძველი, ჩვენს თავს ნებას არ მი-ვცემდი დიდი მთავრის სახე-ლით გამოვსულიყავი თქვენს წინაშე. მაგრამ ვითვალისწინებ რა იმ გარემოებას, რომ დღე-მდე დაკრძალული არ არის ტან-ჯვა-წამებით მოკლული მეფის ოჯახის წევრთა ნეშტი, მე ვი-თხოვ ექსპერტიზის მოგვიანე-ბით ჩატარებას, მანამ კი ღირსე-ული მატევი უნდა მივგოთ მათ.

უამისოდ ჩვენ ვერ შევძლებთ სხვა რამის ღირსეულად გაკე-თებას. სახელდობრ, მეფის ოჯ-ახის წევრთა ნეშტის დაკრძალვა რუსეთის მისცემს შანსს ბოლო მოუღოს სამოქალაქო ომს, გა-

მოძებნოს ურთიერთშერიგე-ბის, სულიერი ერთობის გზა. მხოლოდ ამის შემდეგ დღის წესრიგში დადგება საკითხი ტა-ხტის მემკვიდრეების შესახებ.

— როგორი ურთიერ-თობა გაქვთ რუსეთის საიმ-პერატორო სახლის სხვა წე-ვრებთან?

— ეს ერთად დელიკატუ-რი საკითხია. ვფიქრობ, უბრა-ნია სპეციალური პრესკონფე-რენცია მიეძღვნას რომანოვე-ბის დინასტიას. მანამდე კი აუტო-ლეგელა ერთმანეთთან შეხვე-დრა და გაცნობა. ერთი ტელე-ფონითა და პრეს-მდივნის სა-შუალებით დაგვიწერება და სულ სხვა საქმეა — უშუალოდ ერთმანეთთან პირისპირ შეხვე-დრა, ერთმანეთის თვლებში ჩა-ხედვა, უშუალო რეაქციის აღ-ქმა — დღეს კი მხოლოდ იმის თქმა შეიძლება, რომ ჩემი ურ-თიერთობა დინასტიასთან შეე-სატყვისება რუსეთის ფედერა-ციასა და რუსეთის იმპერიის კა-ნონებს. რუსეთის იმპერიის კა-ნონები ხომ ჯერ არავის გაუქუ-მებია, მაშასადამე, ისინი ჯერ კი-დეც მოქმედებენ.

— იმ შემთხვევაში, თუ რუსეთის ფედერაციისა და რუსეთის იმპერიის კანონე-ბი ერთმანეთის საწინააღმ-დეგო იქნება?

— მაშინ ჩვენ უნდა ვიმო-ქმედოთ საერთაშორისო კანო-ნების შესაბამისად.

— თქვენ მზად ხართ მე-ფის გვირგვინის მისაღებად?

— თუ ეს ღვთის ნება და რუსი ხალხის სურვილი იქნება.

მიხეილ რომანოვი მეფედ აკურთხა საერო კრე-ბამ. როგორ დიჭრობთ, თქვენც მეფედ კრებამ უნდა ავირჩიოთ?

— 1613 წელს საერო და საეკლესიო კრებამ ფიცი და-დებინა მიხეილს და მის მომ-ავალ შვილებს, რომ მაშინდელი გადაწყვეტილება სამუდამო ყოფილიყო, ისე რომ, არავით-არი კრება საერო ადარ არის ფიციზე ნათქვამი იყო: თუ რომ-ღიმე, ან მეფე, ან პატრიარქი, ან «ყოველი კაცი» დაარღვევს ამ ფიცს, ანათებას გადაეცემა და მოკვებით იქნება ეკლესიად.

სხვა საქმეა, თუ საერო და საე-კლესიო კრება კვლავ დადას-ტურებს მემკვიდრეობის კა-ნონს, რომელიც 1613 წელს კრების გადაწყვეტილებით და-წესდა.

P.S. დღითი დღე იზრ-დება ინტერესი რუსეთის უკანა-სკნელი ხელმწიფის პიროვნე-ბისადმი, ბოლშევიკი ჯალათების ხლით დახვრეტლი მეფის ოჯახის წევრთა ტრაგიკული ამ-ბებისადმი. რუსეთის ისტორიის ამ ფურცლისადმი ინტერესი ისევე ბუნებრივია, როგორც აუცილებელია მასთან დაკავში-რებული მრავალი ცხოვნი მით-ითებები, ვერსიები, ვარაუდე-ბი — მეცნიერულიც და მეცნი-ერებიდან საკმარისად დაშორეუ-ლიც.

სამწუხაროდ, ისტორია გვერდს ვერ აუვლის ვერც «ლიტენანტ შმიდტის შვილებ-სა» და ვერც «ნიკოლოზ მეო-რის შვილიშვილებს».

ჩვენ ამ ინტერვიუს იმი-ტომ კი არ ვაქვეყნებთ, რომ ჩვენს განყოფილებაში გაქსნათ კურორტების ყულაბა, არამედ გვსურს შევახსენოთ ჩვენს მე-ითხელებს, განსაკუთრებით გუ-ლუბრევილოვს, ცნობილი ლიტერატურული გმირის სიტუ-ვები: «ყველაფერი ექვეშა და-აყენე».

ჩვენ დავუბახტებთ: განსა-კუთრებით ის, რაც ისტორიულ ფაქტად საღდება.

«Дело» № 12 (46), 1994 წ.

თარგმანი

შაჰმასიზ დანელიძე

ორი პორტრეტი

რად უფრო ჰგავნის
აღაშინი, მით უფრო მეტ
თავისუფლებას აძენს იგი
სხვათა, ხოლო
გაუფლებიერებთათვის, პირი
არაფრით გააღიერებს,
ყველა აღაშინი პრემიას
გაძის.

გლეხ კასკადი

სვიაციის გარეუბანზე ღამით გაურჩა
გმირობა ითვლებოდა, თუმცა მოგ-
ვიანებითაც პილოტის მაღალი კლასის მაჩ-
ვენებელი იყო ღამის საათებში თვითმფრი-
ნავის მართვა.

ღრთა, განმეფლობაში ავიაგა-
ციის ხელსაწყოები საგრძნობლად ვითარ-
დებოდა, თუმცა ისინი ყოველთვის მაინც
ვერ გზამდებოდნენ პილოტს, სათანადოდ
გარკვეულიყო საპრო სივრცეში ვერ უზ-
რუნველყოფდნენ მკაცრ ორიენტაციას.

აღნიშნული შემთხვევები, როდესაც
მფრინავებს ანევიდა წყალში არეკლილი
მთვარე და ვარსკვლავები და ამათ შეცდე-
ნილები თვითმფრინავს აუარებდნენ. ხან-
დახან კი, უბრალოდ, ვერ დაედგინათ ვერ-
ტიკალი და, სამწუხაროდ, მცდარი კუ-
თხით გაბრუნებული დასკდომიან დასა-
ჭლომ ბილიეს.

ავიაკატასტროფათა რიცხვი, ამა თუ
იმ მიზეზით, მატულობდა. ბოლოს მფრი-
ნავთა ამგვარ გასაქირის ისევ ფსიქოლოგი-
ამ გაუმართა ხელი.

საეცოლისტებმა დაადგინეს, რომ
ვერტიკალის, კეშპირიტი ვერტიკალის
დადგენა ორგანიზმის ფსიქოლოგიური მე-
თოდითა შესაძლებელი და, შესაბამისად,
აღაშინებიც ორ დიდ ჯგუფად შეიძლება
დაიყოს: სივრცეში საკუთარი ადგილმდებ-
რების დადგენის ამა თუ იმ სერვისსა-
დმი მიდრეკილებისა მიხედვით.

გამოირკვა, რომ ერთნი უფრო
მეტ ანგარიშს უწყვენ გარეგან სიგნა-
ლებს, ხოლო მეორენი — შინაგან
ორიენტაციას. თუმცა არც ეს უკა-
ნასკენელი უკუღმევებელყოფენ ცი-
ურ საგნათა დახრილობას.

ამ მეორე ჯგუფს, კატეგორიას აღაშინ-
ანებისა თურმე გაჩნია რაღაც „შინაგანი
ვერტიკალი“ — „შინაგანი ეტალონი“, რა-
საც, ქვეცნობიერად, მეტად რთული ფსი-
ქოლოგიური მექანიზმით „ანგარიშობენ“.

— ინფორმაციის რთული გადამუშავების
წყალობით: ეს ინფორმაცია თურმე მათ
ცენტრალურ ნერვულ სისტემას მიეწო-
დება ვესტიბულარული აპარატით, სახსრე-
ბით, კისრის მუცელებითა თუ კუნთებით...

პირველი ჯგუფის წარმომადგენლებს
დაარქვეს „ველზე დამოკიდებულნი“, ხო-
ლო მეორე ჯგუფისას — „ველისგან დამო-
უკიდებელნი“.

ამ ტერმინებში სიტყვა „ველი“ დრო-
ულად, კანონზომიერად გაჩნდა, თუ შე-
იძლება, ასე ითქვას, და არა შემთხვევით:
გარესამყაროზე შექმნილი შთაბეჭდილება
თურმე მართლაც ჰქმნის უწყვეტ გარეგან
ველს, სწორედ ამ ველში უნდა გაერკვეს
აღაშინი, განსაზღვროს საკუთარი ადგილ-
მდებარეობა, ორიენტაცია და შესაბამისად
მოიქცეს.

შემდგომში, სიმოკლისათვის ხანდა-
ხან ამ ტერმინთაგან სიტყვა „ველი“ ამოვი-
ღებთ-ხოლმე. ვფიქრობთ, აზრის გაგებას
ეს არ გაართულებს.

დამოკიდებულება-დამოუკიდებელ
ობა სრულიად არ შემოიფარგლება ავი-
ანავიაციის თუ სხვა დინამიური პრობლე-
მებით. ფსიქოლოგთა ეს მართლაც და-
დი აღმოჩენა, როგორც ირკვევა, აღაშინის
რთული ბუნების ყოველ შესაძლო ფსიქო-
ლოგიურ სტრუქტურას მოიცავს.

ძნელია, თქვენს ნაცნობთა შორის
ვერ მოძებნოთ ისეთი აღაშინები, რომე-
ლნიც ძლიერ არიან დამოკიდებულნი
სხვების აზრსა თუ შეხედულებაზე. ყოვე-
ლი სიტყვა, ნათქვამი რომელიმე ცნობილი
პიროვნების მიერ, მათთვის უდავო კეშპი-
რებაა, წმინდათაწმინდა. ის, რაც მოდა-
შია, მათთვის „სწორი“ გადაწყვეტილების
მიღების, „შეუმცდარი“ მოქმედების საწი-
ნდარია. დაბეჭდებით შეიძლება ითქვას,
რომ ისინი დამოკიდებულნი არიან.

აი, დამოუკიდებელნი კი სულ სხვა-
ვარად იქცევიან: ისინი ძნელად ექცევიან
სხვათა გავლენის ქვეშ, მართლაც და მო-
უკიდებელნი არიან ქმედებაშიც და აზრო-
ვნებაშიც. ძნელად უარყოფენ საკუთარ
შეხედულებებს, უფვართ განმარტება და
ერიდებიან ზალმწრავალ შეკრებებს.

რომელი ჯობია, „ველზე დამოკიდე-
ბულება“ თუ „ველისგან დამოუკიდებე-
ლბა“? ეს პრობლემა ჭერ თვით ფსიქოლო-
გისაც ვერ გადაუჭრიათ. ძნელი სათქმე-
ლია, რომელია „უკეთესი“.

მოდით, ჩვენც ეიმსჯელოთ ამ საკი-

თხზე აღწერით ორივე პორტრეტი.

დამოკიდებულნი აღაშინი მთლიანი,
დაუნაწევრებელი ცნებებით აზროვნებს.
მისი შინაგანი სამყარო საკმაოდ უბრალო
და მარტივია: როგორც წესი, ნებისმიერ
მოვლენას ემოციათა მოშველიებით აფა-
ხებს. იშვიათად იცვლის შეხედულებას ამა
თუ იმ საკითხზე. მას თავისი ფსიქოლოგი-
ური მიდრეკილება ჰქარნახობს, აღაშინებ-
ში თუ საგნებში მხოლოდ საერთო აღმო-
ჩენის, ზედაპირული შეფასებებით შემო-
იფარგლება და არც კი ცდილობს, მოვლე-
ნებს თუ საგნებს შორის დიდი თუ მცირე
განსხვავებანიც აღმოაჩინოს — მისთვის
ყველა და ყველაფერი თითქმის ერთნა-
ირია.

ყოველგვარ გადაწყვეტილებას იმ-
პულსურად, სულის ერთი მოთქმით, დაუ-
ფიქრებლად იღებს — „აჰ და აჰუთას,
ახლავე!“ — ხანგრძლივი თვითანალიზით
სრულდებაც არ იწუნებს თავს.

„დამოკიდებულნი“ კოლექტორ სა-
მუშაოს არჩევენ და არ იტაცები რაიმე
ინდივიდუალური, პირადი გამოვლენა.
მათ უფერო, თუნდაც, გარეგნული, ზედა-
პირული წახალისება, სპირიტუალთა ეს, რად-
გან დიდად აუხსენებ საკუთარ ავტორი-
ტეტს.

„დამოკიდებულთ“ ზალმწრავალ სი-
ტუაციაში, წვეულებებზე და საერთოდ ზა-
ლმში ყოფნა იტაცებთ.

კაცი, რომელიც ახალ სახლში გადა-
ვიდა პირველივე დღეს გაიცნო კარის მე-
ზობლები, ერთ კვირაში კი ყველა დანარ-
ჩენი, ნამდვილად „ველზე დამოკიდებუ-
ლია“. ის ყოველთვის მზადა ყველას და-
სახმარებლად, ყველას იცნობს და ყველა
ინტერესებს, მეტად ლმობიერი, მოსიყვარ-
ულე და ტაქტიანია, აღაშინებთან ურთი-
ერთობისათვის თვითვე ჰქმნის თითქმის სით-
ბოს და კომფორტს, იგი მართლაც და საუ-
კეთესოდ ამყარებს ურთიერთობას ყვე-
ლასთან, მშვენივრად ერკვევა ცხოვრები-
სეულ პრობლემებში, ნიუანსებში, უკონფ-
ლიქტა და ადვილად იქცევა გაუგების
ქვეშ სხვებს, რადგან შესაბამის სერვებსაც
მარჯვედ ფლობს. იგი მართავს სხვებს, თუ-
მცა ეს უკანასკნელი ამას სრულიად ვერ
გრძნობენ, პირიქით — ემოციურ კომფო-
რტსაც განიცდიან ამგვარად დამორჩილე-
ბული.

დამოუკიდებელი აღაშინის სოცია-
ლურ-ფსიქოლოგიური პორტრეტი კი ნა-

კლებად მოშლიდვლად გამოიყურება. „ვე-
ლისგან დამოუკიდებელნი“ ემოციურად
ცივნი არიან. ეს უახლოეს აღაშინებთან
ურთიერთობაშიც კი ადვილად იგრძნობა,
იმდენად თვალშისაცემია.

საუბრისას დისტანციას ინარჩუნებენ
და სრულიად არ გამოხატავენ სურვილს,
თანამოსაუბრეთა გრძნობებს ემოციებით-
ვე უზასუნონ.

თუ ორი განსხვავებული ტიპი შეხვ-
და ერთმანეთს, ისინი მოცეკვავე წვეილს
მოვგავონებენ: დამოკიდებულნი სულ იმის
ცდაშია, დისტანცია შეამციროს, ხოლო
დამოუკიდებელი — როგორმე თავი დაა-
ღწიოს თავის იმპულსურ პარტნიორს.

დამოუკიდებელნი, საშუაოზე ან პი-
რად ცხოვრებაში წარუმატებლობის შემ-
თხვევაში, ისევ და ისევ საკუთარ პიროვ-
ნებას უკირკიტებენ, საკუთარ თავში ჩაიკე-
ტებიან-ხოლმე. ეძებენ საკუთარი შეცდო-
მების მიზეზებს, მაგრამ ამაოდ, უკირით ნამ-
დვილი ფაქტორების აღმოჩენა, აღმათ იმი-
ტომ, რომ ნაყლებად ინტერესდებიან სხვა
პიროვნებებით; წინების კითხვას ამკობინე-
ბენ, ჰადრაკით თუ სხვა ინტელექტუალური
გასართობებით უფრო ინტერესდებიან.

„ველისგან დამოუკიდებელნი“ ხში-
რად ახასიათებენ, როგორც უხეშს, სხვათა
მომართ უფურადღებოს, ზედმეტად მომ-
თხოვნს, პატივმოყვარეს. ხშირად მას მია-
წერენ სხვებით მანიპულირების სურვილს.
მათი თვითშეფასებაც ადევნატურია —
ახეთივე სიტყვებით ახასიათებენ ისინი სა-
კუთარ პიროვნებას.

აი, თქვენ ხელავთ ფიგურას
(ნიმუში); აღნიშნეთ იგი „X“-ით

შეცდომა აცხადეთ „X“-ით
რთულ ფიგურაში შეხისხეთ ფიქ-
რით არ დაგვიწყლოთ რომ უნდა
შეუხანარდნოთ იმგვარ ზოგა-
ბი, პროპორციები და წრე-
ნახაობა, როგორც ეს ნიმუში ნა-
ჩვენს

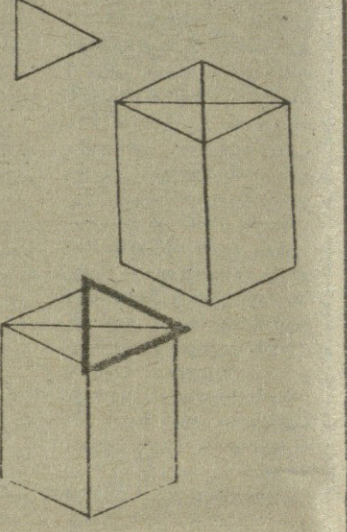
რაც დამატებით, შემოაქვით
თქვენი აზრის სწორი თუ არა
მაქცეოთ ყველაფერი რამდენა-
დღე მარჯვნივ მარცხნივ (არაფრ-
ტერებულ) სპეციფიკალ სწორი პა-
სუხი

სპეციფიკალ თქვენი მარცხნი-
ვით მარჯვნივ გარდასვლას სწორ
პასუხად რადგან საბრძანბარ მარჯ-
ვით მარცხნივ

დავუბრუნდეთ აღაშინის მოლოწი-
ობის იმ სფეროს, რასაც „დამოუკი-
დელობა“ ეწოდება. ეს სფერო —
კოსმონავტიკისათვის, თურმე, გადა-
წყვეტი მნიშვნელობა ჰქონია ფსიქოლო-
გიურ განხრას. იქ, უწონადობის პირობებ-
ში, სადაც ვესტიბულარული აპარატის სიგ-
ნალები ვერ მოქმედებენ, სივრცეში ხომა-
ლდის ან სახომალდო სადგურის ორიენ-
ტაციის დადგენა უკიდურესად გაძნელებუ-
ლია. ამას გარდა უამრავი სხვა პროფე-
სიაც არსებობს ისეთი, რომელთა ათვისე-
ბისათვის გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენი-
ჭება ურთიერთმომართებას შთაბეჭდილე-
ბას და ეტალონს შორის — ამ რთულ
პროცესს, რომელიც პიროვნების ფსიქი-
კურ სტრუქტურაში მიმდინარეობს.

თუ გაინტერესებთ, ამ ორთაგან მაინც
რომელ ფსიქოლოგიურ ჯგუფს მიეკუთვნე-
ბოდა, უფრო სწორად, რამდენად „დამო-
კიდებულნი“ და რამდენად „დამოუკიდე-
ბელი“ ბრძანდებით (ახსოვდეთ, რომ
არაფერი არსებობს), შემოგთავაზებთ „და-
მაღულ ფიგურათა ტესტს“. მისი მეშვეო-
ბით გაარკვევთ, თუ რომელი ფსიქოლოგი-
ური ჯგუფისკენ უფრო იხრებით, რომელი
მიდრეკილების ბრძანდებით. რაც უფრო
სწრაფად იპოვით დაფარულ ფიგურებს,
მით უფრო „ველისგან დამოუკიდებელი“
აღმოჩნდებით, ხოლო რაც უფრო ნელა
— „ველზე დამოკიდებულნი“.

ტესტი გამოავლენს თქვენს უნარს,
აღმოაჩინოთ მარტივი ფიგურა, რომელიც
რთული კონტურებით არის შეფარული.

თქვენს წინაშეა რთული ნახაზები
და თითოეულს მიწერილი აქვს ლათინურ-
რი ასო. იმავე ასოებითაა აღნიშნული შე-
დარებით მარტივი ფიგურები, სწორედ
ისინი, რომელნიც „დამოუკიდელი“ რთულ
ფიგურებში და თქვენ უნდა აღმოაჩინოთ
— გამოხაზოთ ფაქტობრივ.

1. მარტივ ფიგურებს უფურთხ იმ-
დენ ხანს, რამდენიც მოგესურვებთ.
2. ამოცანები თანმიმდევრობით, მი-
ყოლებით უნდა შესრულოთ; არ უნდა
გამოტოვოთ არც ერთი.
3. ყოველ რთულ ნახაზში უნდა გა-
მოხაზოთ მხოლოდ და მხოლოდ თითო
მარტივი ფიგურა, თუნდაც მეტიც ამოი-
ცნოთ და დაინახოთ.
4. ყოველ რთულ ნახაზში შესაბამი-
სი მარტივი ფიგურა ზუსტად იმავე ზო-
მით, პროპორციით და მიმართულებით
გამოიხატება.
5. ამოცანათა ამოხსნის დრო წამებ-
ში გაზომეთ. მინიმალური დანა 25 წამია.

